

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NOVUS ORBIS.

IN QUO,

quæcunque

de

NATO ET CREATO

SERIO ET JOCO

Sciri vel desiderari possunt,

INUSITATA RERUM VARIETATE

ET MIRA ELOGIORUM JUCUN-

ditate omnia proponuntur.

Liber lectu dignissimus.

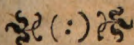
Nunc primum ad Multorum petitiones

publici Juris factus.

Authore

D. HELVICO DIETERICO,

Medico, Hesso.

ARGENTORATI,

Typis WILHELMI CHRISTIANI GLA-

SERI, Academia Typographi.

Anno M. DC. XXXI.

NOVUS ORBIS.

IN QUO,

quacunque

de

NATO ET CREATO

SERIO ET JOCO

Sciri vel desiderari possunt,

INUSITATA RERUM VARIETATE

ET MIRA ELOGIORUM JUCUN-

ditate omnia proponuntur.

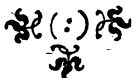
R.

Liber lectu dignissimus.

*Nunc primum ad Multorum petitiones
publici Juris factus.*

Authore

D. HELVICO DIETERICO,
Medico, Hesso.

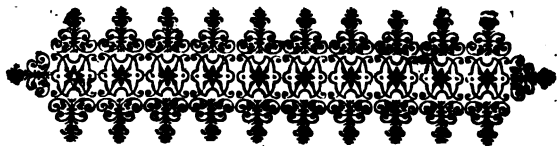

ARGENTORATI,

Typis WILHELMI CHRISTIANI GLA-
SERI, Academia Typographi.

Anno M. DC. XXXI.

**Bayerische
Staatsbibliothek
München**

ILLVSTRISSIMO
CELSISSIMOQUE PRIN-
CIPi AC DOMINO,

DOMINO GEORGIO,
HASSIAE LANDGRAVIO,
*Domino suo clementissimo, Peren-
nitatem!*

ANTA hodie, Illustrissime
PRINCEPS, in tota rerum
universitate orta est intempe-
ries, quantam etiam vel ad se-
culi exitum deploratura sit posteritas;
corrigatur ista & hodie quantum possit,
tantæ procul dubio, mala totius universi
constitutio, pervicaciæ erit, ut verear, ne
clanculum per secula sit occultura vene-
num, ex quo vel ipsam vitam, ceu hy-
drophobi aquam, fugituri sint clam-
morsi, qui post hanc vitam aliam vixe-
(:) 2 rint

rint, ni aureum forsan vivendo supera-
verint seculum, id quod futuris libenter
concedimus, nobis ne optamus quidem.
Ita nempe, tot vel tot annorum curri-
culo, ex Martis intemperie, laboravit re-
rum universitas; cui & studiorum Uni-
versitates collacrymatæ; nec dum aut al-
terantem, aut lacrymas abstergentem,
ubi inveniant, sciunt Medicum Politi-
cum, nî Divinum mox reperturæ aut ex-
perturæ sint. Sed relictâ hâc macrocos-
micâ sanie; aliud in Microcosmo jam
nobis negotium faceffit morborum in-
domitum, medicinæ ergastulo inclusum,
cacoëthes, quod ubi dudum per reme-
diorum Galenicorum, odioſo ac otioſo
vulgo sic dictorum, forcipes ſanitatis
nonnulli fabri ad nutum ſibi extrahere
non ſunt viſi, cautiore manu adprehen-
derunt forcipes chymicas, ijsque indo-
mitas hætenus domuerunt morborum
beluas! ſed quâ domare fas fuit! tanta ſi-
quidem malorum nunc indies crudeli-
tas, ut inaudita etiam machinarum ge-
nera, ad proſtigandos valetudinis vaſta-
tores, invenire ſit neceſſe: & quidem
Terra, foecundum illud naturæ hofpi-
tium

tium variam hætenus arti medicæ præstitit operam, cum suis concivibus, animalibus, vegetabilibus, mineralibus, metallis è Galenicorum, Chymicorum, Empyricorum, penu depromptis, variâq; præparationis veste indutis: quoniam igitur hodiè eò ineptiarum deventum est, ut quàm plurimi novo vestium genere gaudeant; inter medendi proceres nemo mihi vitio vertet, qui novo stellante vestiture remedia nonnulla induere conor: nec adeò forsan ineptè: est quippe cœlum, quod terræ, ejusque dictis concivibus, îndit vim medicam, quam negaturus est nemo: hinc qui cœli, ejusque Planetarum, specificum ac peculiare in tria sublunaria, animale, vegetabile, minerale, regna, imperium nôrit, qui item triplicis regni subditorum virtutem medicam, cum præparandi modo chymico, compertam habuerit is, non dubito, quin facili indagine percepturus sit quomodo veram, ex herbis in specie, sub certo suo cœli p ositu, collectis, nec ex his tantùm, sed & ex mineralibus ac metallis, si n gulis certo suo astro subjectis, essentiam, adnuente quoque cœli influxu,

extrahere , inque usum tandem medicum trahere debeat: hoc nî fallor, astrali, ac verè chymico remediorum injecto freno , cicurabuntur crudelissimæ morborum bestię! sed nolim nunc de his aut istis heic factam concionem! Hoc tantum addo; dudum me legisse; *Astralibus morbis, astralia quærenda esse remedia;* apud paucos autem hætenus invenisse, quæ sint illa verè astralia remedia, quove siugula modo paranda? In penitiorrem hujus rei considerationem quando ivi, inveni apud me (nescio an apud omnes bonum hoc inventum) morbis astralibus, certis Planetis, vel simpliciter vel mixtim subjectis, astralia certis item Planetarum, morborum Præsidum, astris subjecta, remedia, sub influentium stellarum fortitudine, colligenda, præparanda, adhibenda esse: num bene, sentiant & experiantur, qui velint: periculum hætenus factum in multis, & quidem absque periculo! Ego saltem, materiam hanc mihi ita visam, jucundam lectuque forsan hand indignam, pro Oratione inaugurali elegeram, unde tanquam ex rudilanâ, præsentem excerpti

Discur-

Discursum, è quo, tanquam ex mediâ fenestrâ patebit, quid non tam ex macrocosmicâ, quàm microcosmicâ, regionibus singulis erraticis stellis subsit, & quid vel boni vel mali in medicinâ physicâ inde sperare liceat : ita procul dubio, primoribus saltem labris degustabitur, quomodo astrali morbo, astrale quærendum sit remedium ? Generalis, fateor, hanc in rem, præsens est Discursus encomiasticus, specialis tamen nonnullis hinc inde scatens : quis aut qualis nunc sit, scio autem in remissa qualitatis prædicamento esse ; ad Tuas, ô Illustrissime Princeps, Gratia fores pulsas : sine quæso intrare pulsantem : nec enim meros Heroës, sed & simplices abjectosque quandoque excipere solet Gratia Principis. Me certè dudum titubantem, tandem hæc animavit audacia, ut confidentiore nunc spe nixus, obferam, quod obfero : nam, si Divis etiam, tenui quandoque farre litare liceat, non, spero, invidia mihi erit, qui tanto, quem Divi instar colendum suscipio, Principi, tam exiguis, ex tenui scientiæ sacculo excussis, crudioris ac ru-

(:) 4 , dio.

dioris farinæ pagellis , tanquàm farre,
litare conor. Divo sequidem diva , ma-
gnos magna decent , decebat & Te , ô
magne Princeps , (quod nomen tuum,
vel olim inter Divorum nomina nume-
ratum iri ominor) quod magnum sa-
crumque esset , sed nil heic sacri , nil ma-
gni , omne quod est , parvum , immò &
multis forsan profanum est ; sed nec ali-
ter esse poterat , quàm ita , ut præsens sub-
gerebat materies : quo nomine perter-
ritus , diu nolui , ut res profana ac tenuis
veniret ad excelsas excelsi Principis ma-
nus : sed quidquid sit , seu profanum seu
tenue sit , oportebat aliquid adesse , quo ,
non tam clementissimo meo Principi , Pa-
terni regiminis successori , submissè gra-
tularer , quàm simul humilem obser-
vantiam , ex eâque debitam servitiorum
fidem , etiam publicè testatam facerem.
Magnam fateor gratiam , quæ ex *Majo-*
ratûs , ita dicti , Medici , in Celsitud. T.
Academiâ , confirmatione , clementer
me excepit : pro quâ quod hoc ipso , ubi
ad officium nondum adspiro , tempore ,
reponerem , non habui ; præter vilem
hanc chartam ; quam haud aliter spero ,
mi

mi clementissime Princeps, suscipies, ac
Artaxerxes aquam, volâ gratulantis Si-
nætæ Persæ oblatam: cum voto: RE-
GNA FELICITER! Ita cursim è
muséo ARGENTINAE, KAL.
Martias, clō Id cxxvii.

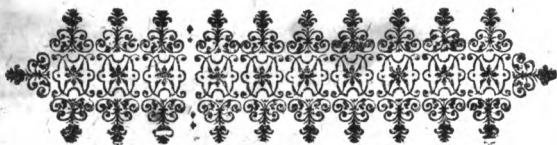
Illustris. T. Celsit.

subjectis.

Cliens

Helvicius Dietrich/ Med. Lic.

(:) s . Mira-

Miraberis,

MILECTOR,

*LANETAS meos ! noli : sub
& ante canem nil obferebatur
aliud , quod esset loco medica-
minis ingenij ! è quo si boni nil
prodiit , cogitabis , non licere cui , sub ca-
niculari astu , esse tam felici , ut , quod ex
ingenio tum pariat , merum sit nectar ; me-
ra ambrosia ! ita mente titubat Procyon !
Hujus tamen tempus , cum Patavio fortè
ad Danubium & Nicrum , nescio ob quos
Vulcani labores , sero tum negotio intermis-
sos , forsan & ob ultimam studiorum In-
fulam , nescio iterum quibus invisam fa-
ctam , me vocaret , requirebat , ne , tan-
quam claudus sutor post fornacem sedens , ni-
hil agerem , aliquid aliud , quod agerem ; in-
cidi*

*cidi tnm in depositos veteres Poëtas, Astro-
logos, Chymicos, quorum hic illam, ille
hanc, iste aliam, paucas materias, ad coër-
cendos in opusculum Planetas, non sine in-
signi, in re variâpotissimùm medicâ, usu fru-
ctu, subgeffit. Materiam heic vides pu-
blicam autem non vidisses, nec enim luce
dignam, tanquam upupam aut vespertilio-
nem, aestimassẽ unquam, nisi, fautorum
atque amicorum hortatu suâque, ad eden-
dum fuissẽm allectus; nec & his morem ges-
sissẽm, nisi Mæcenatum mcorum observan-
tia, aliquod ingenioi à me postulassẽt speci-
men, quod in præsentĩ Planctarum elogio
dare non recusavi: quod do, tenue est; sed
ex tenui crassõve ligno, quẽ potuit exscul-
pi Mercurius? unde non Mercuriale ali-
quod ingenium, sed tenuitatem meam tibi
ostendo. Si Saturnus tibi placet, bene est,
ita fiet forsãn, ut & ceteri Planeta, equali
in posterum lance cum Saturno ponderari
queant! ob præli enim festinationem, nec
simplicia omnia sub singulos quæque suos
Planetas referre, nec signaturam, analogi-
am, medicinam astralem, alia, ad lubitum
indicare licuit: forsãn & ambages illæ non
aquẽ omnibus fuissent acceptæ: nec & tæ-
dium*

dium quis facile capiet, qui rem unam sub
varijs quandoque Planetis repetitam repe-
riet: quia enim corpora naturalia non sunt
simplicissima, sed sub variis entibus variè
composita, ideo nec unum simplicem, unius
astri, sed variorum varium, sublunaria i-
sta sentiunt influxum: quare planeta hic in
hoc subjecto, hanc, ille in eodem aliam ef-
sentiam aut naturam sibi attribuit Sin au-
tem, cupide Lector, nec Saturnus nec alij,
nec quidquam omninò tibi heic placeat; a-
ge; destillabimus ex omnibus impressis pla-
neticis chartis oleum paryraceum, curaturi
cum eodem gangranas, fistulas, scabies: ita
pessum ibunt mei Planetae cœlestes, (quò
interitùs terrore & terrestres reliqui per-
culsi, apud noctuas nigris in antris laten-
do manebunt) avolaturi nempe ex aëre in
Recipientium nubes, nullámque posthac me-
rituri aut lucem aut famam, quam alio-
quin nullam sibi spondent Forsan & hoc no-
mine nullos metuere licebit Zoilos! Virtuo-
sum enim ac bonum quod est, invidia so-
let experiri virtutem, quam, meo metu,
presens hac vix sentiet opella, virtuosi bo-
niveresia!

Tu

Tu nihilominus,

BENEVOLE LECTOR,

S *Eu virtutem, seu vitium heic fortean
offenderis, mihi fave, qui ipse & tibi,
non tam faveo, quam servio. Interim, si
velis, hæc*

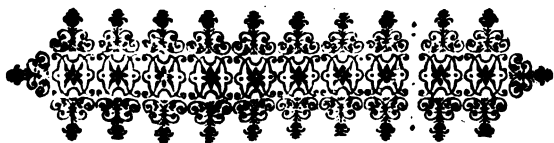
LEGE, ET, QUID INSIT,
JUDICA!

*Exarat. Tübinga, sub Procionis astro, a.
Id. Jul. 1626.*

T. Servitor

Hel. Dietrich/Hessus.

AD

AD AUTHOREM.

ANAGRAMMA ENCO-
MIASTICUM

HELVICUS DIETERICUS.
HIC USUSYDERE CLUET.

SI natura valet multum, valet Ars quoque
multum,

Ufus at Artificem solus in arte facit.

Assiduo ergo usu felici HIC SYDERE tandem
Artis & ingenij dignus honore CLUET!

*Georg. Faber D. Illustriss. Aulæ
Butzbac. p. t. Med. ordin.*

Butzbachij. 4. Novemb.

Anno:

MeDICIna Vitæ & sanItatIs nVtrIX: .

PaX optata reDI, toto beLLVM eXeat orbe.

AD

AD CL. V.

DN. HELVICUM DIETET-
RIDUM MED. LICENT. AMI-
CUM MEUM INTER PAUCOS.

Nescio quis prisca Sapientum temporis annis
Mundum non unum dixit, at esse duos.

Turba Magistrorum multis rationibus usa,

Hoc negat in totum, nec putat esse duos:

At meus Helvicus testatur iudice sensu,

Et magnum & parvum, scilicet esse duos.

I nunc, & mundum qui credis firmiter unum,

Cum ratione tuâ disce manere domi.

Johannes Ludovicus Gans,
Francus.

ALIUD EIDEM.

Miror quòd vivas, quia miror, vivo quòd ipse,
Usq; adeò terras pessima quæq; manent.

Atra lues, metuenda lues nos undiq; cingit:

Non miror; cinxit, jam fugitiva citò.

Quid non Annonæ nobis fastidia vincli?

Non miror; vincla hæc sunt arbitura procul.

Si novus his miles successit finibus hospes:

Non miror; neq; nos damna proinde premēt.

Indulge Charidos quiddam: non: talia miror:

Vatibus interdum vox inopina fluit.

Interea, quia Tu, lectissima Portio nobis,

E terrâ ad Cœlum dirigis omne tuum:

Forfi-

Forsitan hoc dudum vidisti, cuncta supernè
 Ponant, quod melius, deteriora negent.
 Esto etiam! Vulgus non ista capessere cuncta:
 Quid tum? Nam vulgus, non nisi vulgus iners.
 Errones quicunq; suis, licèt impete dio,
 Immiscet Fastis, hunc furibunda cohors
 Erronem vocat, & toto reprehendit in orbe;
 Et tamen hæc nescit, ipsa quòd error eat:
 Imò, si saperet, non tot, simul atque peritis,
 Proderet errorem tam misera sua suum.
 Tu, THEODORE, tuos pertexas, opto, labores:
 Rejiculæ diris semper habentur oves.
 Verùm quid moneo? monuit Te Magnus Jova:
 Hoc aliàs nunquam fortè pateret Opus.

Animitus sic gratulatur

Johannes Paulus Crusius.

Ad Authorem, Virum Clarissimum.

Quam scitè dixti, Patruì & Patris æmule!
 Nullus,

Qui sapit, ingenuum te negat esse virum.
 Nam, licet erranteis intèrque loquare Planetas,
 Non erras, Patriæ Tu nova Fixa tuæ.

Johann-Michael Moscherosch.

P. M.

IN-

INGRESSVS AD PLANETAS COELESTES.

ERubescere debebam (Auditores-Lectores, Quoti-Quales-Quanti, o. o. laudatissimi benivolentissimi!) Erubescere, inquam, debebam, qui tam sordidam, Ingeni Vestem indutus, sordido Ingeni palliolo rectus, in splendidum hoc INGENIORUM THEATRUM prodij! Erubescere debebam, qui *sine lege aut ratione* aliquibus heic Verba videbor facturus! Erubescere debebam, qui ex tam Vacuo SCIENTIÆ DOLIO, inter tot tacita, sed Eruditionis plena, Dolia, solus Ego heic edam Sonum! Miror, tantam me animasse audaciam! Vix igitur abest, quin ipso statim in limine, præ Verrecundiæ rubore, obmutescam! Sed quid erubeicerem? quid obmutescerem? Vidi

*Signatura
1. a Vacuo
Dolio sonā-
te.*

A

2. ab Ave je-
junâ canē-
re.

nuper, splendida inter Aves, abjectam,
Picam, (an Picæ similem Avem?) Cibo
Vacuam, Cantu nihilominus suo spontē
extollentem Collum! Vidi, inter Vacuo
factum Ventre Cantum, prominentiori
simul rostro, de Cibo sibi prospicientem!
Quidni E. & mea DOCTRINÆ INOPS
PICA, inter Vos tam splendidos (quicū-
que estis) VIROS, Raræ Doctrinæ, Rari
Candoris AVES, tenui, Discursoriæ q.
Orationis, Cantu, Collū extollat? Quid-
ni & inter Vacuâ fusum Minervâ Sermo-
nem, de ulteriori, ex plenissimo Vestrū
Scientiæ, Doctrinæ, Gratiæ, Penu, promē-
do sibi Eruditionis ac Honoris Cibo, pro-
spiciat? Ita fiet forsan, uti Ingenioli mei
Avicula, ut suo, ita Vestro, Nutu, Auspi-
cio, saturata, in altum elatis Doctrinæ
Alis, plumis potius, sanè quàm immatu-
ris, ad proximum, quem luscis q. per trās-
ennarum nebulas, oculis adfore conspe-
xerit, Quietis Locum, tamquam ad tu-
tum aliquem Portum, advolatura, Ve-
stræq; semper memor mansura sit GRA-
TIÆ! Ratum cupit esse VOTUM! Cujus
nixu, & nunc Vestrū omnium, quor-
quot animo & adestis & favetis, Silentij
favorem, laxandilevandique animi cau-
sâ, optat, uti Cantum, quem ceu noviter,

ita

PLANETAS COELESSES.

ita ruditer, de Cœlicâ & Chymicâ Medicinâ, in ipso Nidi Vulcanij limine, præmeditata est, lato ore canere qveat. Adeſte, quæſo, & cernite; qveis

--- *Os ſublime datum, COELVMq; tueri!*

Adeſte, quæſo, & favete: qveis

Calica prolifera ſegetis Medicina favebit!

Adeſte, quæſo, Animisq; qviefcite Veſtris, qveis aliena forſan Qvies, per Diſcurſum hunc mixtâ q. paleâ compone-
tur, Nam;

Qvod caret alternâ reqvie, durable non eſt!

Sed video Veſtros ad Qvietem compoſtos Animos: ideò incipe *Avicula* tua ple-
ſtra movere!

COELVM in inferiora hac agere, plus-
quam in Confefſo eſt! (A. L.) Ab ipſo qvip-
pe, tanqvam *Principio Aſtrali*, Naturalia,
ut dependent, ita operantur omnia: cùm
modus operandi, ſeqvatur modum eſſen-
di, Reſq; in operando dependeant ab
eis, à qvibus dependerunt in eſſendo, ju-
xta Philoſophum. De qvò adeò cõſtat, ut
non immeritò Cælum Patrem, Terram
Matrem poſſim dicere Rerû! Illud qvip-
pe PLANETAS; Hæc MINERALIA ac
METALLA, ob amiciffimam Relationẽ,
mutuamq; Harmoniam Aſtralem, Pla-

*Manifestus
Cæli Influs
us non in-
diger De-
monſtratio-
ne.*

*Influxus Cæ-
li alijs dici-
tur Coitus
cum Sublu-
naribus.*

4 INGRESSUS AD

netarum, sed *Terrestrium* nomine gaudē-
tia; in suis fovēt Gremiis! De utroq; Ge-
nere, futurus mihi Sermonis hujus Dis-
cursus, qui non tam Superiorum quā
Inferiorum istorum Planetarum Natu-
ram, & in R E, non tam V A R I A, quā
M E D I C A Usus, cutrā crassaque edis-
seret Minervā. Occurrunt, propriis suis
tecti ac Vecti Orbibus; Planētę Cœlestes;

*Planeta
Celi &
Terra.*

*Saturnus Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mer-
curius Luna*, in COELO: Occurrunt,
propriis suis tecti ac Vecti Mineris, Pla-
netæ Terrestres; Saturnus cum *Plumbo*:
Jupiter cum *Stanno*: Mars cum *Ferro*: Sol
cum *Auro*: Venus cum *Cupro*: Mercurius
cum volatili ac fugitivo suo *Servo*, Mer-
curio *Vivo*: Luna cum *Argento*; in T E R R A.
Sed nunc opus, nunc labor erit, abundi
in horum penetralia ac Abyssos, quibus
permeandis ac perscrutandis, meritò quis
ipsam Phœbi Lucernam, ipsum Ariadnes
filium, ne in labyrinthis erraret, adhibe-
ret! Sed introeamus in P R I M U M A N-
T R U M, non pertimescentes suū ma-
summi aditūs; infimi exitūs, pericula!
Præiverunt, ut ut ad ima non iverint, &
summi nostri *Medicinarum Patres*, quo-
rum Vestigia premere jure decebat me-
rito. Quoties horum Scripta ad ASTRO-
LOGIAM

*Hipp. &
Gul.*

PLANETAS COELESSES.

LOGIAM invitata vidi, toties mihi displicere non potuit illius Studium, id quod eo magis placere debuit, cum & Galenus, Astrologia in Medicina Usus, peculiari-
bus, de Astrologia & Diebus Decretoriis, Commentationibus, Posteritati Medica commendavit. Ac ne fallant, fallanturve Judicia: age videamus, quid tribus Verbis, tanti Medicinae Restauratores, Mis-
Astrologis praesertim MEDICIS (licet istos, tanquam Patres & Praeceptores Ego hic sicco Silentij pallio reclusos velim, & Judicij & Praecepti dederint! Deridendi nempe cum ipsis, qui Astronomiam aut Astrologiam Medico necessariam negant: im-
mo (dura increpandi Verba; quae iterum ex meo vel ore vel corde prolata nolim) Astronomia ignari, Homicidarum instar (instar dico: Gal. Homicidas ipsos habet) habendi Medici! Et quid quaeso vel boni vel mali de Crisibus in Crisi habeas, nisi Astrologiam non nudè tantum adspexeris, sed & ipsorummet Thematum (ut vocant) Erectiones inspexeris, Varios Criticorum Dierum Motus, Varios Morborum terminos, ex Lunae potiss. Phases ac positae cognoveris? Atque hoc Velle videtur Divinus ille Senex, dum vult; In principio non ex universali tantum, sed &

Viriusq. de Astrologia Contētori- bus judicium.

Gal. libell. Si quis sit Med.

8. Ingen. San. 20.

Videatur Gal. 3. de Dieb. Critic. per totum.

Hipp. 1. Epid. 3.

6 INGRESSUS AD

partiali Cœlestium (quæ Geniturarū est)
Constitutione, Morbos (in quibus τὸ ΘΕΙΟΝ

*Hipp. mult-
 tis in locis
 θεῖον τι, δι-
 γανῶν quid,
 i. e. quod ex
 cœli positi
 hauriendum
 sit, morbo-
 rum esse, scri-
 bit.*

quoque, non ad solam magnitudinem, sed
 ad Cœlum item referendū puto) cogno-
 sci! Ita est; Patroni Magni! Qvis enim nisi
 à sagaciori Naturâ, tanquam in abdita in-
 scitiæ speluncâ, derelictus, non putet; Cœ-
 lum tot admiranda complecti, tot mirandis
 virtutibus æstare, quot stellas, immò,
 quot minima Puncta, in se contineat? Qvis,

nisi sardus ac blennus, putet, tam vastum
 Cœli Motum, tam concinnum motus
 ordinem, vel propter solos Anseres con-
 ditum, vel omninò frustraneū esse? Qvis,
 nisi solo Sensuum usu abutens, putet, cœ-
 lum infinitas suas vires, in sublunaria tan-
 tùm Elementa, Ignem, Aërem, Aquam,
 Terram, terrâque nascencia Vegetabilia,
 solumve existis Gramen (hoc qui putât,
 sibimet solis sapientes, anno seniores sunt
 facti) effundere? Qvis, nisi planè Judai-
 cus Apella, non credat, & Mineralia, &
 Animalia, nec Bruta tantùm, sed & ipsum
 Hominem, à Cœlo q. animari, (ignoscite
 verbo) vegetari, refici, regi? Hæc dubio-

*Hipp. de
 Diet.*

tenus *Aristarchum* nostrum eò movêre,
 ut Astrorum ortus & occasus Medicum
 cognoscere oportere (prætoriiis planè
 verbis, *oportere* inquam) dixerit : quò

nempe

PLANETAS COELESSES. 7

nempe mutationes & excessus ciborum
ac potuum, & Ventorum, & totius mun-
di, ex quibus sanè morbi *Hominibus* orian-
tur, unaque cum temporibus & Ventri-
culi mutantur, didicerit. Quo de & ipsi
Arabi adeò constat, ut quaecunque hic
fiant, in motibus & conceptionibus stel-
larum & orbium præexistere oportere
(prætorio itidem ore) dicat! Hinc *Cornelio*
scitur, (non dubitatur: *Scientia enim non est dubitare!*) Situm ac Figuram
Cœlestium, causam esse omnis nobilis
virtutis, (*Corneliana hæc sunt Encomia*)
quæ sit in speciebus inferioribus, quarum
omne etiã individuum, quando incipiat
esse sub determinato Horoscopo & Cō-
stellatione cœlesti, contrahat cum *Esse*,
mirabilem quamdam Virtutem operan-
di *Rem mirabilem*. Ipse Poëta mirabilis
est, quando canit:

Ignæus est ollis Vigor & Cœlestis origo; *Vergil.*
Seminibus quantum non noxia corpora
tardant!

Ni vidisset id *Tetis Melysios*, antiquis haur
dixisset verbis: *Quod est superius, est sicut*
id, quod est inferius: & quod est inferius, est
sicut id, quod est superius! Quo ipsomet in-
signem *Cœlestium & Terrestrium Sympa-*
thiam, alteriusque ab altero *Harmonicam*

Hipp. ll. de
aër. aq. &
loc.

Arisc.

Corn. Agripp. l. occ.
phil. ll.

Vergil.

Herm. Trismegist.

8. I N G R E S S U S A D

*Ex Hipp. ll.
de acr. ag.
& loc.*

*MICR O.
COSMVS,
in homine
Corporali
& Spiritu-
ali.*

Dependentiam indicare voluit. *Exemplo* dictorum minimo nobis sint *Solstitia*. immò Canis, Arcturi, Plejadum, ortus & occasus: Maximas in istis & Temporum & Morborum fieri mutationes, quis est, qui nesciat? Nôrunt id & Rei Medicæ Imperiti, qui ante vel post Canem prohiberetur nôrunt Medicamen. Clam fatentur, & Cælum in Hominem operari, quotquot *Hominem Microcosmum* dicunt! Est sanè: sed meherclè, quàm pulchrè sciunt Scioli isti, (Sciolos puto, qui ipsi parum vel nihil scientes, omnia carpere, nôrunt: *melius scire i. e. nescire* malunt:) Cælum ad Mûdum pertinere, nec tamen ad Hominem, qui ipsis minor nihilominus est Mundus. Hunc dum Cæli opera subterfugere (sed falsò) putant, altera quod dant manu, alterâ furantur. Breve dico Verbum. Si Homo est Microcòsmus, E. in compendio tenebit id, quod Macrocosmum constituit in Folio; E. & Cælum. Macrocosmi Equum Trojanum in se tenebit: non quidem in substantiâ (nisi occultum *Substãtia* modum heic malis!) E. in virtute, E. in operatione! Operatio enim dependet à virtute seu facultate! De *Terrâ* non dicam, cum Homo sit ipsa Terra, tacendo, quòd Terrâ in se continere debeat. Quin utriusque

PLANETAS COELESSES. 9

utriusque Macrocosmicæ Faciei Spectacula ac Signaturas in Humanâ Facie ac Specie videas! Habes duo *Luminaria* in oculis, quorum Dexter Solem, Sinister Lunam tibi signat. Geris eadem in Auribus ac Naribus; quibus & Saturnum & Martem inesse existimes! Geris Solem Vitæ Datorem, ut Magnificentiæ, ita Sapientiæ Patrem, in Corde, unde non tam Vivis, quàm Magnus es ac Sapiens: Hinc & tibi (ex Aristotelis quoque mente)

*Signatura
Macrocosmicæ in
Microcosmo.*

Cor sapit ----

Lunam, Motûs Dominam, circumgyras in Cerebro, unde moveris (ubi enim spiritus animales Lunares, Lunarem Motum subministrantes, alibi conficiantur, quàm in Lunari Cerebro? licet è Microcosmici Solis præsepi hauriant pabulum!)

Saturnus tibi defossus in Liene; Melancholiæ Melancholicive sanguinis sepulcro; unde melancholizas, discussa melancholiâ rides: Hinc

Splen ridere facit ----

licet, totum hoc quod est, ex accidenti sit, Nam, per se si quid velis,

Non bene conveniunt, nec in unâ sede morantur,

Et Dolor & Risus --

Jovem alis in Epate, Αἷματώσεως organo.

A 5

10 INGRESSUS AD

Sub Jove etenim , Calido ac Humido,
Sangvis Jovialis est, qui naturali suâ cali-
ditate ac humiditate præditus, lætitiæ ac
amoris fit causa : Hinc

----- Cogit amare fecit!

Amatores enim maxime sunt Sangvinei,
qui Joviales dici merentur. Martem ostē-
dis in Felle, sicut Taurum vel Bovem in
Fronte: unde irasceris : Mars enim ceu
Belli, ita Bilis iræ Author. Hinc

----- Fel commovet iram.

Venus in partibus Venereis tripudiat:

Hinc Veneris tibi surgit Amor gran-
disq; libido!

Mercurius cum alis suis in Pulmonibus
& Lingvâ spirat, unde respiras & loque-
ris: juxta vulgatum item illud

----- & Pulmo loquitur ----

Cui Loquelæ cū Mercurius præsit, non
possum, quin Poëtæ hoc ita invertam:

Mercurium hos Pueris monitus in-
fundere Patrem

Cū videas: quærisne? unde hac far-
rago loqvendi

Venerit in Lingvas!

Nempe à Mercurio , Lingvarum Patre!
Sol insuper tibi signat Spiritus: Lūm, Hu-
mores: Saturnus, (in specie) Melancho-
liam: Jupiter, Sangvinem: Mars, Bilem:

Venus,

*Infer sum
ex Invena-
li.*

PLANETAS COELESTES. 11

Venus, Semen : *Mercurius*, Sputum : unde Mercurialis illa Euclionis Saliva ap. Poëtam :

*Nec Gluto sorbere Salivam Mercu-
rialem!* *In Ven.*

Solaris porrò es in Heroicè agendo: *Luna-
ris* in peregrinando. *Saturninus* in tristando, agro colendo, domo curandâ: *Jovialis* in consultâdo : *Martialis* in irascendo, dimicando: *Veneræus* in amando: *Mercurialis* in disputando ac negotiando: Hęc causa forsan fuit , cur Negotiatores olim, *Mercurium*, cum Sacco depictum, coluerint! Sed quid tibi & Elementis? His nî fruereris, vivere non posses. Quin & Intellectus, Visus, Coctio, Spiritus vitalis, Cholera, Actionum Impetus, Phrenitis & Inflammationes; tibi referunt Ignem! Ratio (vel memoria potius) Auditus, Respiratio , Caro Sangvineâ , Sangvis, Alacritas, Dyspnœa; *Aërem!* Imaginatio, Gustus & olfactus, Transsudatio, Humores, Pituita, Pavor & inertia, Catarrhi; *Aquam!* Sensus, Tactus, Fœces, ossa, Melancholia, motus tardus & solidus, Podagra; *Terram!* *Novilunium* tibi repræsentatur per Humidum primigenium : debile in senectute, in quâ & latet *Hyems*. Prima
Lunæ

Lunæ Quadratura, per Humidum in cōstanti ætate, in quâ *Autumnus: Plenilunium* per Humidum in Juventute, in quâ floret *Æstas*: Ultima Lunæ facies, per Humidum infantia, in quâ & *Ver* Virescit. Porro oculorum scintillationes tibi signant *Fulgura*; Sternutationes, Singultus, Ructus & Crepitus Vētris, *Tonitrua*. Corruscatio oculorum ante Sternutamentum potiss. nocturnum, fulgur & Tonitru simul. (Ante Sternutamentum enim offuscantur & splendescunt primū oculi: ubi signum habes rationis Physicæ, cur fulgur appareat ante Tonitru?) Inflationes Pectoris, Ventris, Matricis, Tinnitus ac murmur Aurium, *Ventos*! Catarrhi, Destillationes continuæ à capite fluentes, *Pluvias*. *Nubium* Signaturas ostēdunt Anfractus Cerebri. *Nivem* vides in Pituita frigidā, instar lanæ carptæ quæ exspuitur: sicut è contra conglobata Pituita *Grandinem* notat. Lacrymæ oculorum rarę referunt tibi *Rorem*; conglobatæ (in oculorū angulis majoribus residentes) *pruinam*; Vapores Vertiginosi, *Nebulas*. Tremor Capitis, *terra-motum*. Urinę (præsertim in Fœminis) profluvia vel eruptiones, scaturientes signant Montium *Fluvios*! Unde ex longis suis Vesicæ ac Natu-

PLANETAS COELESSES. 13

ræ Canalibus, tanquam ex Fontium fistulis, urinam emittere Fœminas intellexit *Juvenalis*, de impudicis illis Matronis, ad suas pudicitiae aras, tanquam ad aram & focum, pudicitiae colendae, quod est, libidinis exercendae gratia, properantibus, loquens:

Effugiemq, Dea longis Siphonibus implent!
 Cæteroquin & *Flumina* repræsentant
 Veneficorum oculi, quibus non tam Vegetata, quam animata, deperdi solent.
 Quam in rem quædam videre licet ap.
Plinium. Meteora ignita, Cometas, Chasmata, observare liceat apud Ebrios, Lue
 Venereâ infectos, Hepaticos, Erisypelaticos,
 Herpeticos! Pili totius corporis
 quid aliud referunt, quam *Nemora* cum
 Sylvis? Pediculi, quam *insecta*? Quid dic-
 ces, si scorpiones, serpentes, lacertas, Ranas,
 Bufones, lumbricos, præf. latos in corpore
 humano reperiatis? Annon Varia Macrocosmi
 Animantia bruta in Microcosmo reperiri dixeris?
 Mirâdas istiusmodi Historias videre licet ap. Varios Practicos.
 Ante annos non ita multos *Argentina*
 è *Puero*, mortuo reperto, egressus *Serpēs*,
 cujus memoriam in mōstratis ibi exuviis
 adhuc visere licet. Plurima item *serpentum*
 cohors in recenti Nobilis juvenis
 (qui

7. nat. hist.
2.

*Nic. Hol-
 ler. Forest.
 Schenk.*

(qui pulchritudinem suam vivus depictam noluit) cadavere aliquando reperi-
 ta. Cujus rei Monumentum antiquum
 in Templo *Tubingiaco* exsculptum: *Hier.*
Tragus, beneficio *Hieræ* picræ & Card.
 bened. duos serpētes è Viro expulit. Mu-
 lierem audiui, cui *lacerta viridis* prægran-
 dis, è patientis, in recentem terræ foveam
 se inclinantis, collo extracta, quæ post-
 modum Alexipharmacis debitis integrè
 restituta. Tale animalculum Vivum *Ru-*
landus, cum Extracto Turbith, (cujus
 ope & *Ranarum* colluvies ab alio quo-
 dā expurgata, alvo Viduę Ratisbonensis.)
 exturbavit. Immò & lacertæ aliæ, amicā
 sympathiā allecctæ, Aquas ex Hydropico-
 rum Abdomine ebibere solent: Hinc fit,
 ut pulverisatæ conferant Hydropisi la-
 borantibus. Miraris, quòd *Jac. Theodorus*,
 Præcticus olim Palatinus, ope pulv. A-
 rundin. & Plantaginis, (hæc siquidem
 Bufonibus & vita & mors, sympathica &
 antipathica: vita, ab araneo morsis; mors,
 in corpore delitescētibus!) sex bufones,
 è mulieris Rusticæ, gravissimis diu sym-
 ptomatibus afflictæ, corpore expurgā-
 rit? Mira vidit *Nemaufensis*, qui ex Spha-
 celo Cerebri, Varia animalcula, lupulorū,
 felium, catellorum, Leopardulorum, for-
 mas

PLANETAS COELESSES. 15

mas representantia, post apertum Cranium, orta vidit! *Dracunculi* quid sibi volunt in corpore? Sed & varios Bestiales morbos, *λυκα: θρωπίαν, κυνανθρωπίαν, ιδροφοβίαν, ἐλεφανθρωπίαν, ἐλαφοθρωπίαν*, inspicere, Varias certè efferorum animantium Signaturas in corpore humano, malè affecto, deprehendes. *Ovidius* quando de *Lycaone, Daphne, Narcisso*, aliis, in *Metamorphosi* refert, sympatheticè & antipatheticè loquitur de Animalibus & Arboribus Hominum! Eandem hãc, quam paucis nunc insinuavi, Analogiam, unâ facie videas in hoc Septasticho.

Fatur Aristoteles, Hominem Microcosmion esse,

*Iccircò Mundo hic equiparandus erit
Sic Cerebrum Firmamentum: duo Lamina Stellæ:*

*Inferior Cerebro pars velut Aër erit.
Sint Meteora, petens sursum Fumatio
Ventris:*

*Humctes pluvix sunt Catarrhus itè:
Terra Caro: Sanguis, terram qui permeet
Humor:*

*Corpus enim totũ, perfluit unda velut:
Cor, jecur, ac Ren, splen, Testes, Animalia
sunt;*

Vitales Motus congerit his Cerebrum.

Si

*Si dicis , nondum me declarasse , quid
Ignis?*

Hic Radicalis corporis est calor.

*Ut toti Mundo tandem Deus imperat
unus :*

Sic Rectrix etiā corporis est Anima!

*Metallifo-
dina Micro-
cosmica.*

Sed ultrā eamus. Reperias quin & Metal-
lis quid simile in corpore! Aureus est Sol
ille Microsmi, Corpusto, quod ab Auro,
tanquam specifico quoque refici ac re-
staurari, inter omnes optimè nōrūt Chy-
mici, Aurum reddentes potabile, eo quo
Antonius Anglus multos restituit. Cujus
nucleum ita enucleat Nucleator: Quod
Universale sit Remedium & Vera Pana-
cæa, quæ profit alterando, penetrando,
Tartareas & Tophaceas concretionēs re-
solvendo, obstructa aperiendo, putredi-
nes prohibendo aut delendo, Mercuria-
lem frigiditatem corrigendo, Venena
dissipando, spiritus temperatè & medio-
criter attenuando, nimis attonitos figen-
do, ne citò diffentur, sanguinem purifi-
cando, cor solidamque substantiam con-
firmando, morbos omnes malignos, aliās
indomitos, radicitus evellendo. Adeo ut
Crudum Scaligeri Judicium, quod, Car-
dani de Auro potabili laudem fœdas nu-
gas dicit, sit Petrao. Tantum enim abest,

ut

PLANETAS COELESSES. 17

ut Aurum à naturâ nostrâ longissimè distet, ut potius eidem sit convenientissimum, propter stupendas Auro insitas vires Medicas, Experienciâ probatissimas. Antiqui certè ac Neoterici magno hæcenus cum fructu vel sola Auri crudi folia Medicamentis aliis permiscuere : Licet graviter errare illi videantur, qui non tam Aurum, quàm lapides etiam pretiosos, Materiebus destillandis immiscere solent: Quid enim ex fixis istis corporibus tam levi crudòque labore per Alembicum ascenderet? Pretiosam E. illi ostendunt nucem, cassam tamen vermibusve intus scatentem. Tantum abest, ut Aurea ista sit Aqua, ut vix sit plumbea! Cujus relictis in vesicâ vel cucurbitâ fecibus ex joco (modo jocum dicere liceat) usum in eo quoque ostenderem, ut agris loco fimi conceditæ, salinum præberent semen, unde postea cum frumentis enascerentur, aurum, perlæ, lapides pretiosi, vel tandem cum tempore ibi glisceret fossura Metallica! Parcite quæso loqvendi audaciæ. Sed aliâ, *si Diis placet*, procedendum Viâ, si aureum cupias Magisterium, Cõfortativum summum. Quin & Ventriculum sibi adfirmilare Solare illud Aurum, testatur Gallina, Auri Foliis per tempus nu-

B

trita, aureis intus Striis, inde abundans!
 Quid dices, de Gallinâ, Auri globulum
 devorante, in cujus Ventriculi Orificio
 (quid evenisset, si in ipsum Ventriculi
 gurgitem prolapsus fuisset Aurum?)
 aurea q. Cera post dissectionem reperta?
 Quid dices de *Argentinenfi Orpheo*, qui sa-
 nitatem bibens, aureum annulum, cum
 inserto Adamante, (putésne & Adamân-
 tem huic Venenum fuisse?) integrum,
 absque ullo subsequente incommodo, si-
 mul inglutiit, in cujus Excrementis, cu-
 riosè diu custoditis & examinatis, nun-
 quam posthac reperiri potuit Thesaurus
 iste, corpori sine dubio adsimilatus? Nec
 & fortibus Purgantibus expurgari po-
 tuère vel Aurum vel Adamas! Alium no-
 vi, qui contortum Ducatum s. nummum
 aureum absorbsit, aureo item adsimilato
 cibo! Quid sit, quòd Diaphoretica Chy-
 mica, auro immixto per artem facta, red-
 dantur, simplicibus sine auro, fortiora? an
 quòd Aurum occultam teneat vim Dia-
 phoreticam? Quid timeris igitur Mercu-
 rium vel Arsenicum in Auro (vel factitio
 etiam) Venena? Multa nempe in simpli-
 ci sunt Venena, in composito (vel per
 naturam vel Artem) non ita! Multa ite-
 rum Venenata & maligna extra corpus
 adpa-

PLANETAS COELESSES. 19

adparent , quæ intra corpus nil nocent. *Aconitum* , Venenatum est, & tamen cum vino bibitum , facit contra Morfus serpētum & viperarum. *Vipera* ipsæ Venenatæ sunt , & tamen in Theriacâ Alexipharmaci palmam tenent. *Vitriolum* crudum malignum multis videtur , attamen non tam crudo ore à multis, præf. Hispanis ac Italis, sumitur, quàm & præparatum laudatiss. fit Stomachicum. *Mercurius Vivus* , Venenosus, nihilominus à multis etiam crudus, contra vermes aliaque mala, exhibitus. Idem non tam purgans in Mercurio dulcificato , quàm Diaphoreticus fit in minerali Bezoartico , absque ullâ iterum molestiâ! *Antimonium* crudum Venenatissimum, attamen nō tam (crudum quoque) in infuso (Croci Metallo-) Vomitorium fit utile , quàm aliis modis paratum , & Diaphoreticum , & Restaurativum insigni evadit titulo! Adspice ova cruda & stercus humanum; illa mediocriter saltem cocta, gratissimâ sorbitione inglutuntur à Ventriculō: Hoc, Suis cibis fit accommodatissimus; Sues, cibus homini! Gallinæ & Anates , Araneos aliaque Venenata multoties devorant , Homini nihilominus in escam cedunt. Recordor hîc, quod Princeps Has-

fiacus, cui Lucius Piscis, in quo Bufo repertus, non apportabatur Coqvo Respōsum dedit *Bufo cibus Luci, Lucius ipse meus!* Taceo infinita. E' quibus apparet: Omnia in Præparatione & Coctione, in quâ multa Venenata ac mala, fiunt laudabiliora, lautiora, utiliora, pēdere. Sed plura forsitan heic dixi, quàm quæ decuit. Ad Metallifodinā Microcosmicā redeo! Annon talē aliquam in *Pueri Silesiaci*, cui septimo ætatis anno succrevit Dens molaris aureus, corpore fuisse existimes? Dentem Pueri verē aureum fuisse, lapide probatum Lydio! licet alias etiam à falso auro signari possit Lydius, quæ tamen impostura linimento æris floris deprehendi potest. Mirari hoc in loco liceat *vim seminalem occultam*, à quâ mirabilium producantur myriades! Inspicias variorum animalculorum in hominem cum potulento vel esculento tralatam materiam spermatīcam: quid si & σπέρμα aliquod χρυσόμοινον in Silesiacum istum puerum transferri potuisset? Sed de occultis istis hīc nullus dicendi locus! Vidimus Signaturam Aurifodinæ in Microcosmo: Pergo nunc & dico, *Argenteam* esse *Lunam Microcosmicam*, Cerebrum: id quod ab argēto præparato confortari, testantur *Tincturæ*

*Vidd. lac.
Horst. &
M. Ruland.
de aureo
Dente.*

PLANETAS COELESSES. 21

Sturæ Lunæ Antepilepticæ, testantur alia,
Chymia Artificio, ex Argento vero con-
 fecta, quibus Epilepsia, gravissimi istius
 Cerebri Affectus, alicrumque cerebri
 morborum Cura gaudet. Argentum item
 à Ventriculo coqui posse, Experientia fi-
 dem fecit in Gallina. Argenti foliis cum
 cibo nutrita. Quid dicam de aliis, Micro-
 cosmi partibus? Brevis ita dicam! Plum-
 beus est Lien, qui Saturno, Plumbi Domi-
 no, subjectus, malè affectus, plumbei co-
 loris Homines reddit. Latere forsàn &
 Splenetico-rum & Epileptico-rum aliquam
 in Plumbo Curam, o minor ex illis po-
 tiff. quæ facit Spiritus Saturni penetrabi-
 lis, è saccharo Saturni confectus Nec abs re
 hoc esse putes, cum Pueros Epilepticos
 sciam, qui remediis ex Saturno paratis, re-
 stituti fuere in integrum. *Ferreus est Ven-*
triculo, multa etiam vel instar ferri cu-
 jusdam durissima concoquere valens;
 (hinc vulgus: der Magen ist Eyssern / er
 fanns wohl vertragen) Signaturæ exemplo
 stat Struthionis Ventriculus, ferrum ipsū
 digerens. Propterea & Crocus, Cristalli,
 Vitriolum, Spiritus, Martis, habentur
 pro Specificis Stomachicis! Vitriolum
 Martis, dum Dysenteriam curat cū Ca-
 chexiis, simul roborat Ventriculum: Li-

cet in Alvi fluxibus potior initio videatur Crocus Martis solvès, in fine adstringens! quâ diversâ facultate præditus est Mars ferreus! *Cupreus* præterea esto *Venter* (*Helluonum*, juxta proverb. incus) cui, juxta cum *Cupro*, ut præest *Venus* (unde *Venus Cuprea*: item *Cytheræa Virgo*, & *Diva Cypria* vel *Cypris*: unde & æs *Cyprium* s. *Cuprum*!) ita ex *Cupro* insigne deoppilativum conficitur, quod latet in *Spiritu Vitrioli Veneris*: Hic & ipsum uterum confortat, ut ad conceptionem fiat habilior, quod idem ita non fieret, nisi *Cuprum* cum *Ventre* aleret *Sympathiâ*! Et quidni ipsas *Fossuras Metallicas* in corpore reperiri dicas? *Calculi* in toto corpore, (vidi enim & in cordis capsulâ generatum lapidem!) corporis partibus, renibus potiss. & *Vesicâ*, dū fiunt: *Tophi* (quos ipsos in *Gallis Gallinaceis* decrepitis cernere licet: Feci nuper dissectionis in *Gallo* per 18 annos *Podagrico* periculum, in quo, præter *Ventriculum*, meris lapidibus, quos omnes an cibi deficientis loco inglutierit, dubito, refertum, omnia reperi salva: licet & *Alb. M.* dicat, *Gallum* 9. annorum in *Ventriculo* alere lapidem!) *Tophi*, inquam, è *Podagricis* dum excrescunt, quid aliud fieri,

PLANETAS COELESSES. 23

fieri, aliud crescere putes, quàm quod in fodinis fit crescitque, in generatione metallorum ac lapidum? Podagricum vidi, è cuius Cute, tanquam Muri alicujus lapide, Verum q. Nitrum progerminavit! (Hinc ex analogiâ. dicas, conferre in Arthritide spiritus Vitrioli, salis, Nitri!) Dic, Nitrosum istum Hominem, eamd. in se aluisse causam, quam alat lapis, Nitrû per exsudationem protrudens! Credin' & Vitriolum & Mercurium ex Homine præparari posse? Credin' & Vitriolo & Mercurio & Nitro & Sulphure, vel alio quopiam, his maximopere simili, ceu sale, inter cibum quandoque repleti Hominem? Credin' & hæc & alia, intra corpus semel adsumta, non statim exulare, sed quandoque sat diutinam inibi trahere moram? forsan instar Veneni canis rabidi, vel alterius? Annon putares, in Podagricis vel hæc vel ista aliquando reperiri posse? Annon Indusio, Natibus pedetibus arctè adaptato, accendis Sulphur, ad motâ parùm candelâ? Hinc Sulphur in corpore reperiri dicito! Artificium istud pueri nôrunt, sulphurandi hunc actum lepidius appellantes, einen blauen (color a. cæruleus in sulphure latet) dampff machen. Hinc & sulphureâ istiusmodi aurâ,

ex posteriori partium sede , ad superior-
rem quâdoque narium Regionem clam
subrepente, ex analogiâ dicere solemus:
Es schweffelet, Sulphur igitur fuit in cor-
pore! Ex his & aliis , plura indagatur
Chymicus, cui ex Odore & Sapore , ad
Varias occultarum Essentiarum cogni-
tiones datur aditus. Also kan ein Chymist
aus dem geruch oder geschmack baldt wissen/
ob Schwefel oder Salz in etwas stecke! Hęc,
& alia , ut utridicula nonnulli signaris
adpareant , non tamen sunt de nihilo:
Naturalia hæc sunt, quæ Medico non de-
bent parere nauseam: cùm alioquin di-
cantur

*Stercus & Urina Medicorum fercula
prima!*

Nec pudeat hoc, cùm ditet: Nam;

Ex Os Geni Chymicus haud metuens, ex stercore colli-
git aurum;

Et duo præterea Rusticus & Medicus!
(Licet inter Chymicum & Medicum,
Verum, nullum debeat esse discrimen!)
Ita nempe;

— *Lucri bonus est odor ex Re
Quâlibet!*

Quin quo Gaudio, Amatoribus sunt Pe-
ctora-Pectoribus: Nautis, Littora-littori-
bus: eodem bono Medicis cedere debent

Sterco-

PLANETAS COELESTES. 25

Stercora-Stercoribus! Ipsi enim Homines sumus Stercora & Vermes. Hinc (ut ad Analogiarum priorum clausulam deveniam) dum Vermes in & ex Terrâ fieri vides, Cogites, ita generari & Vermes in Homine, qui Terra Terrę (obiter hic noto: Italis hoc commune esse solere monumentum, cui insculpatur, *Hic Terra Terrę!*) & Vermis Vermibus, post amis- sam lucem, in Escam cedat. Vides hinc, ô Amice, quisquis es, Analogiam aliquam Hominis cum Mundo! Quæ si tibi non arrideat, agedum aliâ incedamus viâ analogicâ, arrepto inquisitionis baculo ex sermone sequenti Italico. Quem hic cõ- memorasse non pœnitebit Elucebit enim inde ex verè Platonicâ ac Philosophicâ sententiâ, Microcosmum collocandum esse in intellectu, Rasatabulâ Aristoteli- câ. Sermo hic est, decantatus ab Italo tan- quam in Comœdiâ. *Scrivi Filosofo, che nel medesimo naso, & medesimi Elementi fa- bricò el fattore del mondo l' anima monda- na, & tutte l' altre anime rationali, fra le- guali come l' universale anima del mondo è la più perfetta, così la nostra & l' ultima & la manco perfetta, delle parti dellaquelle noi terremmo una sommaria divisione La natu- ra del huomo quasi vincolo & nodo del mon-*

Microco-
smus Intel-
lectus.
Mirand.
Comm. in
Cantilen.
Italic. Beni-
vent.
Platone nel
Timæo.

do, è collocato nel grado mezzo dello universo, e come ogni mezzo partecipa delli estremi, così l'huomo per diverse sue parti con tutte le parti del mondo ha comunione & convenienza, per la qual cagione si suole chiamare Microcosmo, cio è piccol mondo. Nel mondo prima veggiamo esse e la natura corporale, e questa è duplice, una eterna, ch' è la sostanza de Cieli, l'altra corrottibile, quali sono li Elementi & ogni natura di quelli composta, come le pietre, metalli & simili cose: poi sono le piante: e sopra questi nel terzo grado li animali bruti, nel quarto li animali rationali: nel quinto le mēte angeliche, sopra le quali è esso Dio, fonte & principio d'ogni essere creato. Similmente nel huomo sono due corpi. Uno eterno, chiamato da Platonicis Vehiculo celeste, il quale da l'anima rationale è immediatamente vivificato, l'altro corrottibile noi veggiamo con gli occhi corporali composto di quattro Elementi, poi è in esso la vegetativa, per la quale questo corrottibile corpo si genera, si nutrisce & cresce, & quello eterno vive di vita perpetua. Terzo, vi è la parte sensitiva & motiva, per la quale ha convenienza con li animali irrationali. Quarto, vi è la parte rationale, quale è propria del huomo & delli animali rationali, & da Peripathetici è creduta essere l'ultima & la

*Vehiculum
anima.
Consulatur
Fernel. de
calido in-
nato.*

PLANETAS COELESSES. 27

& la più nobile parte dell' anima nostra, non
stante, che sopra esse sia la parte intellettuale
& Angelica, per la quale l' huomo così con-
viene con gli Angeli, come per la parte sensi-
tiva conviene con le bestie. I Platonici vogliono,
ch' el sommo di questa parte intellettuale
dell' anima, sia quella, per la quale l' huomo
immediatamente con Dio si congiunge, &
quasi con lui conviene, comme per la parte
vegetativa conviene con le piante. *Tantum*
Italus! Unde facile colligo, Harmoniam
macrocosmicam potius in formali Mi-
crocosmico, quàm materiali ac corpo-
reo ejusdem, quærendam esse. Colligere
idem licet ex *Philosopho*, dum ait: ὁ νῦς δι-
νῶμεν ἐστὶ τὰ νοητὰ: Intellectus potentiâ est
intelligibilia, quod est, comprehensibilis
intelligibilium facultas, quæ subinnotuit
ἐν τῷ γράμματι ex *Tabulâ* (quæ Peripate-
tici dicunt) *rasâ*, in quâ ut scriptibilia
omnia scribi, ita in intellectu omnia in
mundo Intelligibilia cognitionis habere
possunt requiem. Jam facio proportio-
nem: Sicut Mundus, *Platonis* mente, est
intelligibilis, ita & cognitionis requiem
vel locum quærit ἐν τοῖς νοητοῖς in *Intelligi-*
bilibus, Aristotelicis, quod est, ἐν τῷ νῷ, in In-
tellectu ipso: Intellectus enim est τὰ νοητὰ,
ipsa intelligibilia! Jam ultra progredior:

3. anim. 4.
1. 15.
Intellectus
noster est
instar ta-
bulæ rasæ.

Quia

Quia intellectus Domicilium est Luna Microcosmica vel, juxta quorundam loquelam, Mercurius Microcosmi, *quod est, Cerebrum*; Cerebrum autem in summâ corporis Arce, Capite, altam suam habet sedem, reperire etiam in Capite ac Cerebro, (Facultatum Principum, quibus *Intellectus noster* palmam præcipit, Sede, tâquam in Microcosmo intelligibili,) licebit, omnes Macrocosmi (vel aliquas)

*Signatura
Macrocosmi
in Cerebro
Microcosmi.*

Signaturas: quas brevi ubi connecterem filo, non abs re foret. Esto! *Ignem* itaque tibi referât Cerebrum & olfactus: *Aërem* Pia meninx & aures: *Aquam* Dura meninx & oculi: *Terram*, Calvaria cum gustu & Tactu; Tactus quippe versatur circa *tâ tñs* *ilans*, materialia ac terrestria! *Quinque sensus* simul signanto Magnates Macrocosmi; Sensus verò communis, Monarcham; Organa Sensuum, Subditos! Liceat & *Sphæram Cœlestem* comparare cum cerebro & oculorum Tunicis: ita ut *Primo Mobili*, respondeat Pulsus arteriarum in Cerebro per Diastolen & Systolen: (nec enim credo, Cerebrum suâ vi innatâ moveri, sed motus si quis est, qui est, à corde est!) Motui Planetarum, directo ac Retrogrado, Motus spirituum animalium, varius! *Octavæ* verò *Sphærae*, Cortex exterior

PLANETAS COELESTES. 29

terior Cerebri Cinereus: Ejusd. Sphæra
 Motui Trepidationis sic dicto, Convul-
 siones Epilepticæ: Orbi Saturni, adnata
 Oculi Tunica Orbi Jovis, Tunica Cornea:
 Orbi Martis, Uvea: Orbi Solis, Reticularis:
 Orbi Veneris, Aragnoides: Orbi Mercurij,
 Ciliaris: Orbi tandem Lunæ, Cristalloides
 Tunica! Sed & Planetis ipsis quid tribue-
 mus ex capite: Saturno Maniam: ac Me-
 lancholiam per Essentiam Jovi, Cerebri
 Sangvinem, quem dissecto Cerebro è
 Venulis & Arteriolis (in Nervos tandem
 degenerantibus) exsudentem conspice-
 re licet: Marti, Phrenitidé: Soli, Calidum
 Cerebri connatum (non innatum!) Ve-
 neri, Humorem Cerebri Pituitosum:
 Mercurio, Lingvam cum ore: Lunæ, (cu-
 jus falci similis esto Falx cerebri Meso-
 ria) Cerebrum ipsum humidum; Est n.
 Luna Principalis alioquin Cerebri, tan-
 quam Lunæ Microcosmicæ, Hera! Pun-
 cta Cerebri sangvineæ, sunt micantes
 Stellæ: è quibus Corona lucida lucet in
 Sutura Cranij Coronali! Calli Cerebri,
 vel Nervorum etiam Opticorum Ductus
 sunt Galaxia: Luminaribus enim in viâ
 lacteâ (cui nebulosæ insunt Stellæ) à Sa-
 turno vel Marte laxis, lœduntur & Oculi:
 testante Experientiâ Astrologicâ! Potest

&

& Sphœræ Cœlestis *Circulos*, ex Cerebri Capitisque lineis, certo quis modo sibi imaginari. Eod. modo *Signa zodiaci* per diversas Cerebri particulas signari poterunt. Vis *Septem Climata*? adspice *Septē Nervorum paria*! Cupis tres *Zonas*, Temperatam, Torridam, Frigidam? Sume nativam Cerebri *Crafin*, *Phrenitidem*, *Catalepsin*! Si *Platonice* esse velis: comparato *Vacuum* vulgò dictum in Cerebro (*Spiritibus mihi repletū vel Vaporibus*) cum *Empyréo*: Tres *Facultates principes* cum *Triade*: *Animam Rationalem*, cum *Omni-Sapiente*: *Sensus omnes*, cum *Intelligentiis*! Cæterum ex *Regno minerali* *Ferum* sibi quid simile invenit in *Melancholiâ adustâ terrestri*, *Morbi Cerebri Melancholici causâ*, item in ossibus capitis durissimis: *Stannum* in *Pituitâ Vitreâ*; *Cuprum, æs, aurum*, in bili *Vitellinâ, æruginosâ, croceâ*: *Plumbum*, in diluto humore melancholico: *Mercurius*, in pituitâ cerebri dulci! *Silices*, in Cerebri caliculis: *Lapis Lydius*, *Cristallus* & *Adamas* in *Humoribus Oculorum*, *Uveo* & *Cristallino*: *Smaragdus* in *Smaragdino* interioris oculi colore & humore Vitreo. *Jaspis* in variegato uveæ colore. *Corallia rubra* & *Hyacinthus* in *Phlegmone pupillæ*

PLANETAS COELESSES. 31

pillæ oculi: Corallia alba, in Venulis Cerebri Sangvine vacuis , item in Nervis, Opticis: *Chrysolitus, in aureis Oculorum radiis; Marmor, in robustâ Tunicâ Oculi Corneâ. Qvin & ipsi Mari, quid simile videas in Torculari Cerebri: Fluminibus, simile in Venulis: Navibus , in Osse Sphenoidæ: Navium funibus, in Nervis! Mal- leos, Stapedes, incudes , habes in Auris malleolo, stapede, incude: Galeam, in Cranio: Tympanum , in auris Tympano: Bombardas, in Dentibus & Aurium mur- mure; (qvo malo multi affecti explosas q. ab aure in aurem bombardas nocte horridâ terrent!) Lanceas, Sagittasqve, in futurâ Cranij Sagittali Cerebrique pro- cessu styloide. Machinas, Testudines, la- byrinthos, in Aurium Oculorumq; Mus- culis, Aurium ductibus, osse cochleari ac Petroso: Civitates, vel Speluncas potius, in Cerebri Ventriculis: Cives, in Spiriti- bus animalibus (licet hi tanquam cives non habitent in Cerebri Ventriculis, Ex- crementorum saltem Cerebri Cloacis, sed in cerebro ipso: unde cerebrum esto Civitas; spiritus animalis, civis!) Feras tandem capis pediculofas, in pilosâ capi- tis Sylvâ! Formicarum ova colligis, in pi- lorum lendibus : Lupum Venaris in Na- rium*

rium Polypo: (qui non absque signaturâ, nostratibus dicitur, der Wolff!) *Vermes* quoque alis & *Basiliscos* in ipso Cerebro, in quo talis & aliis modi animalcula multoties reperta. Sed teneo me, ne labar! Ita nempe duplici modo Signaturæ Macrocosmicæ in Microcosmo tibi sunt propositæ: Apprehendas unam vel alteram vel nullam, nil interest: nec enim Delphica Delphicis canimus Oracula! Nempe ut Scapham Scapham, ita analogias dicimus Analogias: quas cum majori ex mundo adduxerim, non possum nunc non addere, quod ex Cælo, primariâ majoris mundi parte, quid faciat! Liceat itaque ita pergere. Dependere etiam ab Astris *Hominum* inter sese vel *Sympathias* vel *Antipathias*, quas nemo forsan Physicus exactè, nisi perspecto Cælo, perscrutari aut cognoscere poterit: Homines quippe, quibus una est Cæli facies, unus Planetarum positus, unus idemque influxus (uno aliis verbo: *unus Horoscopus*) sympathicè inter se vivunt: hinc fit, ut alter alterum amet, quem nunquam antè viderit, jam autem primo ut conspexerit intuitu, ita amaret. Homines, contra, quibus omninò contraria, omninò quadrata, omninò opposita Cæli facies,

omninò

*Sympathia
& Antipathia
Astrales.*

PLANETAS COELESTES. 33

omninò diversus planetarum positus, omninò diversus cœli planetarumque influxus, antipathicè inter se vivunt aguntque: hinc fit, ut alter alterum odio habeat, quem nunquam ante viderat, jam autem primâ ubi facie viderit, ita oderit: hinc (ita ominor) iterum fit, ut, qui alter alteri primò fuerat amicissimus, mox subito q. raptu fiat inimicissimus: cujus συμπαθείας ac δυσπαθείας, concordis item discordiæ, ac discordis concordiæ, astralem causam, etiam inter *astralâ* latere, subauguror. Multa ejusmodi sympathiarum & antipathiarum exempla, in *Thematibus* cœlestibus, contrariâ quæ adparent facie, sunt ad manus. Colligere cui plura indies licet, cui libet. Immò, quod de hominibus modò dixi, idem & in *animalibus, plantis, mineralibus*, inter quæ simili modo, vel sympathiæ amor, vel antipathiæ odium, astraliter intercedunt, pondus habere velim: hinc non adeò absurdum fuisse aut fore *illum* fortean putârim, qui etiam herbis (quæ in bonum aliâs ferri solet calumnia) genituras dudum erexit, vel posthac erecturus fit. Genituræ ista propriè non est erectio, sed diversi cœli in diversas plantas influxûs, (unde & una eademque herba

sub diverso cœlo, diverso tempore, collecta, diversæ sit facultatis) ocularis aliqua demonstratio. Quid si ultrâ nunc dixerò? dependere & plurimos hominum morbos à cœlo? unde astrales dici hætenus consueverunt à Chymiatis! Videbimus infra tales sub Planetis. *Menstruorum* saltem (vitiatorum) hîc faciam mentionem: ista quippe, *secundum naturam* se habentia, juxta Lunæ motum regulari, alterari, variari, ex Galeno quoque confitente constat: cur E. & *præter naturam* cœlestis illius Lunæ vim non sentirent? cùm, ex regulâ, *idem sit actionis bona & læsa principium*? Sed vel ex Præceptore Hippocrate prius illud generatim discere licebat: is jam olim inepta illa forsân *Causarum communium morbificarum*, ponderans pondera, præpoderare vidit ΘΕΙΟΝ suum astrale, quod si in lancem causarum medicam, cum Peste aliisve morbis astralibus ac venenatis reposueris; utrûque lácis, hoc morbo, illud causâ gravatû delabrum, ex æquilíbrio dependere: è contrâ, ubi galenica quædam causarum pondera, cum astralibus chymicisque causarum ponderibus ponderâris, ista in alto stare, hæc imum tanquam prægnantiorē nobilioresque occupâsse

*Morbi
astrales.*

*Θείον. Hippo-
craticόν.*

PLANETAS COELESTES. 35

pâsse locum, cernes. Nôrunt & id sapien-
tiores Chymici, qui propterea *astralibus*
dictis morbis, *astralia* quoque (observato
Cœli modo) parare sciunt *remedia*. Ad
medicamenta ubi deventum fuerit: nec
Electron, nec *Zenexton*, componet quis-
quam; immò vel pellucidum *antimonij*
Vitrum, *antimonij* dictum *succinum*, cla-
rum subalbidumque *antimonij regulum*,
regulûmve martis stellatum (hic tam au-
ream in superficie Stellam contraxit, ac si
è cœlo traxisset, unde & *stellatus* dictus!)
fundet nemo; nisi quem cœli non latue-
rit positus! Qvin quâ ratione *Entia* sola-
ria, lunaria, Jovialia, martialia, mercu-
rialia dices, nisi de Planetarum naturâ,
motu ac influxu antè tibi constiterit? *Sa-*
turnumq; lienem; *Jovem* epati; *Martem* re-
nibus; *Solem* cordi; *Venerem* pudendis;
Mercurium pulmonibus; *Lunam* cere-
bro, præesse sciveris? quomodo inter se-
candum, urendum, alia, (quæ *Hipp.* no-
ster *omnium ult. aphorismo* intelligit) ca-
vebis tibi à membris, quæ *Lunæ* signis
subsunt? nî præsciveris: *arrietem*, caput;
taurum, collum; *geminos* brachia; *can-*
crum, pectus; *leonem*, cor & ventriculum;
(qui habet signaturam signi leonis:)
virginem, intestina; *libram*, renes; (qui

Astralia
remedia,
ignorato
Cælo, male
componun-
tur.

Electron ex
omnibus
Planetis
terrestribus
constas, sub
Planetis
quoque cœ-
lestibus con-
ficiendum.

Partes Pla-
netica.

Zodiacus
Microco-
smi.

instar libræ ad venæ cavæ emulgentium-
que cingula adnectuntur) *scorpium*, ge-
nitalia ac matricem (instar scorpij quan-
doque pūgentem miseras!) *sagittarium*,
femur ac ingvina (quibus Jovis ille sa-
gittalis puer ---- *sua spicula mittit!*) *ca-
pricornum*, genua (unde in proverbio:
Capricornum in genu geris: hinc *Venus*, ca-
pricornina *Mercurij* genua timere debe-
bat!) *aquarium*, crura cum tibiis; *pisces*,
pedes regere? quomodo, quæ per totum
annum fiunt, vulgariter saltem scies, ni-
si dictorum modò signorum rationem
habueris? Nam

*Cursus An-
ni juxta Zo-
diaci signa.
Auson.*

*Flumina Verna cient obscuro lumine Pi-
sces:*

*Curriculumq; Aries æquat, noctisq;ue
dieiq;ue:*

*Cornua quæ comunt, florum prænumcia
Tauri:*

*Aridaque æstatis Gemini primordia pan-
dunt:*

*Longaque jam minuit præclarus Lumina
Cancer:*

*Longviscusque Leo proflat ferus ore ca-
lores:*

*Post medium quætiens Virgo, fugat orta
vaporem:*

*Autūni reseat portas, æquatque diurna
Tem-*

PLANETAS COELESSES. 37

*Tempora nocturnis, dispāso sydere Libra:
Et fætos ramos denudat flamma Nepai:
Pigra sagittipotens jaculatur frigora
terris:*

*Bruma gelu glacians jubar est spirans
Capricornus:*

*Qvem sequitur nebulas rorans liquor ab-
tus Aqvæ:*

*Tanta supra circâque vigent tum flumi-
na mundi.*

*At dextrâ lavâq, ciet rota fulgida Solis
Mobile curriculum, & Lunæ simulacra
feruntur,*

*Squama sub æterno conspectu torta Dra-
conis*

*Eminet: hunc inter fulgentes æthera se-
ptem*

*Magna qvatit Stellas, quam servans se-
rus in altâ*

Conditur Oceani ripâ cum luce Bootis!

*Antiqui etiam XII. Signis tribuerunt XII.
menses, XII. sacras aves, XII. sacra
animalia, XII. sacras arbores, XII. item
antè relatas, hominis partes: nempe,
arieti; martium, noctuam, capram,
oleam, caput: tauro; aprilem, colum-
bam, hircum, myrthum, collum: gemi-
nis, majum, gallum, taurum, laurum,
brachia: cancro; Junium, Ibidem avem,*

*Sacerorū ap.
Antiqvos
dodecas.*

canem, corylum, pectus: *leoni*; Julium, aquilam, cervum, Æsculam, cor: *Virgini*; Augustum, passerem, porcam, pomû, ventrem: *libræ*; Septembrem, anserem, asinum, buxum, renes: *scorpio*; Octobrem, picum, lupum, cornum, genitalia: *Sagittario*; Novembrem, cornicem, cervam, palmam, anchen: *Capricorno*; Decembrem, ardeam, leonem, pinum, genua: *Aquario*; Januarium, pavonem, ovem, rhamnum, crura: *Piscibus*; Februarium, cygnum, equum, ulmum, pedes. Atque hæc forsân non sine causâ, quam sine prolixâ heic literâ exponere non liceret. Plurimi certis mensibus, hæc vel illa animalia, has vel illas plantas, hos vel illos fructus, tanquam sacra colunt, colligunt, edunt: id quod non fit sine Influentiæ suspitione, ac signaturarum notâ, quâ philologicę antiquitatis amatores & hic insignari recrearique decebat. His & aliis delitiis oblectarunt se olim, antiqui nostri Poëtæ, quibus astrologiæ studium curæ cordique fuisse facilè deprehenditur. Exempla adduci multa hîc possent, nî ob prolixitatem molesta forent: non possum, quin unum, quod huc quadrat, exponam, in quo & duodecim Veterum Numina, duodecim item cœli nostri

*Duodecim
Antiquiora
Numina.*

PLANETAS COELESSES. 39
nostri signis distributa fuisse, cernere li-
cebit: nam, ut *Manilianâ* utar ope; *Manil.*

Lanigerum Pallas, taurum Cytherea
tuetur,

Formosus Phæbus geminos, Cyllenius
cancrum,

Juppiter & cum matre Deum regit ipse
leonem:

Spicifica est Virgo Cereris, fabricataque
libra

Vulcano: ---

(hinc Chymiam vestram sub *Vulcaniâ*
librâ gaudentem videte Chymici!)

---- pugnas Mavorti *scorpius* hæret!

(audite iterum Bellici, elegantem hanc
lingvam, & sub scorpio pugnate, quia)

----- Pugnas Mavorti *scorpius* hæret!

Venantemque Diana virum sed partis
eqvine

Atque angusta fovet capricorni sydera
Vesta,

Et Jovis advorsum Junonis aqvarius
astrum est:

Adnoscitque suos Neptunus in aqvore
pisces.

Auditis ultimum Neptunum, sub coele-
sti piscium signo, in mari dominantem:
hinc *Sannazario* ex *Ital*is nobilissimo
Poëtæ, carmen, splendido ipsi cum dona

40 I N G R E S S U S A D
redhibitum , in Venetæ urbis (sub pi-
scium signo gaudentis & per Neptu-
nium mare bellantis) laudem , ita ordiri
lubuit ;

*Viderat Hadriacus Venetam Neptunus
in undis*

Stare urbem , & toto ponere jura mari !
Sed nolo ultra per tot ambages ire. Hæc
ideò refero , amici , ut uno saltem oculo
videatis , etiam *Antiquos* nostros , valdè
quàm in cœlesti illo (absit , ut infernale
quis dicat !) *Astrologia* studio , occupatos
fuisse , id quod , si nō ita , ut nostrates hod.
purum coluerunt , quid interest , cū tan-
ta , quæ hod. forsā , lux ipsis non adparue-
rit ? debebamus vel nos ideò in depuran-
do isto studio , ne omninò inter ingenio-
rum merdas suffocaretur , eò esse occu-
patiores ! *Cardanus* , *Garcaus* , *Origanus* ,
(qui varias *pestes* , sub variis Planetarum
positibus & signis , potiss. igneis , *Franco-*
furti ad Oderam , variâ annorum serie , scæ-
vientem observavit) *Keplerus* & *Mæstli-*
nus noster , insignes quilibet suas hâc in re ,
absque perditâ operâ , navârunt operas :
nec in *Medicinâ* quoque *Astrologicâ* (in-
quâ *Italos* Medicos multos , multum de-
sudantes vidimus) inutiles fuisse cōstat ,
Hermetem Trismegistum , *Hippocratem* ,
Gale-

*Commen-
dantes &
commenta-
tores medi-
cinæ astro-
logicæ.*

PLANETAS COELESSES. 41

Galenum, Theophrastum, Ganivetum, Ptolemaum, L. Gauricum, Haly Abbatem, Schylandrum, Nyphum Sueffanum, Chrysogonum Jadertinum, Thomam Boderium, (qui tamen non adeò cautè, dies indicativos, ad sextiles lunares, cùm potius ad semiquadratos, respectivè, ad lunarem, tempore initij morbi acuti; positum, reductos ac æstimatos, referri deberent, refert!) *J. B. Montanum, J. Hollerium, J. Planerium, Quintianum Brixensem, H. Cardanum Mediolanensem, Stenpanum Gallum, Phil. Ingrassiam Siculum, Baccium Baldinum, Cosmi Medices, Magni Hertruria Ducis Medicum* (cui astrologicæ medicinæ contemtores, Sophistæ sunt, in plateis & publicis urbium locis quotid. strepentes!) *H. Fracastorium Veronensem,* (qui omnem luis venereæ originem astris acceptam fert: in cujus laudem, *P. Bembus*, elegantissimâ Siphylis versuum versione commotus, ita : *eadem musa Virgilio & Fracastorio fuit dux!*) *Oddum de Oddis, Gvidonem è Cauliaco, Clementis VI. P. olim Chirurgum* (qui sui temporis pestem, post Saturni Jovis & Martis in aquario, leoni contrario signo, congressum, grassantem notavit) *I. Arculanum Veronensem, Avenariũ, M. Angelum Blondum, Schollium, A. Ferre-*

rium Tolossatem, A. Villanovanum, Hieron. Manfredum, Medicum Bononiensem, C. proloquia, ad Joannem Secundum Bentivolum, Hannibalis primi Filium, scribentē: M. Ficinum, M. Curtium, Mart. Acachiam, Medicum Catalaunensem, P. Aponensem, P. Leonem, (in P. Jovis elogiis laudatum) P. Salium Diverfum Faventinum, P. Forestum (qui mulieris, per undecim continuos annos lecto decumbentis, casum, astrologicè proponit) B. Gordonium, M. Mercatum Miniatensem, Jac. Andr. Mariscottum, Medicum Florentinum, H. Ruben, F. Vallesium (licet hic alicubi miso-videatur Astrologus) Corn. Gemmam, Medicum Lovaniensem, Gemma Frisii filium, artis cyclognomicae authorem, Gerard. Colubam Messanensem, contra Mirandularum & Marcellum Capram, Siculum, agentē, Lucium Bellantium, Medicum Senensem, Collimitium Tanstetterum, Josephum Rosacium, Hippolytum Obicium, Federicum Boventurā Urbinatē, contra miso-Astrologos, Picum potiss. Manardum, Valeriolam, Fracastorium, Vallesium (defensores-offensores) acriter pugnando disputantem, J. Maginum, in Galeni dies decretorios pulcerrimum commentatorem, C. L. D. D. Sennertum, Præceptorē

Gioseppe Rosaccio in del libro della Nobiltà e Eccellēza dell' Astrologia, dove si trova con molte Autorità, quanto sia di gioveamento al perito Medico.

PLANETAS COELESSES. 43

rem incomparabilem, ad chymicas & *χρηστὰς* manu ductorem mihi fidelissimum, cui pro præstitâ insigni hâc ope, publicum hic gratiarum repositum volo minerval: Excellentissimus hic medicorum Coryphæus, nec astrologiæ suam invidet laudem, dum Planetas in genere in cognoscendis temperamentis, Saturnum item in specie inter pestis causas, haud negligit. Taceo Recentiores nunc, non infimi nominis, Medicos alios, qui occulto in astrologiam & astrologicam medicinam feruntur amore! De J. Fernelio Ambiano, quid dicam? is, in de abditis ita: *Gravis est eorum stupiditas, qui Sydera nihil in aëra, nisi calorem aut frigus, imbres aut siccitatem, Lumine motuque suo inducere contendunt. Si illa bene constituta, omnium vitam tuentur ac conservant, cur malè constituta, vitæ non incommodent? Illinc prima est ac præcipua rerum omnium salus & conservatio, illinc quoque interitus. Has causas atq; vires Soli de medio tollunt, & tanquam nulla sint negant, qui hujus sunt contemplationis imperiti! ô E. verè felices, qui secretiore hâc cognitione sapientissimi sunt: quâ neque ad præcavendos, neque ad persanandos (pestilètes præsertim) morbos, est ulla præstantior! Itaque (de peste pesti-*

*Calum oc-
cultæ mor-
borum cau-
sæ.*

, pestilentialiumque morborum causis ita concludito) purae simplicisque pestilentiae causa est coelestis configuratio , vim inferens , quae neque temporum mutatione , neque ullâ manifestâ qualitate , sed solo eventu deprehendi potest ! quid , quæso , est , quod omnes æstates æquæ fervide non sunt , aut siccae ? nec omnes hyemes pariter rigent aut humescunt ? an diversae Syderum commixtioni , diversitas ista accepta ferenda ? quæ fit , quod pestis hæc boves , illa oves , ista sues , hæc gallinas , ista homines , corripiant ? unde discrimen quoque facit Poëta :

Quam multa pecudum pestes , nec singula morbi

Corpora corripiant !

an causa in cælo latet ? de quo iterum Vates :

Heic quondam Morbo Cæli , miserranda coorta est

Tempestas , totoque Autumni incanduit æstus :

Et genus omne neci pecudum dedit , omne ferarum ,

Corripuitque lacus , infecit pabula tabo !
Manifestum heic nil si obcurrat , ad occultum illud recurras astrale thesaurum , quod per Te liceat dicere occultum Ignorantiae

PLANETAS COELESSES. 45

tiæ asylum! De *Chymicis* quid addam, qui *Cælum in multis operationibus Chymici nō debet negligi.*
 in suis Vulcani operibus sat experiuntur, quid cælum in componēdis quibusdam excellentissimis medicamētis possit? Sed nimis multa per digressionem hīc interloqui videor! Pergo in propositā antè signorum parte. Quomodo iterum itaque, qui nescis, ex signorum triplicitatibus *Sympathia sub Triplicitatibus*
 sibi partes cohærere dices, nisi quæ sint triplicitates, quæve istis partes subsint, antè noveris? ut enim illæ in cælo sibi correspondent, ita & hīc partes partibus, quarum altera alteri ut condolet, ita remedium obfert: ventriculus condolet capiti, venter pedibus refrigeratis; hīc *curatâ unâ, curatur & altera!* Et quid nī jucundum, nī necessarium, hīc foret Medico, scire, partes illas sub eisdem vel contrariis hærere triplicitatum signis? cur utile non foret, *astralibus morbis*, certa sua *astralia medicamenta*, sub certâ planetarum (quibus certæ suæ subsint partes) constitutione, componere? Sed nolo nunc esse prolixior, ne extrâ ripam vagando, solum quod *προαύλιον* facere videar. Ansam saltem hæc, inter alia, mihi dedere, cur de *Planetis Cælestibus*, (ex quorum, ut & Stellarum fixarum cognitione, cū primis dependet Astrologia) *Terrestribus*

bus item, bonam *Chymia* (cui bigæ, nescio quo vinculo me obligatum sentio) partem replentibus (inter quam, astrologię sc. & chymię, planetarumque cœli ac planetarum terræ, quam subinnui, bigâ, dulcissima clangit harmonia veluti musica!) in medicinæ nostræ astrologico-chymicę gratiam, quid dicere proposuerim: ubi si res omnis ex ipso ovo, non haurietur, cogitandum erit: *decere aliud Tractatum, aliud Discursum*, quem bono nunc omine, bono ordine, introductis Planetarum ordinibus, & plenius ordiri & melius finire liceat! *Adeste!*

INTRODUCTIO

SATVRNI.

VEnio igitur ad Te primùm, supreme Planetarum *Saturne!* forsan tu, si rectè ominor, in cœli isto collocaberis apice, ut, qui malorum quantacunque ansa es, ab inferioribus (quæ proverbium inde mutant: *procul à Saturno, procul à fulmine!*) esses quàm remotissimus: quare benignus ille Jüpiter, cœni arbiter, adstante ad latus Phœbo, inter Te & Martem,

tem, medius esse voluit, ut utraque ve-
 strum temperaretur intemperantia, mi-
 tigaretur inclementia, premeretur invi-
 dia! Sed & tarda illa in motu, quem trigin-
 ta & unius annorum spatio conficere so-
 let, saturnina testudo, isthuc loci coëgit
 Falciferum Senem: cui (ob tantam à ter-
 rà & Sole ipso distantiam) adscribitur
frigiditas & siccitas, (quam & ex obscu-
 ro isto lumine plumbeoque colore de-
 prehendere licebat) unde signis gaudet
 frigidis duobus, altero simul sicco, altero
 simul humido, *Capricorno sc. & Aqvario*.
 Hinc signaturam ex macrocosmo habet
 hyemis, ventorum, flatuum frigidorum,
 terræ-motuum : ex microcosmo; *lien*,
 qui ex *Galen* mente est melancholicus ac
 frigidus, instar præsidis sui Saturni; (ex
Gal. dico mente : ex aliâ enim potest &
 lien nutrimentosum sanguinem, frigi-
 diorem tamen & crassiorẽ eo, qui in
 epate ac corde conficitur, unde Saturni
 signaturam nihilominus non amittit,
 pro partibus inferioribus, frigidioribus
 ac crassioribus, nutriendis, præparare; id
 quod vel ex solo lienis venarum & ar-
 teriarum positu ac numero, inter multa
 alia, colligere licet) Saturno præterea
 nostro, ex humoribus & temperamentis
 debe-

*Tardus Sa-
 turni mo-
 tus.*

Natura.

*Domus in
 Cælo.*

*Domus in
 Corpore.*

*Lien etiam
 sanguificat.*

*Tempera-
 mentum.*

*Mores &
Actiones.*

debetur signatura melancholiæ , hinc melancholici, frigidi sicciq; temperamenti, frigidis item siccisq; morbis subiecti, dicuntur *Saturnini*: Hinc & *actiones*, à melancholiâ prodeuntes, eidem nostro planetæ adscribere, easq; Saturninas dicere quis vetet? quales sunt: è bonis; esse in cogitando profundam; in agendo severum; in conservando & custodiendo tenacem; in loquendo & dando parcum; in laborando patientem; in disputando gravem; in consultando secretum; in vivendo solitarium; in sedendo aut otiano continuum: (hinc vel oportet, ut nolint, *Pedagricos* esse *Saturninos*!) in agro colendo, bonoque colligendo, studiosum! E malis; esse invidum, avarum, zelotypum, timidum, austum, pigrum, sordidum, osorem sexûs fœminei, (*Saturnus* enim odit fœminas, nisi incitetur à *Venere*!) suspicacem, pertinacem, mendacem. Ex *actionibus naturalibus*, illæsis læsisve, excretio nigrarum fœcum ad Saturnum, quoq; spectat: unde & Saturninum proverbium: *homo-stercus*! hinc & Saturnini sunt lienosi, quibus nigra illa excrementa, nigræ item urinæ, non semper detrimento sunt: purgatur enim multoties lien per urinas nigras: bonâ etiam in morbis

*Lienosorum
excreta ni-
gra utilia.*

morbis crisei. Unde & aliunde colligere licet astrologo-medico, quid Saturnus ex utrâque parte possit in temperamenti, ingenio, moribus hominum, inter quos maximè saturnini sunt senes, vidui, agricolæ, fœneratores (Ripper vnd Wipper) adulatores, Plinij laudicœnæ, nempe propter cœnam tantùm laudantes (Die Schüsselfreunde / Desserlecker / Schmoroger vnd Troßbuben) de quibus Poëtæ illud;

*Quòd tam grande Σοφὸν, clamat tibi Tur- Martial.
ba togata:*

Non Tu Pomponi; Cœna disertatua est!
His contrà pingve palatum, siccâ excipit
quadrâ, (thuet ihnen ein Ehr ahn/ vnd stößt
ihn das Maul ahn die Tischeck) alter ille;

Non ego ventosa plebis suffragia venor Horat.

Impensiscœnarum, & tritamunere vestis!
Et quid non in avaris suis tentat Saturnus?
Falcifer hic instar ταιδορῶντος, ceu
cum falce suâ, omnia domat, amputat, devorat;
cujus falcis Poëta meminit;

*Quondam hoc indigena vivebant more, Lucan.
priusquam*

Sumeret agrestem posito diademate falcem

Saturnus fugiens! ----

Ita illi, instar noctuarum, vespertilionū,

D

pervigiliumque draconum, superaurea
hesperidum poma excubias agentium,
etiam nocturnis suis Saturni falcibus, non
tam, quæ habent, custodiunt, sed & alio-
rum bona domare, amputare, devorare,
fatagunt, ac congestis undique saccis in-
dormes inhiant: juxta illud:

Horat.

*An vigilare metu, exanimis noctesque
diesque?* Immo:

Lucan.

*Dispositis prædives hamis vigilare coh-
tem*

Servorum noctu Licinus jubet! —

sive nunc bona talia

Lucan.

*— crescant quocunq; modo, majoraque
fiant*

Incude assiduâ, semperq; ardente camino!

*Avari Go-
sum: mea
nil refert,
dum potiar
modò.*

nil refert, dum potiantur modò Saturni-
ni isti gulones (wann sie nuhr Sack vnd
pack voll haben) quibus quis nõ bene me-
riti præmij loco, etiam Hercules vel Ja-
sones aliquos, tanquam draconum in-
teremptores, vel ipsam Saturni infanticidi-
am falcem, colla crumenasve demetẽ-
tẽ, exoptare possit aut debeat? sed (proh
dolor!) ita fert Saturni nostri tempera-
mentum, id quod meritò & ætas & pre-
ces avertere debebant: ast cum diffidam
de ætate, quippe, quòd avaritia, hujus vir-
tutis sit, ut cum omnia vitia senescant,
ipsa

S A T U R N I. st

ipſa ſola vitium juveneſcat in ſenibus, qui qvò minus vitæ reſtat, hoc plus viatici congerunt: ideo unica iſtis aperta relinquitur ad preces diffugiendi porta, ad quam non niſi ſaturninos, de quibus ſermo, hæc vigilare ſtare velim: ſin minus, patebit iſtis ultrò *ampla ad orcum via* ; ad quam tamen condemnatos nolumus. Sed redeo ad id, unde digreſſus ſum : ubi ſemel pro ſemper monendum erat, in temperamento eliciendo, non ex uno planeta ſolo (e. g. hic ex Saturno qui vel ſolus alioquin avarorum temperamenta regere poterat) ſed ex diverſitate non tam poſitus in ſchemate cœli, ejuſque ſignis, quam adſpectûs cum cæteris ſtellis erraticis & fixis, hauriendum eſſe iudicium, id quod ex prædominio qualitatũ exſuperantium colligere debeat vota, quæ hoc in loco ego ut colligam, inſtituti non patitur ratio. Addam ſaltem, quæ medico videbuntur fore uſui. *Conceptionem* juvare Saturnum, nôrunt ij, qui primum conceptionis & geſtationis menſem, ipſi tanquam planetæ fixo, tribuunt. *Nutritionem* quam maximè impediri à Saturno, ſi vitæ præſide, Solem ac Lunam, vitæque domicilium horoſcopum, malis feriat radiis, experientia ſati, prodidit.

Temperamentorum collectio & ſtologica.

Conceptio.

Nutritio.

*Figura cor-
porum.*

*Partes cor-
poris.*

Juvare poterit Saturnus, ad percipienda temperierum signa, formasque corporum cognoscendas, quæ, etiam non visis, vel ægro, vel sano, ex solo Themate, sub intellectum, si non sub sensum, cadent Medico. Subsunt enim Saturno, ipsiusque domibus, Capricorno & Aquario, corpora, ut pl. frigidiora, sicciora, staturæ mediocris, quandoque gibbosa aut alioquin macilentæ, cum oculis & capillis subnigris, magnis, raris, dentibus malè positis, (quos ipsos apud multos deprehendi, quibus vel solus Saturni Capricornus fuit in Horoscopo) pedibus subcurvis. Subsunt Saturno per se, & corporis partes: lien, Saturnus microcosmi (cuius noster septimi cæli planeta, primarius est dominus) ventriculus, vesica, matrix (hinc conceptio felicior fit, sub Saturni in fixo signo positu) auris dextra (hinc & tinnitus ejusdem auris quandoque Saturni malis ad Mercurium solemque circa sextam radiis adscribitur) per accidens; ob signa Saturnina; genua, crurâ, tibiâ! hoc ita se habere, suo nuper malo expertus est, quidam mihi vicinus, dum ex malâ Saturni (absit dicto impietas) directione, inter Helvetias primum, mox & inter Tyrolenses, Alpes, mox alibi, cum eqvo naufragium,

gum, id quod in præfens usque durat, fecit. *E facultatibus*, saturninæ sunt; *receptiva & retentiva*: è *saporibus*, Saturnus vult acetosum, amarum, acrem: è *coloribus*, plumbeum seu fuscum. Substant eidem Saturno & morbi à melancholiâ humorumque frigidorum defluxu oriundi, ut catarrhi frigidi, phantasmata ac deliria melancholica, paralyfis, tinnitus aurium, odontalgia (quam etiam Saturnus in horoscopo afflictus adferre solet) Icterus niger, lepra, hydrops, quartana (Medicorum vulgò scandala sana) phtisis, colica, podagra, chiragra, ischias; item alopecia, cancer, scirrhi, appetentia canina, hæmorrhoidû fluxus nimius, varices, sphacelus, hernia, quam peculiari observatione, ex peregrino Saturni domini primæ vel sextæ, cum Venere, quadrato circa sextam, in signis convenientibus, scorpio, leone &c. provenisse didici. Liceat igitur prædicere, atque sic per medicinam quoque præcavere tales morbos, ex figurarum cœlestium domibus, sextâ, primâ, octavâ, saturnique in istis aut domicilio, aut cum luminaribus potiss. ac marte adspectu, felici, infelici: atque hinc morbi vel graviores, vel gravissimi (etiam curati) reddentur. Prodiisse & morbos oc-

cultos, quos astrales dicunt, utpote pestē, febres malignas, aliosque epidemios, à Saturni, in signis venenatis bestialibus, humanis, scorpio, leone, virgine &c. tēpore potiss. conjunctionis alicujus magnæ, positu; experientia multos hæcenus docuit; quā utut multi oppugnare conati fuerint, expugnare tamen nondum, potuēre. Immò multi (è Galenicis quoq; scriptoribus) vel inviti q. inter pestis causas retulerunt Saturnum in Leone: ut speciem hīc dicam pro genere! *summa*: cœlum non potest solo motu aut lumine in inferiora agere, nisi simul etiam occultè influat! dic quæso, quid accidat in pestiferis illis morbis. qvi absque ulla manifesta præcedente alteratione, fiunt epidemii? recurremusne hic cum Hippocrate ad θηρ? Prævideat item Medicus, num. *Saturnus ex decimâ* forsan, in signis adspectibusve violentis labsum ab alto. ex eoque gravem morbum minaturus sit, ut amicū, curæ alioquin suæ subiectū, in tempore præmonere qveat! *Cautio enim & preces in astrologiâ & Medicinâ multū, immò plurimū valent!* Qvin & è vegetabilibus sunt herbe arborēsve saturnine, quæ morbis saturninis ex analogiā mederi possint. *Signaturæ* hīc adspice, sic

Signaturæ.

sic pervenies ad cognitionem plurimam:
 latentes enim essentiae produntur sæpe
 sæpius per characteres, certo naturæ con-
 silio extus expressos. *Adspice, odora, gusta,*
tange ac collige ita colliges, colores, odo-
 res, sapores, formas externas ac locorum
 situs, non parùm conducere ad præsen-
 tem astralem ac planeticā vegetabilium
 cognitionem, inque medicinā quoque
 faciendā modum. Adspice Saturni in *Saturni fa-*
 herbis adspectum horridum, considera *cies.*
 colorē plumbeum pallidumve, odorem
 venenatum q. vel omninò ingratum, sa-
 porem stipticum, formam striatam ac
 macilentam, locum crescendi uliginosū,
 nemorosum, tenebricosum, solitarium,
 sordidum; ita primum ingressum facies
 ad viam planeticam quā si iter diu fece-
 ris, experieris vel tandem, quid Planetę in
 herbis, quid herbæ in morbis possint? Sed
 accedamus ad saturninum in regno ve-
 getabili imperium! Imperat potiss. *falci-*
fer ille senex iis, quæ figendi, incrassan-
 di, dolores sistendi, (hinc saturnina sunt
opiata anodynæ) lienem, microcosmi-
 cum illum Saturnum, afficiendi, morbos
 ejusd. vel consimiles saturninos, *elephan-*
tiacos, leprosos, cancrosos, venenosos, & in-
 ducendi & educendi vim habent: quid

venena & e-
norum
icna f.
cmedias.

Correctio
saturnino
rum.

Saturnina
vegetabilia
rumque
liquida in
medicâ
culias.

Aconitum.

dico de *inductione* & *eductione*? hoc dico:
hoc probo : saturninum quod inducit
venenum , idem & ipsum educere potis
est, vi nempe antipathicâ , per solare ali-
quod vel extractâ vel mitigatâ. Sicut n.
Sol cum Saturno , ita *solaria cum saturni-*
nis gerunt antipathias. Igne igitur hîc o-
pus chymico , ut ἀνπαθῆς fiat συμπαθῆς,
& συμπαθῆς ἀνπαθῆς. Ita fiet, ut Saturni
saturninum venenum, saturnini veneni
fiat saturninum remedium. Sed remoto
genere saturnino , eamus ad saturninas
aliquot species, quas ex vegetabilium or-
dine sub Saturni Imperium ita reducere
liceat. Saturnini itaque regni, sequentes
nobis sunt vegetabiles subditi: è quibus
primam Saturno clientelam fatetur Aco-
nitum, (saxeis Aconibus plerumque adna-
scens: unde *Metamorphosis*:

Quæ quia nascuntur durâ vivacia caute,

Agrestes Aconita, vocant.

Hinc non tam ob locum, quàm ob vene-
num. hîc imperat Saturnus: *sunt enim &*
saxa Saturni, suntq; venena Saturni. Nec
tam venenum, quàm veneni remedium.
heic latet! Extrahe Aconitum cum spiri-
tu vegetabili, & experire vim contra Sa-
turni venenatissimam pestem. Mercuria-
lem adis dicet tibi, solam Aconiti radi-
cem

cem venenum alere: an ergò Solis radij, herbæ stipitem, folia, flores, liberè penetrando, venenum antipathico modo extrahunt? Restans autem Aconiti nostri venenum, tantum est, ut & lupis, unde *λυκοκτόνον*, & Calpurnei (qui *Aconiti tetigit genitalia succo!*) Romæ Uxoribus, mors inde legatur illata. Dic ergò saturninas herbas venerem non tam compescere, quàm & penitus occidere posse, ob Saturni cum Venere & Sole; illâ, pudendorum, hoc, cordis; in microcosmo, præsidibus, antipathiam. Liceat demum de Saturni præsidio conjecturare ex eo, quia Aconitum haustum, plumbeos, lividos [qui spleneticorum color est] immò maniacos ipsos, omnes saturninos reddit. Sed & occasione loci Pliniani addamus aliud; unde Aconitum, respectivè loquendo, si nempe aliud venenum intra corpus antè latuerit, venenatam corpori vim haud inferre, colligere liceat ex indicatâ Plinij mente, quæ sic habet: Aconitum, nempe, pari intra corpus invento, quo cum certet, homine superstitè, omninò cum æquali suo veneno, aboleri ex corpore: at nullo inibi invento veneno, jugulare hominem! Dicesne? *Duo venena, intra corpus illa sum, secum pugnatura i quo*

*Anger.
Ferrer,*

fine Italus forsan Medicus in pilulis suis
mercurialibus , mercurium & scammo-
nium, venena utraque cruda putans, con-
junxit? ut alterum alterius vim reprime-
ret? An *Mæcha ap. Auson.* ex insperato ac-
cidenti, vitam , quam mortem volebat,
mariti, cum Mercurio, post venenatum,
toxicum exhibito , conservavit? de quo
Poëta Gallus ita :

Auson.

*Toxica zelotypo dedit uxor Mæcha
marito*

*Nec satis ad mortem credidit esse datū.
Miscuit Argenti lethalia pondera vivi!
Cogeret ut celerem vis geminata necē.
Dividat hac si quis: faciunt discreta vene-
num,*

*Antidotum sumet, qui sociata bibet.
Ergo inter sese dum noxia pocula certant,
Cessit lethalis noxa salutifera.*

*Protinus & vacuos alvi petiere recessus,
Lubrica, dejectis, quæ via nota, cibis.
Quam pia cura Divum! prodest crudelior
uxor:*

*Et cum fata volūt, bina venena juvāt!
Unde colligere iterum posses , bina vene-
na juvare, non corrumpere naturam; quæ,
ex Poëtæ decisione, Antidotum sumet, si so-
ciata bibet venena! Credo , post exhibitū,
vel antè in corpore latens, venenum, an-
tidotum*

tidotum sumi, quandoque posse *Mercurium* etiam *vivum*: cum & vivus, absque ul. preparatione, contra venenatos vermes n. tis exemplis, sine noxa sumi possit. Fiat periculum! Sed an sine periculo post napellum, Arsenicum, vel post Arsenicum napellus, vel alia venena, post alia, exhiberi tuto queant, id experiare tuo cum periculo! periculum feci in *canis*, sed bonus hic non resurrexit canis à mortuis! licet sint, qui & *Arsenicum* in pilulis *intra corpus* quandoque tuto exhibeant: gloriatur quidam *Medicus Romanus*, in scripto contra *Mindererum*, de dicto Arsenico, multoties à se, sine damno, hominibus propinato, Nolim tamen hâc in re vel disputatorem vel Empyricum, heic agere; vel ansam dare ad magna dubia! Liceat mihi potius *saturninum nostrum* promovere *sceptrum*, ut jurare porro ad id possint saturnini subditi, qui ordine se sistent!) Proximum itaque Saturno hero homagium præstant clientes; *Agnus Castus* (saturninam in exstingvenda Venere, ac gonorrhæa sistendâ, vim possidens) *antirrhinum* (cujus semen q. saturnini sceleti nudum cranium signat, sicut & caput Monachi, alopecicum rasumve caput, in Taraxaci perdito flore; isthinc

Arsenicum
intra cor-
p. exhibi-
tum.

Agnus ca-
stus.

Antirrh-
inum.

60 INTRODUCTION

isthinc desumpta vis bona, vis mala, ad incantamenta ac philtrea!) *Apium* (quod nigricans saturninum spirat odorem, unde non tam sepulchrorum olim confectæ ex Apio coronæ, quàm & agonizantibus dictum proverbium: *Apio indigent!* vermicibus item intra Apij caules progenitis saturnini quid inest, dum sterilitatem, Saturno debitam, inducunt) *Arbor fatida* { quæ non tam ratione genituræ umbrosæ, quàm occasione medicinæ splenicæ Saturno debetur: latet enim in fatidâ hâc arbore, pro curandis scirrhis ac quartanariis, optimum Arcanum: cui, ex diaphoreticâ vi internâ, opem fert decoctum ejusd. ex aq. cardbd. agrimon. & origani: scirrhis autem ab extra tollit cinis dictæ arboris in emplastro. Abundant & cortices hi fatidi sulphure anodyno, unde, mitigans dentes dolentes, parari potest remedium, quod Saturni viribus pollet: sunt enim Anodyna Saturnina. Sed & Marti quid debetur ex hâc arbore, cum ex carbonibus pulverem liceat cōficere Pyrium!) *Asphodelus*, *Asplenium*, (unde præclara fiunt deobstruentia splenetica: libenter crescit asplenium in saturninis umbris: unde & tutius, juxta cæteras herbas splenicæ, noctu sub lunaribus

Apium.

Arbor fatida.

Asphodelus.
Asplenium.

ribus colligitur umbris; [est enim & Lunæ cum Saturno commercium astrale;] quàm de die sub radiis solaribus, qui saturninæ efficaciz contrariantur. In praxi excellens asplenifit usus ad extirpanda saturnina mala, quartanam, icterum nigrum, melancholiam, calculum, antiqua ulcera!) *Aster* (venenum saturninum *Aster* pessimum, unde & lepra induci queat. Dubio procul Judæi, ante trecentos & quatuor annos, hanc herbam, inter alias, mixtim cum humano sanguine, ad intoxicandos Galliæ fontes, usi fuere: quin & ejusdem herbæ usu, rixæ inter conjuges oriri possunt. Audivistis hinc venenû & rixam, à Judæis & cacomagis excitata mala! Vos anti-magi estote, herbamque, mali causam ita præparate, ut non tam asferre, quàm auferre, immò felicius, quàm ut intulit, auferre malum queat. Extractum nempe, & simplex & compositum, non tam pestis, quàm venenarum philtorum, antidotum est!) *Atriplex* *Atriplex* (potiss. fætidum, aliis *vulvaria*; ob odorem hædinum, quem ubi subodorârint homines ignari, dicere solent, *es bœcfelet*: hinc Saturnus super fœtantem hædum, cum fœtente atriplice, ostēdi per emblemata posset imbecilli veneri! communis

tamen

tamen & omni atriplici nascendi locus est sordidus: unde frequenter foetidum illud ad muros, quos urinâ commaculârunt canes, nasci solet: nec solet hoc noctu adeò foetere, ob antipathicos Solis absentes radios, qui saturninum de die foetorem movere solent. hinc non tam ob sorditiem, quàm pallitiem ab esu contractam, atriplice gaudet Saturnus. *Blitum* saturninum hic idem est, imbecillitatis venereæ causa: unde *conjugis* proverbium: *Vir bliteus!*) *Bursa pastoris* (cui Saturnus vim adstringentem adflavit contra varios fluxus, etiam venereos: hinc non tam narium hæmorrhagiæ, cum aceto ad manus interiores adtrita, dysenterix item ac diarrhœæ; quàm gonorrhœæ levamen adfert: idque ex Saturni cum Venere antipathiâ. Gonorrhœam itaque facilius curabis, si sub Saturno forti, Venere autê debili, colligas tuam burfam!) *Cannabis* (ob foetorem cimiceum saturnina, unde & foetentes cimices pallit: mirum foetidum Saturni animalculum, quod foetidam saturninam herbam odorare nequeat! Rursus & hîc in semine cānabis apparet antipathicum Saturni cum Venere odium, cum Veneris partum pari nequeat, sed abortum faciat. Saturninam

novi

Blitum.

Bursa pastoris.

Cannabis.

novi fœminam , cui per triennium ob-
 structę solo feminis cannabini esu redie-
 re menstrua : dic , saturninum semen.
 huic expulisse venereos menses : unde
 iterum fortior fit cannabis sub Saturni
 fortitudine collecta : cautio tamen ad-
 hibenda in dosi, ne mania aut ejulatus in-
 ducatur. *Herodotus* hujus rei fidem facit l. 4.
 in ejulâtibus ex cannabis fumo, *Scythis.*)

Cappares (saturninis spleneticis ac melâ- *Cappares.*
 cholicis gratissimum ciborum condimē-
 tum, unde lien, Saturno porta, referatur.
 Signatura hic adest renum succenturia-
 torum , in quibus magna multoties atri
 lividique succi aut humoris copia colli-
 gitur, licet extra plerumque adparere so-
 leat flavities: multas lienis morborum
 causas , in renunculatorum dictorum ob-
 structione latētes existimo : adsunt quip-
 pe istis & venulæ & arteriolæ: quibus de-
 oppilâdis cur non quæreretur remedium
 specificum ? aliâs & cappares cum satur-
 ninâ vesicâ communionem habent, unde
 & urinam, & ipsum, Saturno subjectum,
 calculum pellunt : huic commodo, certo
 Saturni tempore ex capparibus destillari
 potest oleum, quod cum *ludi* [*Theophrasti-*
no verbo] humani oleo mixtum, eò fit cele-
 brius!) *Cicuta* (ob vim deleteriam satur- *Cicuta*
 nina,

nina , unde & apud Athenienses, morte
 plectendi, hujus herbæ sueco enecati.
 Quamobrem decantata illa ap. Empiri-
 cum vetula, meritò in admirationem tra-
 henda, quæ triginta cicutæ drachmas de-
 voravit: forsan ob singularem cordis so-
 laris cum saturnino veneno sympathiâ;
 qualis etiam sine noxâ fuit in pulcerrimâ
 virgine, meris serpentibus alijsque cibis
 venenatis nutritâ: singularem siquidem
 Saturnus cum Sole amicitiam in Thema-
 tibus illorum contraxit, quibus vel nul-
 la vel parva ex venenis obtingere solita
 est noxa: ubi vides sympathiarum & an-
 tipathiarum aliquod ex cælo argumen-
 tum. Sed & cicutâ nostrâ ideò Saturno
 debetur, quia saturnina hæc inducere cõ-
 suevit symptomata, impotentiâ ad motû,
 vertiginem, visus obscuritatem, sterilita-
 tem. Saturninum item cicutæ liquor edit
 effectum in sistendis defluxionibus ex-
 ternis, potissimum calidis, ad mamillas
 etiam, unde inflammationibus clauditur
 janua') *Consiligo*, (Napelli species ap.
 Plin. non tam venenum, quàm contra
 venenum est hæc herba: si enim sub bo-
 no Saturni ac Solis adspectu collecta, de
 collo canis suspendatur, nullum ipsi no-
 cet venenum, nocet auté, si removeatur:
 poterit

Consiligo
Napellina.

poterit E in amuletorum usum trahi. Saturninos quoque pediculos pellit, in un-
 guento vel lixivio adhibita. *Romano illi Plin. l. 22.*
Sylla, si de hoc remedio constitisset, for- c. 6.
 san ex pediculis non obiisset.) *cuminum Cuminum*
 (quod in multis saturninis malis utile: in-
 primis vi aliquâ saturninâ adstringente
 pollet: hinc hæmorrhagiam narium, ni-
 mium menstrui fluxum, nimiosque vo-
 mitus, extra applicatum sistit: dissipat ni-
 hilominus & grumos sanguinis: oleum
 cumini destillatum saturninæ quoq; go-
 norrhææ prodest: facit item animalia ci-
 cura, quorum turba Saturnum æmulan-
 tur, dum domo non auffugiunt: colum-
 bariorum *secretum* hoc est, ut cuminum
 cum asaro columbariis indant: ita cicures
 retinent columbas. E contra & cuminum
 vel suffumigatum vel conclavibus ad-
 spersum, saturninos pulices cum culici-
 bus in exilium mittit:) *cupressus (saturn- Cupressus.*
 nina Saturni sepulcrorum olim corona:
 hinc Poëtarum lugentium ad cupressum
 allusiones: sed & cupressus in niveis Sa-
 turni montibus crescit: colorem item ni-
 grum, qui Saturni est, multis rebus, potis-
 simum pilis, adpingit) *cuscuta (quæ lieni Cuscuta.*
 melancholico, morbo item venereo, ex-
 tremam tertio opem: immò, laudem mere-

tur ex reclusionē mēfenterij, cujus venularum, vulgò, mēfaraicarum, figuram ostendit: unde lientericorum, epaticorum, ictericorum, hydropicorum gaudent curæ! Sed & aliā figurā capillis

Epithymū. delabentibus remedium ostendit: *epithymum* (saturnino-splenicum, cujus virtutem sat experiuntur, qui lienis affectibus medentur: prodest quippe in ictero nigro, melancholia, hydropē, quartanâ, lue item venereâ & obstructione vesicæ. Fiât autem medicinæ sub Saturno, morborum dictorum auctore astrali!) *eqvisetū*

(cujus decoctum omnem hæmorrhagiam saturninâ facultate sistit: sal quoque; λιθοντριπκόν est: prodest quin & in aliis saturninis malis, hydropē, asthma, herniâ, tumoribus) *ficus nigra* (cujus cineres calcinati, potui dati, grumos sanguinis dissipant: refrigeratis item pedibus succurrit ficum calcinatus pulvis cum cerâ emplastratus: ex figurâ quoque fructus ipse expellit variolas ac morbillos: notum est, ficum cum juglande ac rutâ pellere saturninam pestem: taceo morbos saturninos alios, qui ex præsentē vegetabili levamen sentiunt: unum saltem addo, ficum, non tam corrosivi, quàm anodynī quid, in se alere, unde vis extirpandi,

pandi, extrahendi, dissipandi, dolores sistendi, cujus ultimæ facultatis ope, præsens, in mucilagine, ad odontalgiam saturninam, latet remedium:) *filix* (*Nym- Filix.*
pheapteris Diosc. quâ saturninâ herhâ mira præstantur, si sub Saturni fortitudine in M. C. colligatur: radices Hujus signaturam ostendunt aquilæ: lienis & matricis saturninis obstructionib' mirè prodest decoctum: mirum, quod *Avic. & Serapio* dicunt, filicem cum liene asini, mulieris collo adpensam, sterilitatem saturninam inferre!) *fumaria* (Saturno mi- *Fumaria.*
 crocosmi conservando ac curando accommodatissima: contra scabiem saturninam mira hîc latet vis) *Geranium fatidum* (quod contra uteri suffocationem, calculus, vesicæ obstructiones & hæmorrhagias facit) *helleborus* (cujus folia, sub *Helleborus.*
 felicibus Saturni, Jovis, Lunæ, radiis collecta, cum saccharo confecta, saturninam senectutem retardant: omnibus quoque saturninis morbis prodest helleborus; quo ipso *Melampus Pastor*, vesanas *Præti* filias restituit, unde melampodium & prætium! Dæmoniacis, epilepticis, apoplecticis, hydropicis, ulcerosis item saturninis, commoda hinc quærantur re- *Hyscya-*
 media) *hyoscyamus* (*Scribon. altercum; mus.*

quòd sub Saturno potiss. in scorpio propinatum, altercantes ac delirantes faciat: est autem & hîc signatura scorpij sicut in echio scorpioide later in hyoscyamo vis anodyna saturnina, unde sub Saturni fortitudine oleosus liquor ad podagram & odontalgiam efficacissimus destillari potest: per antipathica solaria si fiat correctio chymica, habebitur arcanum in peste, cujus carbunculos etiam maturat emplastrum de hyoscyamo)

Lappa maior.

Lappa major (cujus radix sub Solis & Lunæ conjunctione collecta, saturninum dentium dolorem certò aufert: sub oppositione verò luminarium reservata herba antisplenetica fit: folia pulverisata, saturninis ulceribus medentur: sal ejusd. cum sale fraxini, cum aquis antipestilentialibus exhibitum, diaphoreticum fit in peste.)

Lupinus.

Lupinus (in quo scirrhorum later signatura hinc lienis quoque obstructionibus quæsitæ medela) *Mala medica* (Jovi potius vel Veneri, ob amœnitatem & pulchritudinem debita: sed credite: sicut diversæ operationes ab uno profiscuntur subjecto, ita & ob diversos unius rei in re medicæ usus, posse diversorum item planetarum in uno sublunari corpore influxus ac vires habere locû: Saturno itaq;

Mala medica.

hic

hic debemus malorum medicorum in
 viperarum, canum rabidorum, aliorum,
 venenatis moribus usum, quem *Athe-
 neus & Diosc.* apprimè observarunt: saturni-
 nina & ista & alia sunt venena, quibus
 hinc resistitur: quin, sicut splen melan-
 cholicus ridere facit, ita saturnina nostra
mala hilaritatem inducunt, dissipatà me-
 lancholià: hinc & splenica sunt, quæ Sa-
 turni sapiunt genium: vermes item ac
 calculi saturnini sunt, quos aqua è limo-
 nibus Saturni tempore, destillata feliciter
 expellit: nec infelix fuit vates, dum non
 modò tristes in malis medicis succos, tar-
 dumque saporem, sed & facilem, contra
 venena ac asthma vel difficultatem anhe-
 landi, vim in eisd. deprehendit: tristitia a.
 tarditas, venena, asthma, Saturni sunt: ne
 fallere videar, audiemus pulchrè canentem:

*Medica fert tristes succos, tardumque sa-
 pore*

*Felicis mali: quo non presentius ullum,
 Pocula si quando sava infecere noverca:
 Miscueruntque herbas, & non innoxia
 verba,*

*Auxilium venit, ac membris agit atra ve-
 nena.*

*Ipsa ingens arbor, facièmq; simillima
 Lauro:*

*Virg. 2.
 Georg. de
 arbore Me-
 dica.*

*Et si non alium latè jactaret odorem,
 Laurus erat : folia haud ullis labentia
 ventis: (Medi
 Flos apprimè tenax : animas & olentia
 Ora sovent illo , & senibus medicantur
 anhelis.*

Sed & saturnina , in malorū Medicorum
 majorum, s. limonum rugosis corticibus,
 apparet , pustularum , ac leprosa scabiei,
 signatura: unde curatio rugarum, scabiei,
 lepræ ex analogiâ: *aqua destillata, ac sal*, è
 solis corticibus paratum, arcana hîc sunt:
 incidit ridicula modò mentio agyrtae,
 mali Medici, (pertinent & agyrtae, Ita-
 lorum *cerletani*, ad Saturnum : unde du-
 plici occasione jocum adnectere haud
 nefas erit) is cùm in pharmacopolio car-
 nes mali medici contundendas legeret, de
 suo malo corio, *malicoriis* haud digno, lu-
 sum iri, ratus, arreptâ fugâ consuluit salu-
 ti: de quo & jocosa Manilij vena :

*Man l. in
 epigr.*

*Curant anhelum Plenus & Chiron senē,
 Agyrta Plenus, arte Chiron maximus.
 Chiron jubet de carne mali medici
 Seplasiarium parare pharmacum:
 Lectâ schedâ illicò in pedes se conjicit
 Agyrta, se peti ratus Medicum malum.
 Sic arguit sua quemq; conscientia!
 Sic ipsa sese prodit ignorantia!*

Forſan

forſan Saturnus ac Mars tum temporis
 bono illi agyrtæ Pleno, fraudulentiaꝝ ple-
 no, non fuerunt in domo mortis, aliâs in
 mortario contuſus fuiſſet nequam ! ſed
 accipite jocum !) *mandragora* (non tam *Mandrago-*
 Saturno, quàm Lunæ ſubjecta, nec enim *ra.*
 Luna à Saturno, tanquam vidua à viduo,
 diſſentire videtur : facultas hîc adest nar-
 cotica ſaturnino-lunatica, hinc ſomnus,
 incisionis, vel ſectionis tempore, induci
 poteſt : multa equidem Saturni mala ex
 crudâ proveniunt mandragorâ, quæ ta-
 men aſtrali chymicoque modo præpara-
 ta eiſdem levamen adfert : maniaꝝ potiſſ.
 atque eriſypelatum cura in hâc herbâ la-
 tet. Saturnus quoque mandragorâ gaudet
 ob præſtigia : forſan & *Medæa* corona ap.
Senecam hinc facta) *melampyrum* (quod *Melampy-*
 ut nominis ita ſignaturæ ratione & nigri- *rum.*
 tiem & uſum Saturno debet : ſacer Satur-
 ni ignis exſtingvi hinc poterit) *muſcus* *Muſcus.*
 (ſaturninis potiſſ. petris adnaſcens, cujus
 decoctum alopeciaꝝ contrarium eſt : urſi,
 inſiſtendum ſibi vulnus muſco obſtruentes,
 ad ſiſtendum ſanguinem hînc monſtrâ-
 runt remedium : antiquarum utpl. arbo-
 rum muſcus ſaturninâ facultate, anody-
 nus eſt : vulguſ ex parte id novit , ideò
 muſcum vel ſpongiam potius cÿn. ſbat.

frutici adhærentem vocant *Schlaffapffel*)
opium (præ omnibus anodynis saturninū,
unde extremi mitigantur dolores : nec
metuere hîc licet *crudum*; tantum siq̃ vi-
dem venenum, quantum putatur, frigi-
dum non est: apage frigiditatem, quia
specifica atque occulta anodynæ vis sub-
est: si quid mali hîc metuis, *extractum* fac
cum spiritu acetoso, cui adde *extractum*
croci, cum *magisteriis* perlarum & coral-
lorum: *correctionem* autē institue cum
spiritu vitrioli, qui narcoticos potis est
figere spiritus: proh quanta Saturnus hic
opiatuſ coërceat mala dolorifica, pleuri-
tidem, colicam, dysenteriam, suffocatio-
nem ab utero dolores alios!) *pastinaca lu-*
tea (quæ sub Sole in cancris, Luna in
leone, mutatis ita luminarium domici-
liis, collecta, faciei sudanti malevolæ ad-
mota, leproſam reddit, vi à Saturno orta)
pastinaca sylvestris (σαφύλινον ἄγριον, insa-
nos reddens) *phyllitis* (cujus decoctum
contra serpentium saturninos ictus effi-
cax est: in colicâ item, diarrhœâ, ac lienis
affectibus, Saturno debitis, herba optima:
sed & Saturni vis fortior, si collectio an-
te Solis fiat exortum, Saturnus quippe te-
nebras ac umbram amat) *pinus* (cujus
fructus, cortex, resina, multis Saturno ad-
scriptis

Opium.

*Magisteriū
opiatum.*

*Pastinaca
lutea.*

*Pastinaca
sylv.
Phyllitis.*

Pinus.

scriptis malis remedia ferunt : oleum
 è nucibus pineis , sub certâ Saturni con-
 stellatione destillatum, secreto modo cu-
 rat apoplexiam : aqua verò destillata,
 contra faciei rugas ac mammillarum ex-
 crescentias facit : quærunt & phthisis, he-
 patitis, inflammationes , ulcerosæ affe-
 ctiones, hinc certas medelas: fumus cor-
 ticis contra tenesnum; decoctum ligni
 in aceto & aq. rorism. contra odontalgi-
 am; pulvis foliorum , contra mala hæ-
 morrhoidalia, valent.) *polypodium* (cu-
 jus radice pulvis saturninum narium
 polypum extirpat, ubi cura statim in
 nominis fronte latet : *polypus* n. & *polypo-*
dium s. *polypodiū* non multis distant lite-
 ris: utrumq; multis it pedibus, hinc signa-
 ra serpentis polypi! maximè autem satur-
 ninum est polypodium , quod intra &
 circa salices crescit : sentit enim & salix
 Saturni imperium, hinc saturnina ex sa-
 lice magia: icterus præterea niger, quar-
 tana , melancholia & terrificæ somnia ,
 singula Saturni mala, polypodij usu fu-
 gantur.) *pruna sylvestria* (quæ mirâ strin-
 gendi vi, à Saturno profectâ , pollent:
 hinc intestini recti prolapsus statim re-
 stringitur : succurritur & aliis astrictione
 opus habentibus : quare vinum acatiæ

*Polypodiū.**Pruna syl-
vestria.*

vel alia inde parata medicina, tantopere valet in Dyſenteria, pleuritide, aliis. Magi hîc Saturno abutuntur, dum aquæ ex immaturis his baccis deſtillatæ uſum malè adhibent.) *ruta* (cujus ſemen crucis ſignaturam gerit, ſigno, quòd veneficiis etiam obſit: obſervare in hac herbâ licet ſympathiam & antipathiam, ob præſides antipathicos Solem ac Saturnum: unde & enecat homines, veluti *Dioſc.* de Rutâ, in *Macedoniâ circa Halyacmon* amnem creſcente, tradit: & à morte peſtiferâ liberat: quare ingreditur tripharmacum antipeſtilentiale. Lienî etiam ſaturnino ſummè prodeſt, teſtimonio curæ antiqvarrianaræ, in quâ ruta cum ſalv. & aceto ad pulſus adplicata, egregiè præcellit: ſympathicum itidem & antipathicum quid vides in rutâ, unde tand. fit harmonicum. Nam

Schol. Sal-
tern.

Ruta capra-
rin.

Salvia cum rutâ faciunt tibi pocula ruta! altera quippe alterius excitat vires.) *ruta capraria* (quæ non tam contra lienis morbos, quàm peſtem ipſam facit: hinc toties ac toties vel ſolus hujus ſyrupus mihi laudabatur in *Noſocomio Mediolanenſi*) *ſabina* (quâ Mantici ſæpius abuſi ad præſtigia ſaturnina: Veſicæ quoq; matricis & lienis affectibus accommodata eſt

est herba : sicut Saturnus occidit pueros,
ira & sabina cum asaro potiss confecta,
foetum enecat expellitq; mortuum) *salix* *Salix*,

(in quâ latet vis magica, [unde *Scythar.*
Virga saligna ap. Herodot.] ob imperfe-
ctû semen, hinc *desponsatis* propinatû ste-
rilitatē inducit, quod malû à saturno, ste-
rilitatis patre, profectum puta: venerei
sciant, sibi à destillato salicis oleo fre-
num injectum iri: quod oleum eo forti-
us fit, si sub contrario saturni venerisq;
adspectu conficiatur: Saturnus enim tri-
stitiæ, Venus lætitiæ, præfides, contrariis

eunt pedibus) *scolopendria* [saturno mi-
crocosmi acceptissima] *scrophularia* (te-
nens signum verrucarum & marisca-
rum ani: unde ex signaturâ petantur re-
media saturnina: præcaveri hoc modo
ex dictâ herbâ possunt hæmorrhoidum

mala) *sena* (humorem saturnino-me-
lancholicum exturbans, saturniq; domi-
cilium ex fundamento restaurans: cum
sale Senæ extructus lienis murus eò fit ar-
ctior ac robustior!) *serpentaria* (quâ ser-
pentes vulnerati opem sibi ferre visi:
hinc auxilium contra venenatos morsus;
usus item optimus est in pleuritide, dyf-
enteriâ, herniâ puerorum, præf. si pulvis
exhibeatur cum appropriatis) *Seseli mas-*

siliense

*Scolopen-
dria.
Scrophula-
ria.*

Sena.

*Serpenta-
ria.*

& sceli.

siliense f. filer montanum (cujus locus saturninus in convallibus salebrosis, montium infrequentatorum jugis ac sylvarum solitudinibus: usus item, olei ac salis potiss. in affectibus saturninis, pso-
phtalmiâ, odontalgia, apepsiâ, icteritiâ nigrâ, colicâ, calculo, manifestus est) *solanum*

Solanum.

(vi pollens anodyno-saturninâ: hinc doloribus vigiliisque parata medicina, quæ in aquâ destillatâ & decocto frequentior est: latet quinetiam occulta in nimio solani baccharum usu insania: exemplû proponit Tragus in peregrinatore quodam, qui aliquando per sylvam iter faciens, pulchroque rubrarum solani baccharum amore captus, tantam copiam ingessit, ut altero inde die non nisi insaniret: cujus insanix cura in Theriacæ, vini veteris opt. & vini absinthites usu, consistit) *Tamariscus* (Nicandri μάστιγ, quod manticæ arti olim inservierit: nec enim Aegyptiaci tantum Sacerdotes in Jovis festo tamarisci coronis; sed & Scythia Magi, immò ipse Apollo, Tamarisci virgulis, ad miracula atq; incantationes olim abusi. Sal nihilominus è cineribus hujus fruticis per artem confectum ventriculo hod. ac lieni amicissimum, dentes item ac vesicam juvat: qui effectus

Tamariscus.

effectus ut saturninus est, ita & nascendi locum Saturno debet tamariscus, cum magna ejus copia intra Rheni ac Danubij saxa, præf. propè Argentinam & Ulman, emergat. *Democritus* primus *Democr.* spleneticis suis aquam extinctionis carbonum tamarisci, propinasse creditur. *Columella* in aridis æstatibus ex oporinorum fructuû esu hujus porcini mali, cui curando ac præservando, tamariscum in lynteres suadet, ortum observavit. *serapio* duas leprosas ac splenicæ, solo radicis tamarisci ac passularum decocto, restitutas vidit. *Dioscorides* spleneticorum vasa è tamarisci ligno parat: quæ *Diosc. l. 1. c. 10.* ut crebro ubiq; , ita bono hodie sunt in usu. Externum à tamarisco auxilium præstatur, in extripandis lendibus, pediculis, odontalgia, ulceribus manantibus, gangrænâ, mēsis albis, colicâ, scirrhis lienis: quæ mala cum omninò saturnina sint, cur tamariscus juvans Saturno dēnegaretur?) *Taxus* (cujus vis adeò narcotica, ut & sub Taxo dormientes nunquam credantur edormituri: ex hac analogiâ vel signaturâ de perpetuo inferni somno, prudentissimi sunt verba Ethnici:

Horrent opacâ fronte nigrantes coma, *Seneq.*

Taxo imminēte, quam tenet segnis sopor!

Sed

Sed & umbrosus ac tenebricosus genitura locus, argumentum hic præbent Saturnini Domini; quia

Senec.

*Taxus & cupressus & nigra Ilice
Obscurat nutat sylva.)*

Verbena.

Verbena tandem inesse Saturnum, testatur non tantum fuga phantasmatum ac cephalalgia, ex herba hujus amuleto: sed & varia saturnina incantamenta inde facta idem produnt. Nolo nunc esse prolixior in recitandis reliquis, quæ quilibet, cui placuerit conditio, ex nigris, stipticis, amaris, plurimisq; bacciferis vegetabilibus ingratis, huc transferre poterit.

Collectio.

Noterut saltem, ut collectio fiat sub Saturno, forti existente, in suis dignitatibus, non læso à Marte ac Sole, qui ambo è diametro contrariantur frigido nostro

*Herba anti
q̃uorū feras.
les.*

Saturno. Unum addo, Antiquos Saturno tribuisse herbas Diti sacras seu ferales, [Saturnus enim & dominus est sepulchrorum; hinc ipsius imago frequenter cum falce juxta sepulchrorum loca depingi solet] eò quòd sepulchra istis ante cadaverum inhumationes fuerint conspersa, unde nec tum conviviorum coronas ex eisdem flectere licebat. Ex vegetabilibus hæc p. t. sunt, quæ ad Saturnum ipsum *per se* referre huc lubuit: per accidens,

dens, ratione *signi capricorni*, in quo Saturni exstructa domus, tribuam nunc, coronidis loco, ea, quorum essentia consistat in superflua, parum spirituosâ ac q. venenatâ materiâ, quæ nisi cum aceto destillato vel alio quodam antipathico solari, corrigantur, parum spiritualis ac specificæ virtutis exserant: quorum item, ut & enumeratorum, sympathia interna sit cum liene & visceribus ad digestionem ac retentionem facientibus; externa, cum genibus ac tibiis, quæ capricorno subsunt: antipathia autem cum aëreis ac malignis vaporibus, partes saturninas turbantibus, cum cachexiis, tumoribus, scirrhis. Hoc in negotium in specie trahomorum, myrtillorum baccas, rubum idæum cum fructibus, nigro ac rubro, cerasa sylvestria nigra, marrubium nigrum, helenium sylvestre, calendulam, scarleam, cyanum majorem Matth. seu verbas cum (nigredinem saturninam in se alens: hujus semen si sub Sole in cancris in vino malvatico maceretur, tand. sub Solis in libram ingressum destilletur in oleum, arcanum inde acquiritur astrale ad pestem & febres) *carduum sylvestrem*, *acorum vulgi*, *symphytum* (cujus sanguinea essentia in herniâ capricorninâ plusquam

*Herba Vini
Capricornâ
saturnina
sentientes.*

quàm laudabilis) *taraxacon*, *sonchos mal-*
vam, *herbam anthraceam*, *aconiti pardali-*
anchis baccas (quæ virides pulvisibus impo-

sitæ, venenum pestilentielle saturninum
 omne extrahunt) *napellum* (cui contra-

riatur anthora) *semen hyoscyami*, *persica-*
riam, *mezereon* s. *herbam paridem*, (fa-

cientem viduas saturninas : in extracto
 item saturninæ hydropiscos, præ ex lie-

ne aqueo oriundæ, malum expugnan-

tem) *mandragora baccas*, (è quibus egre-

gium ad pellendas vigilias, doloresque
 arcendos, oleum anodynū destillari pot-

est) *caulem eupatorij* *Avic.* vel *herb Ku-*
nigundis (cujus liquor sub Sole in scorpio

destillatus valet contra adsumta venena,
 paralyfin, vermes) *flores galyopfidis* (qui

sub solis librâ in vino macerati, sub scor-

pio in oleum destillati vel expressi, re-

medium produnt antepilepticum & an-

ticardiacum : succus eorund. ubi sub

solis cancris destilletur, tumorem ven-

triculi vel ventris, ex veneno hausto, de-

primit) Sed sat mihi temporis tributum

non video, quo integram *triplicitatis me-*
lancholica explere seriem liceat: vos qui

sapientiores esse mavultis, quibus de pla-

netarum, signorum, herborum, morbo-

rum, regimine, subjectione, virtute ad-

plicatione,

plicatione, quid constet, juxta cœli ausum
 & ansam agite, herbas certo fortitudinis
 cœlestis tempore colligite, præparate, di-
 gerite, destillate, in usum tandem medi-
 cum revocate : omnia ubi & utiliceat:
 ita dubiotenus cœli virtus & curæ felici-
 tas, sorores fient, quarum mater esto Ex-
 perientia ; Tu si cœlum ex tempore ob-
 servare neqvis, observa in tempore,
 medicamenta para in tempore, reserva
 ad tempus, nil absumetur de essentiâ cœ-
 lico-chymicâ, quæ morbos suo curet
 tempore, quosdam ex tempore. Nos,
 propositi memores, discindimus hîc fi-
 lum, quod reconnectent forsan *δευτέρα*
ῥοσλίδας, δευτέρα πρᾶξις. utinam! Pro-
 gredior ad *Animalia*; è quibus Saturnus
 regit *asinos* (pigris, stolidis, patientibus,
 timidis, notam præbenses : tam timidum
 enim asinus est animal, ut præ timore sæ-
 pius mingere cogatur : Galenus ait, asi-
 ninos fieri, i. e. melancholicos, qui asini-
 nâ carne vescantur : fumus ungulæ asini,
 fœtum enecat: profunt tamen duo maxi-
 mē ex asino ; lien, spleneticis; fimus in
 cinerem redactus, dysentericis : hæ Sa-
 turni sunt notæ : saturninum item fuit o-
 men, quando *Zopyri* mula, ante expu-
 gnatam Babylonem, peperit: cecidit ita

Animalia
Saturnina
Asinus.

1. 3. & 7.

*Camelus.**Elephas.**Ursus.**Canis.*

opprobrium Babylonij: *tunc expugnabitur Babylo, cum mula pepererint!* Xerxes idem passus est malum Saturni omen: de quo ap. Herodot.) præterea *camelos*, *struthiocamelos* (unde horridi signantur homines) *elephantes* (unde desperatorum signatura) *ursos*, (tardi Saturnini gressus) *canes* (à quibus invidiam & maledicentiam didicere saturnini: canes quippe canibus invident cibum, hinc invidis adpinguntur canes senibus, qui vel omnino cæci, etiam illis, qui unicum adhuc oculum habent, tanquam felicibus invident, nempe instar canium, qui cum simul avari sint, tanquam omnia soli [dann es leidet kein Hund den andern beim Knochen] devorare cupientes ; simul item saturninos avaros suâ insignient notâ, velut pannofusus ille nummus flavus, *Judaos*, (nostri dicunt : Wie die Juden beim gelbē fleckchen) quibus utrinque tanquam gulosis gurgitibus, nunquam satiabilibus,

Fertilior seges est alienis semper in hortis,

Vicinumq; pecus grandius uber habet:)

Regit insuper Saturnus, *lupos*, *basiliscos*, *crocodilos* (à quibus sub commiserationis specie lachrymas edentibus, fucatâ misericordiâ mendicati & eementiti sunt multi) *bufones* (qui malitiosos notât: bufo ve-

nena-

Lupus. Basiliscus, Crocodilus. Bufo.

nenatus cū sit, habet in se aliquid, quod faciat contra pestis venenū, id quod rectā præparatione indiget: cū itē signaturā gerat hydropicam, habet iterum aliquid, quod contra hydropem sit, vñd solte es nur auch) daß bloße Kröthenpulver sein) *serpentes* *Serpens* (unde venefici Saturnini signari poterūt: serpentes enim & ore & caudā emittunt venenum, quo homines ad mortem usque inficiunt: ante annos aliquot serpentium quidam captor, contra venena optimè præmunitus, à coronato tamē serpente, quem capiendi præmii gratiā toto corpore capturus obruebat, ita infectus fuit, urtorum tumidus à rustico Samaritano, extra sylvam ad vicinum medicum veheretur, cuius ope intra paucas septimanas restitutus fuit: mirari ultrā licet, quòd serpens, ventris integrā remanente pelle, superius dissectus, herbam quærat, quā se restituat, referente Rogerio Bacon: dicuntur & amissam linguam, quam fortè magicus quidam, in oppositione Solis & Lunæ, abstulerit, offensā urticā sibi recuperare: tu serpentinam, colubrinam, consolidam, fœniculum puta, ad quas herbas, tanquam ad sacram anchoram, læsi serpentes naturæ medicatricis ductu confugiunt: mirari magis

*Videantur
preparatio-
nes ap. Chy-
micos.*

*Felis &
Mures.*

licet, funiculum filiosum quo strangula-
tus fuerit serpens, in saturninis faucium
apostematibus atque angina prodesse!
quin & magna ophthalmiæ. tinnitus au-
rium, pestis cura; priorum in pingvedine;
ultimi pestilentialis mali, in *Alcoole
serpentum* latet: ita intra lolium est tri-
ticum, & inter aculeum mel!)
ad Saturnum ultra spectant & *feles &
mures*, nocturni diurnique fures (signa-
turam hinc capient non tam trium illi
literarum homines, quam qui vicino non
accurrunt ---- *paries dum proximus
ardet!* gaudet istis nebulonibus Satur-
nus, *secunda*, divitiarum *domus*, dominus,
cum scorpionis corde conjunctus, ex *duode-
cima* potiss. vel *sextâ*, oppositus furaci
Marti! sed & aliam ob causam saturnini
sunt *mures cum felibus*: horum enim ce-
rebrum maniam, morsus, hydrophobi-
cam rabiem, inducunt: caro, hæmor-
rhoidas; jecur, quartanam & podagram,
pellunt: urina, à peste præservat: fimus,
pilos producit: *illorum* autem ster-
cus, abortum [juxta Hipp.] facit: fimus, ve-
nerem frangit: caro absque deglutitio-
ne, mansa, odontalgiam sistit: dentium
pulvis, ex analogia, dentes vacillantes
stabilis: cum mures non tam durissima
quæque

quæque corrodere tentent : sed & in *Insulis Paro, Gyar, Cypro*, ferrum & aurum corroserint) cor vivum mulieris brachio adpensum, ad conceptionem ineptam reddit : cor comestum, melancholico [juxta *Mercat.*] prodest sed oporteret hic bellum cum moribus facere, ut occiderentur : murium alpinorum pingvedo, ventri inuncta, anticolicalis est; caro eorumd. antiphrenetica; cerebrum, anodynum; jecur, antiqvartanarium! Saturnini omnes in saturninis malis, effectus! quin & ipse Saturnus infernalis se felibus muribusque immiscere solet: horrendas felium voces noctu quando audis, ipsum quandoque [horreqdū dictu!] audis diabolum: qui forsan & sub murium specie in mediâ Rhēni turri devoravit Hattonem Episcopum! tantâ murium vindictâ & Poloniæ rex Pompilius cum domesticâ stirpe ad patruorum sepulcra periit! ita Saturnus à saturnino animali, in saturnino loco, infestatus ac punitus!) subsunt tandem Saturno & porci (spurcis ac immundis notam præbeantes : caro horum utut melancholica, junior tamen in tantum non nocet; alvus potius solvitur, si porcellorum caro cum brassicâ conditâ edatur. Saturninum etiam

Porcus.
Platerus
citur. posth.
commēdat
brassicâ cō-
ditam cum
carne por-
cina.

patiuntur malum sues splenis obstructionibus laborantes, hinc toties anhelant: sub tamarisco supra hujus facta mentio) *Lepus*. *lepores* (quorum caro melancholiam quidem augere dicitur, boni tamen est saporis: hinc cathedralem etiam decisionem fecit, qui teutonice dixit: *mann sage/ diet aassen machen melancholisch / heften wir deren nur viel!* *lepores*, timidis quoque præbent signaturam, dum & hominum & brutorum fugiunt frequentias: hinc ad timidum dicimus; *Eydu forchsamer Haasse!* Timiditatem leporis malus quidam latinus, [ein Unsateiner] mirabili hoc quondam demonstravit argumento, licet non apodictico, quo audito, *risum teneatis amici:*

*Ridiculus
leporis de
lepore syllo-
gismus.*

Omnis animal, habes cornocula, est timax:

Atqui lepus habet cornocula, E.

Lepum est timax!

quid respondebitis experimentatori, qui corneos oculos, timiditatis indices expertus est! Signaturæ raro præ cæteris animalibus exemplo & experimento, leporinorum pedum plantæ pilosæ sunt, unde ex lepore habetote alopeciae curâ: inest alioquin & leporinis pilis [albis præ ad ventrem] vis adstrictiva, hinc remedium anti-hæmorrhagiale: & anti-dysen-

*Leporis na-
tura & u-
sus Videan-
tur in La-
gographiâ
Professoris
Norici.*

dyfentericam: lien, ut ut melancholicus fit, similitudinis tamen ratione prodest splenicis. Saturninum quoque Scythis contra Darium pugnantibus, & Xerxi Græciam oppugnantem, lepus præbuit omen; ibi, saltu in pugnam; hîc, partu ab equa; hinc proverb. *equa enititur leporem*: inde & *hod.* portentofus per confuetudinem vulgo factus est lepus, in medium viæ profiliens: sed, de leporinis ejusmodi prodigiis referenti, respondere liceat:

Qviterret lepores ipse qvidem lepus est!

Erynacei (è quibus ad melancholicorum *Erynaceos* pharmaciam ac diætam quid depromi poterit: utilis caro potiss. suadetur melancholicis, sicut & cinis odontalgicis: huc ob similitudinem refero *porcos illos erynaceos*, vulgò *Stachelschwein* / cum longissimis acutissimisque pennis, in odontalgia saturninâ [*nuhr die zähne darmitt gestochert*] noviter commendatis) item *talpæ* (*cœcæ saturninis latētes in latebris*, *Talpa.* hinc cœci cum iis, qui obscuras inhabitāt casās, signaturam capient : saturnina est superstitio; febre non corripiendum, cui talpa in manu mortua fuerit : saturninū, ex talparum, in pratis vel domibus etiam, egestis colliculis, de futurâ vel peste, vel morte domestici, præsagium : saturnina

Glir.

cum talparum dentibus , & dentitionis promotio , & ὀδονταλγίας extirpatio : saturnina antiquorum ulcerum cum talpino sanguine curatio !) Saturnini demum sunt *glires* (somnolentis , diuque absque cibo ac potu [de his peculiari in tractatu videatur Fortun. Licetrus] degentibus , signaturam ostendentes : glires enim hyemis tempus somno perdunt : unde gliris nomine loquitur Poëta :

*Tota mihi dormitur hyems , ac pingvior
illo*

*Tempore sum , quo me nil nisi somnus
alit !*

Animalis hujus somnolentia etiam nota pueris , è somno sibi obclamantibus : du schläfft wie ein Kax : dicuntur quippe glires tanto sepulci somno ut etiam disseci , non dissiliant aut moveantur , nisi coëctionis ignem experti ! Phlegmaticis hæc simul esto signatura , qui profundo solent obrui somno ; multò magis lethargicis : quid si ex gliribus analogicum his peteretur remedium ?) Ex *avibus* ; Saturnus tenet *struthiones* , *grues* , *pavones* (qualibus longioris colli avibus , Saturno olim & Junoni fiebant sacra !) *turdos* (ob signaturam αὐτοχυσίας , damni quæ sibi ipsis illati ; dicitur enim ex eorū stercore nasci viscus ,

*Aves saturnina.
Struthio,
grus, πάβο.
Turdus.*

viscus, à cuius baccis postmodum devoratis moriantur: sed & eo ipso, hoc sibi creant malum, quòd visco capiantur: unde in proverb. turdus sibi ipsi cacat malum!) *cuculos* (ingratitudeinis saturninæ *Cuculus.* signum: cùm propria sua ova vel devoret vel deferant, quæ deinceps tamquam aliena pro propriis fovant & excludunt curruæ, vulgò dicuntur *Grasmmucken*: unde signabuntur forsan illi, qui alienos liberos pro propriis alunt: ut vel hinc meritò adloqui possimus cuculum: tu, ô miserrime cucule, gaudes & tibi places, quòd uxorem consecutus sis, quæ tanto tui amore teneatur: &, per apostrophen, maritum: tu, ô miserrime vir, quando vides uxorem tuam ita plorantem, credis, quòd tui amore id faciat, & ex zelotypiâ, q. sc. putet, te, instar, ova relinquentis, cuculi, alteri cuiquam adhærere! Saturnus est, qui tantam ingratitudeinem & simulationem partim in fronte partim in tergo ostendit: *corvos* (ob signaturam nigritiei, avaritiæ, austeritatis: saturninum item ex corvis omen, si adversum crocitant hinc corvorum crocitus Ciceroni morituro portentosus fuit astorgia quoque corvos ad Saturnum relegat, unde miraculum esto, Eliam à corvo accepisse cibum: sed

& saturninos in medicina effectus hîc observare liceat : corvorum enim caro, melancholicis prodest; cinis, in leprâ malignisq̃ue ulceribus utilis; cerebrum, crines nigro colore tingit; fimus, dentium dolores aufert!) *Origides* s. orchides aves (plenam invidiæ signaturam plurimis tribuentes) *upupas* (veræ spurcitiei saturninæ notas : non enim tantum nigris illæ aves maculis abundantes, in desertis nemorum locis degūt, sed & nidos suos fœtidissimo stercore [humano] obducunt : sed vel propterea saturninas dicere posses upupas, cum cor intra se alant, id quod bipartitum si ambo conjugati devorent, perpetuo in posterum saturnino odio se odisse perhibentur : præsens melancholicis ac maniacis fœtidæ hæ aves subgerunt remedium : lapis in upuparum nidis repertus, ad saturnina phantasmata laudatur : pœnæ sunt anodynæ, hinc cephalalgicæ conferunt : sanguis, saturninam accumulât melancholiam : antipathiam hîc observa in uvis, quæ lædunt upupas : rationem quære in antipathiâ Solis ac Saturni!) *muscas* (ob impudentiæ signaturam : hæ enim vel summo Monarchæ, cibum jam jam ingesturo, nares vel palatum ipsum stercore suo conspurcare non

*Orchis.**Upupa.**Musca.*

non erubescunt , ac vel millies flagellis
 abactæ , brevibus nihilominus readvolât
 alis: hinc homines impudentes quidn^o di-
 camus muscas ? dicuntur & muscæ pin-
 gviore [schmeysfliegen] saturninam in-
 comtam comere barbam: non inutile est
 proverbium Teutonum : es irret ihn die
 fliege an der wandt: *est mirabilis caput*: Dia-
 bolus ipse muscarum formâ vexare solet
 obsessos, hinc *Beelzebub* muscarum do-
 minus [der Mucken König] causa hæc si
 non esset, alia esset, ex perturbatione ce-
 rebri : [dann die fliegen gehen ein dem den
 Kopff!] muscarum tandem saturninam
 naturam ex eo disce ; ætatis tempore sub
 muscarum murmure varios variarû lin-
 gvarum aperi libros , inter quos qui he-
 bræi erunt, conspurcabuntur citius à mu-
 scis, placent enim ipsis pūcta [können bald
 auß dem zere ein seggol, oder auß dem hirec
 ein scheva machen] quæ res non caret ra-
 tione hieroglyphicâ !) *Bubones* (ingratae *Bubo.*
 vocis signaturam emittentes: hinc mor-
 tis & inferni signacula , ob ruinas atque
 cavernas, bubonum habitacula: quare

----- *luctifer bubo gemit*

omenque triste resonat infauſtae Strigis!
 sed & ad veneficia hinc datur anſa : unde
 Medea ap. Senecam

Morti-

*Mortifera carpit gramina, ac serpentum
Saniem exprimit, miscetq; obscenas aves
Mæstique cor bubonis----*

desponsatis quandoque ignavus bubo di-
rum omen! ô saturninum bubonem! ô bu-

*Noctua ve-
spertilio.*

bones, jhr bösen Buben! ajebat ille :) no-
ctuas ac vespertiones (à quibus notan-

tur astuti, nullo candore picti, noctambu-
lones, lucifugi; die nachtrappen/nacht eulen

ynndheimtuchische meucheler/ obque id vi-
tium omnibus infensi : noctuæ enim lu-

cem fugiunt, quasi non merentes adspe-
ctum cæterarum avium, quibus infensæ

sunt adeò, ut vel discerpantur, si de die in
avium gregem incidât) cicadas (ob otio-

*Cicada.
Gallus.*

sam vitam) gallos gallinaceos (à quibus
tanquam profæminis gallinis pugnantib-

us, pullosque extinctâ matre incubatri-
ce, porro excludētibus, discant zelotypi,

super rem uxoriam excubias agere : tales
excubatores qui sunt, cum gallo ad satur-

ninorum cōsortium in Saturni palatium
veniunt, gallitrychi coronâ digni : obiter

exillimo, vocem *Hanreitatis*, [*Haneren*]
hinc ortum traxisse) ex piscibus: saturni-

*Pisces sa-
turnini.
Anguilla.*

næ maximè sunt *anguilla*; (hæ idem cum
noctuis ferunt infortunium, ut gregi suo

infensæ, solæ in luto, ceu noctuæ in um-
brâ, degere cogantur) nec, proprio nem-

pe foe-

pe foetui invidentes, *canicula* ac *musipilla*, hinc exulare debent; (unde signabuntur illi, qui prorsus nullā vel saltem exiguam progenitæ suæ familię curam suscipiunt:) huc ob pigritiem motusque tarditatem pertinent *testudines*, cum *conchyliis*: (unde duplex *signatura*, *fabricatura* & *hernia* saturninæ, cui, ob extensionis & contractionis signum, specificum obfert remedium testudinis calcinatus pulvis: sed & *antifebrile* ex analogia *magisterium* ex frigidis cochlearum longarum testis, beneficio spiritus aceti, summo cum fructu, confici potest: *febres* a Saturno ex parte, ob horrorem, subjacēt:) è *lapidibus*, in præsentem copiam adducendi sunt; *lapis lazuli* (cujus tinctura chymica per spiritū urinæ, mixtim potiss. cum spir. aceti facta, ob analogiam saturninam, melancholicis saturninis mirè confert;) aliās & purgandi facultas in hoc lapide latens, ad Saturnum spectare debet, cū auxiliū inde morbis feratur melancholicis: tutò siquidem, contra Galenum ac Dioscoridem, lapidis hujus præparati drachmā unam, in prædictis Saturni malis omnibus, exhibuit Brassavolus: quo fine pilulæ lazulinæ cum succo convenienti, additis tamen, corrigentium loco, zingib. mastich.

*Canicula.
musipilla.*

Cochlea.

*Lapis saturnini.
Lapis lazuli.*

*Consulatus
Boëth. 2.
lap. & gem.
132. segg.*

*Calcedo-
nims.*

massich. anis. cinam. camphorâ, non sine laude, confici qveunt.) *Calcedonius* (è qvo non tam *Romanorum vasa myrrhina*, quàm 2000. Mithridatis pocula, olim cōfecta fuisse, conijci potest: saturnina fraus committitur in adulterato calcedonio, si cristallo fuso, per unius diei ignem, committatur calx argentea: usus item saturninus est, in fugandis Dæmonibus, timoribus, symptomatibus ex atrâ bile, aliis! ex Indiâ qui lacteiszonis distinctus adfertur, amuleti loco gestatus, ex analogiâ lac augere dicitur) *Camoinus* (.Gemmariorum *Camehujah*: è qvo integrum constructum vas pretiosissimum, non ita dudum *Venetis in thesauro S. Marci* monstratum vidi: saturnina hujus est facies, pretiosissimâ tamen: nec enim vilia omnia putes, quæ Saturni sunt: *preparatio* si fiat cum *corneolis*, medicina habetur contra phantasmata maniaca ac melancholica, quæ merè saturnina sunt: globulus, sub palpebris hinc inde circumvolutus, oculorum apparentes nigras maculas, sorditiemque aliam, eluit: amuletum, paroxysmis epilepticis prævenit: cucurbitulâ hinc artificiosè exsculptâ, imo ventri adfixâ, abigitur dolor Iliacus ac colicus: pulvis præparatus contra calculum est: usu saturni-
no in

no in saturninis malis) *Onychinus* (è quo *Onyx.*
factum amuletum contra tristitiam me-
lancholicam valet: pocula hinc caro pre-
cio facta, ejusdem sunt virtutis. *Antiquo-*
rum Onyx fuit *Sardonyx* & *calcedonius*:
hinc *Roma* aut alibi. pro onychinis anti-
qvitatibus ostensa, ex *sardonyche* & *cal-*
cedonio putes: talia Romanorum & *Mi-*
thridatis pocula sunt *myrrhina*: *onychi-*
næ dicuntur sex columnulæ, quas *Basilica*
S. Petri Roma tenet: *onychina* item duo-
rum juvenum capita & serpens , ad *III*
Reges Colonia: saturnina Judæorum cum
onyche est superstitio , ex cultu, quem
uni è 12. *Aaronis* gemmis tribuunt.) *Ja-*
spis (cui mirabilis inest vis ad sistendas hæ- *laspis.*
morrhagias: sistendi a. facultas ad Satur- *Vidd. tria*
num stipticum pertinet: hoc scopo non *exempla ap.*
tam locis affectis ad moveri , quàm *drach-*
mæ etiam unius pōdere exhiberi solet *Boeth. l. 2.*
ægris: alius ejusd. lapidis usus est in vene- *p. 127. 128.*
nis, [hinc *scorpium* sub certâ constellatio-
ne in sculpi] *epilepsiâ*, calculo, cogitatio-
nibus melancholicis, quæ iterum Saturni
sunt !) *magnes*, (qui ceu ferrum occultè
trahit, ita & meritò cœlum habemus pro
magnete, in quo tanta vis abscondita sit:
similitudinem hinc sumsit *Cura Magnæ-*
tica, quâ occulti occultè q. curantur mor-
bi: pō-

*Metallum
saturninū.
Plumbum.*

bi: potest & magnes sub certo cœli saturnini positu ita præparari, ut summam acquirat vim extrahendi [in emplastris magneticis] venena, fugandi pestem, alia è corpore exturbandi: atque mirandum, magnetem alium vel inveniri vel præparari posse, ut versus ortum, alium, ut versus occasum vergat, quod non fit sine certo influxu: mirandum & hoc, alij succo inunctum magnetem, non trahere ferrū; quod ex occultâ fit antipathiâ!) *inter metalla*; Saturnus noster, Dominus est servi sui *plumbi*, quod ap. chymicos nomine heri audit: ex hoc sub certâ Saturni fortitudine non contemnenda chymix beneficio medicamenta antisaturnina & antimelancholica parari poterunt: inspicia-
tur vel solus sachari mineralis saturnini usus, ad sumtum venenum mercuriale corrosivum, ad inflammationes varias, ad rubras faciei pustulas [Rupfferhandel] ad tumores, putredinem oris, ulcera varia maligna, scabiem elephantiacam, ad affectus saturnino-splenicis, quartanâ melanch. hypoch. colicam, gonorrhæam, immò ad epilepsiam ipsam, furorem uterinum, insultusque veneris alios: inest siquidem saturnino huic medicamêto peculiaris vis figendi domandique luxuriâ-

tes

tes ac q. parturientes spiritus: figere autē Saturni nostri est: hinc Alchymistæ, corpora fixiora reddituri, Saturnum sub Saturno ad operas trahunt: aurum item ad potabilitatem relaturi, Saturni spiritum usurpant: bona hæc sunt, quæ contra mala, facit Saturnus megacosmicus: malum nihilominus & hoc saturninum est, quod plumbi fumus, plumbumque ustū, cor suffocet, ob insitum Saturni venenū: Plinii iste Procleius, dolore stomachi vexatus, ustō plumbo se interfecit: mania ac melancholia, ex plumbi vapore, introducta mala saturnina sunt: debentur & urinæ nigræ, post gypsi & cerussæ assumptionem, excretæ, ob colorem, Saturno. E mineralibus, Saturno tandem adscribo vitriolum (cum quo antipathiam alit nitrū *Minerale saturninū Vitriolum.* martiale: [Mars enim & Saturnus sibi contrariantur:] hinc spiritus eorum d. bini *αὐτὰρ αἱ*, quare unitos hos, in febribus *Cautela 1.* alibi ve, exhibeat nemo, nisi qui magnis noviter delectetur inflammationibus, symptomatibusque aliis horrendis inde introductis, quorum signaturam videto in externā spirituū vitrioli ac nitri affusione: aliās saturnina etiam natura apertè visitur in adstrictione vitriolicā atramentosa [hinc & atramentum ex vitriolo fit,

G

*Vid. not.
lum. chym.
p. 317.*

*Specificum
stomachicū.*

quod iterum Saturni est] unde expecto-
rantibus atque asthmaticis, quocunque
etiam modo præparatum, vix concessum
quidam volunt, vitriolum: licet ex mar-
te, beneficio olei sulphuris, extractum,
thoracis etiam affectibus in tantum non
oblit: ex dictâ vi adstringente saturninâ,
nec hæc tantum, sed & specificâ, vitrioli
potiss. Veneris, vel Martis, spiritus, est sto-
machicus: adstringentia siquidem cum
levi incisione, [qualia sunt *acida*] ventri-
culo grata sunt, oportet tamen naturam
adesse & inesse peculiarem, quæ partem
respiciat: adstrictione hæc ventriculum
gaudere, adeo nōrunt quidam, ut & me-
lancholiam per vas breve à liene ad os
ventriculi missam, appetitum ciere dixe-
runt: rectè dixerunt e quidem, melancho-
liam adstringere: sed appetitum secundum
naturam ciere, minus rectè: nec recto
principio, lienē per vas breve, raro item
reperitum, mittere naturali ventriculo
melancholiam, quam multoties non ha-
bet! sed hæc forsan extra oleam: adpendo
Saturno coronidem, cum vitriolicis, ad sa-
turninos affectus varios, remediis effica-
cissimis; quibus refertos videas chymi-
starum libros: atque hi sunt simplices illi,
ut sic dicam, subditi, saturnino imperio
subje-

*Consulatur
præ cæteris
Anatō. Vi-
triol. Sala,
& Minder.
de chalc. dis*

subjecti, analogicam astrali vel magneti- *quisit. pro*
 cæ sic dictæ curæ materiam pro tributo *quâ, contra*
 annuo obferentes, Periti nunc sit astro- *Romanos*
 philiatri officium, omnia ista, certo posi- *quosdâ, nu-*
 tu, tempore, modo, loco, tributa collige- *per apologiâ*
 re, quorum specialissimam subjicere re- *scripsit Ver-*
 gulam, temporis præsentis angustia non *bezsus.*

chiromanticum est; tributum nempe Satur- *Mōs Satur-*
 no & in chiromantiâ suum esse montem, *ne chiromā-*
 ex quo, subter medium sc. digitum sito, *ticus.*
 multa de morbis Saturni, aliisque conjicere queunt chiromantici: nec liceat hoc

contemnere, cum etiam ex manuum li- *Groll.*
 neis cōjicere liceat, quod homini in Me-

dicinâ profit. Ita chiromantiæ beneficio
 habemus: colicæ obnoxium esse, qui li-
 neam architectam in manu habeat, cui si-
 milis, ubi in herbis reperiatur, medicinâ
 inde fieri anticolicalem: simili modo &
 apoplexiæ obnoxium fieri, cui linea An-
 chora sit in manu, hinc acorû, ob lineam
 suam anchoram, præbere medicamētum
 antapoplecticum! Alterum magicum est,
 bene sumto magiæ (non diabolicæ, sed)
 naturalis vocabulo: varia nempe, *sigilla Sigillū Sa-*
turnina (licet non semper absque satura- *turni.*
 ninâ superstitione) antiquitus exstructa
 fuisse, in certis lapidibus saturninis; ma-

gnete sc. Saphyro & Jaspide (quod artificium in Mercurio , cum plumbo fixato hod. fieri posset) cum certis quoque imaginibus Saturno dicatis, prolongandæ vitæ, morborumque saturninorum profligandorum gratiâ: talium sigillorum aliqua adhuc hodie in usu sunt, certo fortitudinis Saturni tempore & sculpta & fusa, non sine admirando in medicinâ usu:

Vid. Theophr.
phr. 7. archidox.
mag. p. (mih) 571.

modum docet Theophrastus: novi eod. ferè ex fundamento non ita dudum ab illustri quâdam personâ, sub magnâ sc. istâ planetarum superiorum combinatione, ex omnibus ferè metallis (mirum visu!)

Electron.

fusum fuisse *Electron*: (quod, dictu mirum, alio tempore fundi non poterat; ratione non mirum, quia Planetæ metallorum domini non amplius combinabantur in cœlo:) in hoc sanè admirandas mirari, non omninò rimari licet virtutes, quas omnes etiam (absque invidiâ lingvâ dixero) *Qualitatistæ*, cum omnibus suis qualitatibus expiscari non poterunt: hem egregiam rationem, quam non ubique ratiocinari, sed admirari saltem oporteat! ô bellam, ô lassam rationem; cui tam pulcrum hic paratum quietis domicilium, ignorantiaæ asylum! Sed heus *Alchymista*, transmutationem Saturni qui tentabis,

Transmutatio Saturni astralis.

cernas

*cernas, ut certo cæli quoque tempore tentes:
 ex Saturno qui cupis Solem; transmutare,
 (Saturno tamen semper forti in cælo e-
 xistente:) incipe, sub Lunâ in leone, horâ
 quoque Solis; qui ex eodem transmutatâ
 Lunam desideras, transmuta sub Lunâ in
 cancris, hora item Lunæ: qui Martem; sub
 Lunæ scorpio, horâ Martis: qui Venerem;
 sub tauro, hora Veneris: Jovem, sub sagit-
 tario vel piscibus, horâ Jovis: Mercurium;
 sub Lunæ Virgine, horâ item Mercurij:
 ita ubi egeris, non pigebit, credito, obser-
 vâsse tale cælum! Sed & heus Chronologe,
 Saturnum dominantem in Regionibus; *Saturni re-
 giones &
 urbes.*
*Albania, Arrianâ, Bosniâ, Bulgaria, Gedro-
 siâ, Graciâ, Hassia, Illyride, Indiâ, Litvaniâ,
 Macedonia, Marchiâ stiriac, Masoviâ, Mo-
 reâ, Orchadibus Insulis, Romandiolâ, Saxo-
 niâ, Thraciâ, Thuringiâ: heus eidem sub-
 jectas Urbes; Augustam vindelicorum,
 Bergam, Brandeburgum, Clevoniam, Con-
 stantiam, Dethonam, Faventiam, Gandavû,
 Juliacum, Mechliniam, Oxoniam, Pratum,
 Tortonam, Ulmam: heus iterum Satur-
 num ob aquarium, dominantem in Regio-
 nibus; Amazoniâ, Arabiâ desertâ, Azaniâ,
 Bavariæ parte, (hinc & Bavari Porci Sa-
 turni sunt) Daniâ, Mosellanâ, Oxianâ, Pe-
 demontio, Russiâ rubeâ, Sarmatiâ, Svecia**

meridionali parte, Tartariâ magnâ, Walachiâ, Westphaliâ: heus itid. eid. ex Aquario subiectas Urbes; Bremam, Forum Sempronium, Hamburgum, Ingolstadtum, Montem-ferratum, Pisaurum, Salis-burgû, Tridentum! Sed sat dixi de Saturno: quo post vocem abscondito, & cœteros in Theatrû Planetas producere liceat. Adeste iterum!

INTRODUCTIO

J O V I S.

*II. IVPL-
TER eius-
que*

Motus.

Natura.

*Tempera-
mentum.*

Proximus à Saturno statim adparet **JUPITER** benignus ille pater, antecessori suo, in omnibus ponè contrarius: ille in motû tardior erat, hic velocior; quippe qui duodecim annorum spatium Zodiaci periodum peragrat: ille in qualitatibus frigidus & siccus erat; hic calidus & humidus: ille inter complexionnes melancholicam; inter humores, melancholicum tenebat; hic & temperiem sanguineam, calidam ac humidam, & temperatè calidum humidumq; sanguinem sub se complectitur: quare & actiones Jovialium, saturninis contrariæ, hinc emergunt:

mergunt: licet ex benigno Saturni cum Jove adspectu, quædam temperari, sibiq; similes q. reddi queant: quâ in re opus erit trutinâ nostrâ astrologicâ, in cujus uno delabro Joviali, jam deprimuntur, majoris quippe ponderis; liberalitas, fidelitas, magnanimitas, beneficentia, benevolentia, prudentia: in altero, levioris quippe ponderis, elewantur; prodigalitas infidelitas, nimia humilitas, maledicentia, maleficentia, imprudentia! hæc nempe à Jove vel felici vel infelici profisciscuntur: hæc illorum trutina est, quâ, ad boni vel mali, ex plurium combinatione collecti, præpondium, qui non utitur, necesse est in judicio & fallere & falli! trutinâ hæc minus dextrè usus videtur Haly, in suo astrorum judicio, dum die creationis mundi, Jovem in ascendente fuisse scribit: quasi verò nostra rationis trutina, divinam ponderare possit prudentiam, quam nec Jupiter nec alius, vel Deus, vel homo semi-Deus sibi videatur, dirigere, nedum scrutari aut perscrutari poterit: nec enim ipsi Angeli id possunt, penetrabilia Dei scire cupientes, nec tamen scientes: est quippe Creator ille summus, ipsa exactissima sibi Scientia, ipsa sibi Sapientia, ipsa Intelligentia, ipsa Prudentia, cui

*Actiones,**Reprehensio.*

confirmandæ non opus sit auxilio cujusdam Jovis! Sed hæc ultra nostrum sunt captum, qui quoties divina etiam adprehendere cogitat, toties glabrâ q. manu angvillam, immò, vel rugosâ, candēs ferum tenet! Redeamus igitur ad id quod capimus: verum est, latere sub Jove sapiëntiam, sed non quæ Deum (absit hæc impietas!) sed homines (astrologico utor loquendi modo) reddat sapientes, licèt hujus sapiëntiæ summus director sit Deus, per astra quandoque, tanquam per causas secundas, agens in homines, unde cum causæ secundæ subjaceant & subordinentur primis, etiam prima illa causa, Deus, cum secundis astris agere poterit, ut voverit: hinc, ubi Deus voluit, Sol stetit, nec motus fuit, non radios sparsit, sed eclipsatus est: idem de Lunâ factum! quin & cœlum ipsum longo tempore non dedit pluvias, nec alia, quæ dare naturaliter debuit! Miraculosa hæc sunt: immò posset Deus mundum absque ullis astris regere! Sed manemus nos inter naturalia, nec ad Theologica redimus, quæ nos hâc vice non decent: unde ignoscant illi dicenti, Jovem dare sapiëntiam, Mercurium sciëntiam, alios alia! Astrologica hæc sunt, suis experientiæ fulcris innixa: immò si astrologica

*Sanctus de
astris judi-
cium.*

Protestatio.

logica non erunt (nec enim quisquā credat, me tā stultum fore, qui astris omnia in omnibus credere velim; nisi crediturus sim forsā in iis, quæ Medicinam nostram spectent: quā protestatione incidēter me hic excusatum cupio: sed quæres: cur ergo hominum actiones non omit-
tam? dico, me ideò non omittere, quia ingenium exerceam, quod circa hoc tēpus ex itinere & Vulcano lassum requirat, quod recreet, recreans a. sibi elegerit repetitum præsens hoc Astrologico-Medicum Studium!) si inquam, quæ heic dixi, quæ dicam, Astrologica non erunt, sunt Hieroglyphica, Poëtica, vel alia, uticunque nominare volueris, nec enim multum referre, quomodo rem adpellare; sed quomodo re uti velis aut possis, hoc referre puto: saltem meo in Medicinæ usu satisfiat genio, in Jove nunc occupato! Jovem hunc antea dixi sapientibus (sub quibus omnes intelligo, quotquot judicio uti nōrunt) præesse: quidnī E. tales, sapientes, prudentes, solertes, judiciosi, consilijque capaces qui sunt, Joviales dicantur! (unde dicimus: *Homines joviales.*

Er ist ein rechter Jovialischer Vogel, i. e. verschmizt, vel, quod nostri per jocos dicere solēt: Er ist Schweigerhanßen hinder

der Taschen gewest.) hinc sub Jove , sed
 majori cum authoritate , absque scilicet
 proverbio , sunt : magnates , prælati , pon-
 tifices , sacerdotes , ecclesiastici , consilia-
 rij , secretarij , senatores , decretis suis , *de-*
cretum in senatu Jovis , i. e. majori , im grös-
 sern Rhat , [quem morem , ex antiquita-
 tis forsan usu , alicubi locorum observa-
 tum vidi] subscribentes : (hinc & Jovis
 effigies , cum coronâ & sceptro , adstanti-
 bus ad latus Leonibus , tanquam Justitiæ
 custodibus , in portuum civitatum curiis
 depicta , visitur : hinc & Jupiter alibi Ju-
 dex , cum vespertilione ante oculos , de-
 pingitur , ut cæcus q. de re apertâ judiciû
 Joviale ferat ; bono ænigmate !) Joviales
 porrò sunt advocati , fiscales , alij , libera-
 lia Jovis exercitia exercentes , indeque
 joviali honore fruentes : hinc & Jupiter
 regit bifrontes illos Janos , cautos , provi-
 dos , circumspectos homines

*Jovis effi-
 gies.*

Juvén.

---- à tergo quos nulla ciconia pinxit,

*Nec manus auriculas imitata est mobilis
 albas ,*

Nec lingua quantum sitiât canis Apula --
 quasi dicas : qui irrisoribus aures non lu-
 benter accommodant , ne , si subito respe-
 xerint , aut ciconiarumprehenderint
 post se colla curvari , aut manu aures agi-
 tari

tari asini (den Gecken stechen oder bohren)
 aut æstuantem canes protendere lingvâ!
 atque ita agere, circumspecti est hominis
 jovialis, quem cùm egregiè ornet libera-
 litas, fieri vix potest, quin Jupiter juxta
 circumspectum simulalat & liberalem;

----- cui recto vivere talo

Exagen.

*Ars dedit, & veri speciem dignoscere cal-
 let,*

*Ne qu'à suberatum mendoso tinniat auro:
 Quæq; sequenda forent, & quæ vitanda
 vicissim;*

*Illam prius cretâ, mox hac carbone notavit:
 Est modicus voti, presso lare, dulcis amicis:
 Jam nunc adstringit, jam nunc granaria
 laxat,*

*Inque luto fixum poterit transcendere
 nummum,*

*Nec gluto sorbere salivam Mercurialem!
 Atque ita agere, & liberalis & circumspe-
 cti est hominis sub Jove sati! MEDICA
 nunc quod spectat; bona ex Jove, Medi-
 co, signa præbentur in virâ, formâ, nutri-
 tione; quorum omnium Jupiter præsi-
 dium tenet, cum Sole, Lunâ, Venere! his
 si fortuna ex horoscopo, vel medio cæli, vel
 octavâ etiam, bene faveat, bona de for-
 mositate & longævitate licet colligere
 vota: optima Jovis statura est procera, quæ
 joviales*

*Vita, forma,
 nutritio.*

Statura.

joviales illos procures decet: nam,

*Est verè Procerum, procerum corpus
habere;*

cum mediocribus capillis; est candida
Jovis facies, cum crispiori barbâ, quæ Jo-
vi peculiaris est, juxta antiquum:

-----sub Jove barbam!

*Morbi jo-
viales.*

vix tamen & ipsi Jovi, heic licet esse tam
bono, quin malè constitutus in sextâ,
octavâ, primâ, duodecimâ, in malis signis,
malis malorum radiis, morbos etiam sibi
consimiles, ex sanguinis humorumque
corruptione, ex spirituum alteratione, ex
flatibus oriundos, progignat: apoplexiâ,
in specie, convulsionem, dolores capitis
omnes ex plenitudine, oris fœtorem, co-
lumellæ inflammationes, anginâ, asthma,
singultum, peripneumoniam, pleuriti-
dem (Jovi præf. peculiarem) intempe-
riem epatis calidam, febres synochas non
putres, tumores oedematosos; vitia item
& coxis & talis; domibus jovialibus, sa-
gittario ac piscibus, subjectis; inferat:
quorum cura reddetur eò felicior, si, ubi
liceat, sub felicibus Jovis radiis, felix au-
spicium sumat. Partes a. in nobis Jupiter
ille sibi subjectas tenet: *epar*, [corporis
nostri *Jovem*] sanguificationis instrumē-
tum, licet non primarium; (primariatus
quippe

*Partes cor-
poris.*

quippe cor decet) unde & Jupiter astralis sanguinis præses dici meretur: pulmones item, cerebrum [hinc *Jovis cerebrū!*] costas, brachia, māmillas, [hinc *Jovis lac!*] venas & arterias, earumq; sanguinem & pulsum, semen è sanguine generatum, tãquam communem propagationis nostræ materiam; intestina, ventrem quoque & umbilicum: hinc in Jovis Ammonij tēplo umbilici figuram antiquitus traditam suspicor! è facultatibus ipsi competunt, *Facultas.* digestiva & concoctrix, unde coctionis pater est Jupiter (hinc à purgantibus abstinendum, sub fortissimâ Jovis & Lunæ constitutione, propter fortem purgantis factam adsimulationem) è saporibus, Jupiter vult dulcē: è coloribus, cœruleum, *Sapor. Color.* liceat tibi jungere subalbidum vel candidum, instar istius, qui colorat stannum: quoad medicamenta; parari & ista sub Jovis fortitudine poterunt, quibus inservient jovialia ex vegetabilibus desumpta, *Vegetabilia jovialia.* qualia sunt: *barba Jovis* (antiquissimè sic dicta, similitudine à Jovis barbâ) *pæonia* (cujus capita s. flores conclusi, die ñnospen oder ñnöpffe, cū caput nostrum, ejusque suturas, cranium, venulas, repræsentent, semina quoque matura, fulminis instar exsiliant, via inde facta curæ ad epilepsiâ, jovialem

Jovialem morbum : eod. q. fulmine & ad
 solis radios exilit semen lini ex suo capite,
 Wann man die Knotten kienget : *buglossa*
 porrò, *hepatica*, *Jecoraria* (ubi emicat
 signatura Jecoris : unde, quæ alias hepa-
 tica dicuntur Medicis, ad Jovem, tan-
 quam cœlestem epatis gubernatorem
 referre cui liceat!) *hedera*, (constantiæ
 Jovialis signum præbens, non tam muros
 antiquos, quàm emortuas quoque arbo-
 res firmiter amplectendo : idem faciunt
convolvulus, specificus in ileo, & *cuscuta*,
 herba splenetica, manu quasi in altû nitē-
 tes!) *Jovi præterea debentur, mentha, vio-*
la, ocymum, spica, macis, liquiritia, qver-
cus & betula, cum fungis suis (figuram epā-
 tis sangvificantis referentibus, unde in
 sangvine sistendo sunt specifici : ejusmo-
 di fungorû genus [quod nostri *psawensist*
 dicerēt:] copiosè crescit in vineis *Witte-*
bergensibus, quibus item chirurgi fre-
 quenter utuntur in arcendo vulnerum
 sanguine, In den Blutstillungen) Joviales
 porrò sunt *vitis & cucurbita*, (quæ instar
 staturarum Jovis, vi quasi in altum lingu-
 lis suis nituntur:) *ficus alba* (Jovi dicata ar-
 bos) *fagus, fraxinus, pirus*, (cujus fructus,
 pira, cum epate, cui etiam conferunt, si-
 militudinem quandam obtinent) *pomus,*
forbus

forbus, corylus, oliva (hanc meritò cum vite conjungere debuissem, cùm tam mi- ro, quàm jucundo, spectaculo, in vine- tis Italicis alibi que inter se invicem cre- scunt: qvo viso, læto pectore dixi: *ibi Ju- piter crescit!*) item hordeum, *tritium: sacharum, manna, rhabarbarum* (quod ipsum etiam, ut epati simile, ita specificum sit ejusdem purgans & corro- borans q., constat enim parte volatili s. tenui purgante, & terrestriori s. crassiori adstringente, unde & in dysenteriâ, mor- bo epatico, optimum præ aliis est pur- gans: cùm insuper eundem cum bile saporem & colorem obtineat, bilem & ex minori Martis, majori Jovis cistæ in- clusâ, capsulâ peculiariter edacit) *nuc- es dein pineæ, amygdalæ dulces, passulæ, pista- chia, styrax, mastix*. Hisce, ex triplicita- tis sanguinæ herbis, addere lubet eas, quarum essentia maximè consistat in sul- phureo, spirituofo, oleaginoso: quarum *sympathia* feriat hepar ac venas, Jupiter n. ut epatis, ita & sanguinis præses est: *Antipathia* est cùm iis affectibus, qui à sero sanguinoso proveniunt: sed enumere- mus simplicia, quæ huc quadrant, & sunt: *primula veris, bellis fl. albo, tanacetum, parthenium, origanum, centaurium minus, Tragopogon*

*Triplicitas
sanguinea
in Vegeta-
bilibus.*

tragopogum f. *scorzonera* Dodon. & *Matthioli*. fl. *chamameli* *verbena* mas, *chelidonia* utraq₃, *flos Mariæ*, *althæa*, *malva*, *ebulus*, *anserina*, *mespil.* f. *viscus tiliæ*, *lunaria*, *arthemisia*, *menthastrum*, *alsine*, *flores avel-lanear.* *scabiosa*, *lysimachia*, ex quâ certo tempore collectâ (sub lunęputa & Jovis vel Veneris conjunctione) certissima ad sistendos omnes sanguinis fluxus, ad scorbutum quoque, fit medicina: ab animalibus desumpta huc faciunt, *medulla ossium eqvuleorum*, atque eorundem lien, sanguis, ut & catellorum, talparum leporum: butyrum item majale: reliqua taceo.

Animalia
Jovialia.
Agnus.

Ex animalibus porrò Jovialibus sunt: *agnus*, (humilitatis, mansuetudinis, fidelitatis, castitatis, speciem præ se ferens: novit heic quæque suum herum, cui se submittit, cui fidit, cui castam se gerit, quin summâ etiam cum patientiâ ipsi cultro jugulanti se adplicat, unde ex analogiâ dicimus: *Er oder sie ist so gedultig / wie ein Schâfflein*: immò cum alacritate heic videas juniores agnellos, inter centum vel mille etiam, suas agnoscere matres) *elephas* (qui recondita q. naturâ ipsa astra suspicit) *monoceros* (cujus laudatur castitas ob cœlibatum, hinc cum mysterio depictus legitur antiquitus, inclinatus, in sanctis-

Elephas.

Monoceros.

sanctissimæ Dei- paræ sinum capite) *cer- Cervus.*
vus (à quo chirurgi primum didicerunt
 sagittas & alia, ex corpore extrahere: cer-
 vus quippe, telo venenato percussus, na-
 turalis q. prudentiæ Jovialis instinctu, sta-
 tim properat ad diptamnū herbam, cujus
 esu sagittā incussam excutit: fertur etiam
 narium forti odoratu serpentes ex antris
 adtrahere! c. c. lap. Bez. in medic. vel æquat *Delphinus.*
 vel superat!) *delphinus* (fidē amicitiaē notā
 præbēs, cūm fidei etiā in hominē feratur
 amore: hinc verus canis est delphinus, *del-*
phin/verus φίλαξ *philax*/custos, herū suum
 amans & custodiens, quē ob id singulari
 cōmendat elogio Lipsius! ubi tamen con-
 trariū noto, in *cane* & *porco*: uterq; Jovia- *Canis &*
 lis est; ille herum, quem dixi; hic, ob inu- *Porcus.*
 stionem, necem ipsam, aliud malū, grun-
 nientem alterum, cui simili voce accur-
 rere cupit, porcum, amando: uterqve
 iterum à Jove discedit: ille, ex infidelita-
 te, socium canem, ejulabyundo lapide
 petitem, relinqvendo, [qvōd vitium ita
 culpamus: *En du vngerrewer Hunde*] hic
 immunditiem, [quam itidem in homine
 immundo teutonicā taxamus voce: *En*
du garstige Saw!] non munditiem, amā-
 do! munditiem ē contrā quia colunt *cun-*
niculi, cati, lepores, sciuri, valdē qvām in *Cuniculi;*
Cati, Lepo-
res, Sciuri.

ore, cum crispis inque gyrum ductis pedibus; & vicissim pedibus, reliquoque corpore, cum ore [ita mutuam alterum alteri præstat opem] mundandis, occupata, meritò Jovialium quoque cancellis includenda sunt animalia, quæ si quis unà intra cancellos aleret, & oculos & animum cum munditie, ab ipsis didicistat, pascere posset: haberetur enim simul & à catis s. felibus exercitium lusus pilæ, à quibus lusum, à scarabeis pilas ipsas, ortum traxisse puto, velut naves & navigandi artem à sciuris! huc ob prudentiam & circumspersionem Jovialem; refero *serpentes* (hinc scriptura nos docet: estote prudentes, sicut serpentes, seide flugewie die Schlangen!) ob simplicitatem; *columbas*:) hinc scriptura: estote simplices, sicut columbæ: einfältig wie die Tauben!) ob *diligentiam*, & providam curam; *apes & formicas*: hinc scripturæ illud: *abi piger ad formicam & discere*: hæc, licet tenue animalculum, per æstatem nihilominus, magnâ stipante catervâ circumcursitando, colligit in futuram sibi hyemem penum: apis, tenuis avicula, circumvolitando, exsugit, unde favos circulet, mella stipet, sunt & alio nomine *apes cum gruibus* Joviales dicendæ, dum istæ

*Serpentes.**Columba.**Formica & apes.*

illæ integro cum examine, hi integro cum comitatuè Scythiâ ad Nilum usque hybernatum euolando, ad colonias educendas, ansam præbuere: addit *scriptura* diligentes *cuniculos & araneos*; istos præduris in rupibus, domiciliorû speluncas sibi effodientes: hos in Regum quoque palatiis habitando, telas texentes:) ob gratitudinem erga seniores; *ciconias & cucuphas* (quæ gratitudinis memores, parentibus in senio, nō tam cibando, quàm de loco in locum deportando, benefaciunt: licet ob justitiam quoque ciconias, *Judicialis : processus a pud ciconias.* Joviales dicere possis: historiis quippe constat, ciconiam marem, olfactu in fœminâ deprehenso adulterio, collectoque, ex reliquo ciconiarum tanquam scabinorum confessu, judicio, ream fœminam auxiliatrice manu deplumatam, prorsus discerpere: cujus rei oculare exemplum, propè Spiram in sylvâ factû, accepimus: ut vel hinc, judices, adulteria punientes, meritò ciconiæ sint dicendi; exemplum quoque confessus judicialis ab animalibus peti possit. Optandum sanè, ut & mariti aliquot ciconiali odoratu, in uxoribus tanta quandoque deprehenderent adulteria, reasque ad ciconialem iudicum confessum ablegarēt deplumendas:

nisi forsan per jocum ex Poëta dicere velim, posse ejusmodi odoratum salivatâ (salvâ tamen veniâ) ex urinâ haberi, dum maritus manet quandoq; adulteræ suæ vel cubile vel domum prætereundo,

*Applicatio
exluſenali.*

---- ---- *calcat luce reversâ*

Conjugis urinam magnos visurus Amicos!
ast, bone Deus! quotquot & hodie fors
reperire liceat, qui repudiatâ tantâ cico-
niarum castitate, nec odorare semel, nec
deplumare, nedum discerpere velint, nec
enim amoris patientia crucem istam per-
mitteret? sed vel ob hujus vel illius vel
alterius rei commodum, istiusmet farinæ
hominibus placet, quod Jurisconsulto

*Auson.
pigr. 89.*

e. illi ap. Ausonium; nempe;

Juris consulto, cui vixit adultera conjux

Papia Lex placuit, Julia displicuit!

*Queritis unde hæc sit distantia? Semivir
ipse,*

*Scatiniam metuens, non metuit Titi-
am!*

De cōmodo, quod innui, forsan ubi quæ-
ras, quidni idem innuat poëta, quando
canit:

Semivir uxorem duxisti zoile mæcham;

quantus fiet qvestus utring, domi!

Sed commodū vel incommodū hoc clau-
do per sacrū obicem!) Joviales porrò ob
natorum

natorum curam, dico *Hirundines*; quæ *Hirūdines.*
 vitiatu pullorum suorum oculis, adfri-
 ctu chelidoniæ herbæ, unde ophtalmica
 hæc nobis facta, medentur! sed nimis
 longum foret, omnium Jovialium ani-
 mantium virtutes heic adferre: poterit,
 meâ judicij tenuitate ita ferente, quili-
 bet peculiaria, quæcunq; illa sint, ratione
 peculiaris virtutis, cælicæ virtuti corre-
 spondentis, sub peculiarem quoque Pla-
 netam, referre: aliâs joviales etiam sunt:
phasianus, *perdix*, *gallus* (ob zelotypiam *Phasianus.*
 quid. Saturninus, [dann er läßt nicht gern *perdix, gal-*
 frembde Hânen in forb] ob liberalitatem *lus.*
 tamê, in gallinas, subobscuro cucullante
 cantu (mit dem guckelen) ad cibum con-
 vocatas, [denen er hernach neben dem Sit-
 tichstreich seine gravitârische Ceremonien und
 sechsprung zu einer kurzweil beim halben es-
 sen macht] exercitam, Jovialis) *gallina* *Gallina.*
 item cum ovorum suorum vitellis (reli-
 ctæ Lunæ albumine) *aquila* quæ Impera- *Aquila.*
 toribus, principibus, nobilibus, adhuc
 hodie, non sine causâ (antiquis etenim
 Jovialis hæc avis clementiæ & justitiæ,
 meritò etiam à principibus istis ceu aq-
 uilis exercendæ, signo fuit) pro insigni ser-
 vit. è *lapidibus* Jupiter tenet saphirum, *Lapides.*
 smaragdum, hyacinthum: è *metallis* ele- *Metallum.*

git sibi *stannum*, quod apud chymicos
 vis adhuc signaturâ & nomine notatur;
 hoc, si Iove in fortitudine suâ, dominibus
 sc. sagittario vel piscibus, vel exaltatione,
 cancro, existente, bonis insuper Solis po-
 sitis, ac Veneris adspectibus fruente, chy-
 mico artificio elaboraretur, dubio pro-
 cul maiorem vim ac efficaciam inde ac-
 quireret: posset hoc modo multo fortius
 Antihystericum parari, quàm quod
 communiter fit ex cristallis Iovis: pos-
 sent ita, non tam heic, quàm alibi, fieri &
 alia, ea quæ prudentiæ ac experientiæ
 philastrologo-chymici commendo: est
 & Iovis in chiromantiâ usus, cui mons
 suus sub indice digito dicatus est: claudat
 nunc Iovis hanc historiolum sigillum!
 Antiqui tale quid sculpservnt in lapide
 quodam albo pellucido, cristallo, intra
 horam Iovis, in exaltatione positi, cum
 figurâ hominis coronati, sedentis super
 aquilam, in dextrâ sagittam tenentis, cro-
 ceas induti vestes: atque hoc sigillo usi
 fuere ad vitæ longitudinem, aliasque &
 corporis & animi fortunas consequen-
 das: adprobo, si absque superstitione:
 sin minus, reprobo! Paracelsus singulo-
 rum planetarum sigilla ex propriis eo-
 rumd. metallis fundere jubet, Saturni ex
 plumbo,

*Mons Chi-
romanticus.*

Sigillum.

plumbo, Iovis ex stanno, Martis ex ferro, Solis ex auro, Veneris ex cupro, Mercurij ex Mercurio coagulato, Lunę ex argēto: nec tam ex propriis metallis fundere, quàm propriis pānis, propriis suis coloribus tinctis, indere jubet: sigilla autem hæc multis trabum instar in oculis jacent! Quidquid sit ante triennium ego, apud amicum quemdā Noricum, tale quid ex Iove, Sole, Venere, Lunā (observato accuratissimo, cui observationi tum præeram, fortis cæli puncto, distincto licet ex distinctis metallis tempore) non absque insigni subsequente in Medicinā successu, cum summā item alacritate fufum vidi, cujus splendidi doni & tum mihi facta copia: non dicam, quid Iovis sigillum, in senatu Iovis, insperati tum decreverit (nec enim frustra senatores ab antiquis illud suum subscriptum: decretum in senatu Iovis (im größern Raht) hausisse credendum: subesse aliquid suspicandum, quod multi ignorant) liceat autem hoc dicere: planetaria ista sigilla, debito tempore & sculpta & fusa, proprio postmodum proprii coloris panno inclusa, de collo gestata, non tam præservandi, quàm curandi scopo, magneticè q. prodesse: profutura autem ibi demum, ubi, ex quo

planetâ peculiariter ortus, vel cui subiectus fuerit morbus, constiterit : gratiâ exempli; alterutrum, vel Iovis, vel Lunæ, sigillum, in epilepsiâ proderit, cùm epilepsia sit & Iovialis & Lunaris morbus : subcurrit modò aliud ! quid si, curæ epilepticæ, immò & alchymisticæ curæ gratiâ, tempore conjunctionis Iovis & Lunæ, coagularentur invicem Iupiter & Luna, stannum inquam & argentum ? vel cùm epilepsiam tertio quoque (potest enim res una variis subesse planetis) Mercurio adsignent, coagularetur insimul cum istis Mercurius, prius tamen, sub Mercurij & Saturni, in domibus potiss. Mercurialibus, vel signis fixis (optimum est capricorni signum !) conjunctione, per se coagulatus ? ita res forsan sine metu succederet ! ita autem (quod semel heïc indigitatum volo) procedi posset cum singulis metallis, in singulis morbis planetaribus, specificis, appropriatis ! sed maioris iudicii viris & hæc & ista & illa committo, à quibus ut erudiri, ita quotid. discere cupio. Iovem Alchymice tuû si transmutatû velis in Solem; incipias laborem sub Lunâ in leone, horâ Solis : sin in Lunam, sub Lunâ in cancris, horâ Lunæ : Saturnum, in aquario, horâ Saturni :

Transmutatio.

turni: Martem, in scorpio, horâ Martis: Venerem; in librâ, horâ Veneris: Mercurium; in virgine, horâ Mercurij! Tantum de brevi transmutatione astrali, & tâtum de Jove! id quod & aliud heic nescio an in majori Senatu Jovis, (judicia magnorum intendo) ita decretum sit! Propere-mus ad Martem!

INTRODUCTION M A R T I S.

TERTIUS jam in acie stat MARS, *III. MARS,*
 bellorum ille & armorum author- *ejusque na-*
 ductor! Quanta hic (eheu!) hodie ne- *tura.*
 gotia, quanta incendia, quanta regna, fe-
 cerit, excitârit, everterit, plurima homi-
 num gens, suis culpis, suis damnis, diu ac-
 ceperunt! Ardet furibundus ille Mavors,
 in medio (quod spatium, solenni cursu, *Motus.*
 intra novennium absolvit) Jovis & Solis;
 proxima, puto, ut incendio sit aqua (si n.
 ullibi, in hoc certè incendio necessarium
 esse vult, wasser her / wasser herben!) quæ
 Solis & Jovis potest esse benignitas, licet
 hæc in nimiam hodie versa videatur tar-
 ditatem. (dann es wollen weder Sol noch
 Jupiter helfen!) Ex ardore dicto, jam dum

*Tempera-
mentum.*

Effectus.

eminus emicat natura Martis, calida & sicca, unde tonitruum, grandinum, toruscationum, immò bellorum, signaturæ in ipso Marte latent, quarum vicinis his nostris annis vestigia sat expressit: quæ, quæso, non bellica, proximo in quadriennio, (immò novennio) ex magnis illis conjunctionibus in cancro, leone, virgine, excitavit incendia? quas non tragœdias cum plurimis, ab aris & focus rejectis, egit? quas non clades vineis nuper & agris nostris cum Saturno ex signis frigidis, intulit? quas nō intempestates alias, etiam hominum memoriâ immemorabiles, vel solâ hâc æstate, his ipsis mensibus, adtulit? Ac licet has pœnas meritò ad supremum referamus vindicem, cogitandum tamen, & ipsummet, ex justâ in corruptam hanc nostram naturam irâ dudum puniisse, adhuc dum punire, & in posterum per naturalia quoque puniturum MEDIA! cogitandum, naturâ nostrâ in pejus inclinâtâ, & ipsa astra, immò omnia in totâ rerum universitate, in deterius versâ esse! uno martiali verbo: vivitur ex RAPTU! atq; ita vivere, Martis est! sed illicitum nunc pœnè astrologis, cùm supervacaneum sit, martialibus ferreisque his seculis, cosmicum de martiali bello

libello facere iudicium, cū undique
nunc Mars

occupet arma armis —

totusque undique orbis

arma arma sonet !

Sed faciamus iterum, quod nostrum est,
ac quæ temperamenta, quos morbos, quæ
medicamenta, martialis noster sub se cō-
tineat, indicemus: dixi modò, intempe-
ratam marti inesse naturam, calidam &
siccam, immò fervidam! ex incomplexio
emergit cholericæ: hinc in microcosmo
martiales sunt cholericæ, iracundi, ani-
mosi, gigâtes, fortes, crudeles, temerarij,
sumtuosi, ebriosi: hinc fiunt capitanei,
milites, aulici, opifices circa ignem, Bac-
chi seu strenui potatores, quibus plerum-
que vel martem cum venere ac mercu-
rio, in signis siccis, vel cum Lunâ in hu-
midis (unde ad ebrium dicere solet fra-
ter: Du bist gewiß in einem nassen Zeichen
gebohren: quod idem est, ac si diceret, du
bist gar ein nasser Bruder:) conjunctum
fuisse observavi: rixas item, omnes istos
inter potandum movere deprehendi,
quibus juxta priorem positum accesserit
violenta oppositio Saturni (die müssen zu
Zanken haben / vnd solt es auch mit der Flie-
gen an der Wandt geschehen / müssen schla-
gen

Martiales.

gen oder geschlagen sein: vel alapant, vel alapantur:) nō immeritō per jocum heic quis diceret: totam Germaniam, alterā ex parte, sub Marte, ob pocula; alterā, sub Saturno, ob labores; natam esse! juxta vulgatum illud:

*Germani cūctos possunt tolerare labores,
utinam possent tam bene ferre sitim!*
vulgò & Italis de Germanis in ore illud:

Gl' Todeschi sono embriachi.

*Germani sunt potatores (die Teutsche
Bachbrüder)*

velut è contra Germanis de Italis:

Gl' Italiani sono amorosi.

*Itali sunt amatores. (Die Welsche
Hängst!)*

Unde & non immeritō, ceu Germaniam sub Marte (immò verè: nam Germanorum Antiqui, strenui fuerunt bellatores: (hinc canitur: die tapffere Teutsche Soldatē/die schlagen tapffer drauff) itā Italiam sub Venere quis natā fuisse suspicetur, cū & Venus ipsa è maris (Italix proximi) spumā prognata fingatur: hinc Germani, ἐκ τῆ γυνῶθι σκαυτὸν, τὸ γυνῶθι δεύτερον, ex jure talionis respondent Italis:

Ut nos dulce merum, sic vos Venus improba vexat;

Lex lata est veneri Julia, nulla mero!

Liceat-

Liceátne cum Marte nostro ire ad particularia? licebit forsan! qualé igitur Martis positum habuisse putes, omnibus illum numeris perfectum potatorem *Torqvatum*, egregium poculorum torforem, qui nunquam contra bibentium regulam (*Gaußs Regel / regulam bursalem*, omni tempore talem) peccans, tres conchios *ἀπυρρὺς*, hausticōs (*ohne Schnaußen und barthwischen / in einem schmalen gügeln* regulariter herausblasend. daß der Herrbēdel darüber fracht!) ebibit? qualem, Ciceronis filiū (*anne Herois filiū, noxā?*) qui duos saltē cōchios haurire *solitus est?* (*ist nur eine gewohnheit gewesen!*) qualē, *Bonosum*, qui tātū bibit, quātū hominū nemo? (*den sollte man billich zu einē andern Bacho oder Gauß Fürsten machen!*) ita, ut & de suspēso iverit *jocus: amphorā, non hominē, pendere!* tantos a. Torqvatos, tantos Cicerones, tantos Bonosos (*cur non malosos? Malhosos?* depingitur enim gulosus cum laceris vestibibus: cum superscriptione: *Salus macht zerbrochene Höfen.*) adhuc hodie reperire licet, quorum themata si quis inspexerit, ebrium certē Martē reperiet! absit tamen, ut isti excusari velint; oportere se bibere, quia Mars inclinet: verum est: *inclinant astra: sed verum & alterum*

rum

rum est; *non neceſſitant!* ſed forſan nec inclinarent aſtra, nec neceſſitarent, ſi cum ſtrenuis iſtis, vel majorum gentium potatoribus, (*Seuffern in folio*) corrupti nonnulli vel minis vel pœnis exciperentur, veluti ap. Saxonem, οἰνόφιλος, fallax iſte neqvam, qui integrũ vino repletum dolium, in terram tamen (*heic latet angvis in herbâ!*) defoſſum, uno ore, tanquam omnibus potatoribus unâ palmam manu prærepturus, ebibere cupiens, gulam omninò ἀπενυσι (*das heiſt recht in einem Schnipff entâthent!*) perdidit: forſan meruiſſet & pœnam, quam ille, qui in dolio, vino malvatico repleto, proſuſ ſuffocatus periit: ſed hæc per jocum! poculorum pediſſeqvæ cùm ſint, vel rixæ vel verbera, ideò & heic ſtatim ſub Martem revoco rixatores, pugnatores, & *non tam in pugnando, quàm ſcribendo diſcordes Academicos*, alios: quò ſpectat Ovvenianum illud tetractichon :

Reges belligerant, faciūt & ſædera Reges:

Eſt aliquid ſerâ deniqꝫ pace frui!

Presbyteri certāt, atqꝫ immortalia nectūt

Jurgia: litigiis non poſuere modum.

Unde venenata levis inclementia lingua,

Et quàm ſit calamus ſavior enſe patet!

Unde ceu dicimus, plures hodie gulâ quàm

qvàm ense perire: ita ferè & plures, inter ipsa tamè Martis tempora, calamo, qvàm ense pugnare, dicendum erat! Huc pertinent & litigia Martis conjugialia, (ubi mirādum: daß nach längsten vorhergehender Hochzeit / jedoch die Handschreib noch täglich gehalten werden!) ex infensâ sc. Martis in domo conjugij præsentia, ejusve inimicis cum dominis conjugij radiis, originem trahentia: unde maritali quandoque instar canium, gallorum, felium, inter se invicem vivunt. Martialis porrò Bacchi socia cum sit Venus, vix potest Mars noster, quin ut Bacchum, ita & Venerem, sine Cerere & Baccho frigentem, amet: hinc ferè tot, immò plures amatores, qvàm potatoes reperias: solet autem Mars, Veneri vel corpore, vel radio conjunctus, luxuriosam illam cum pulchrâ Venere agere vitam, quæ tamen, minante hoc malum violento ac infausto Martis Venerisq; in cœlesti themate loco, tragico sæpe finiri solet exitu! ô ergò deformem pulchritudinem, cum tam infelici exitio, de quo dicatur! *vixit, moriendum illi est!* der Kopff muß dran! in qvàm sententiam adduco Poëtam loquentem;

--- *Quidquid levius meliusq; putâris, Iuven.
Præbenda est gladio pulcra hac & candida cervix!*

Non

*Martialis
tragedia.*

Non possum, quin Martialem item tragœdiam, quæ, ob irritatam Alboini Regis uxorem, Rosemundam, (ergò non licet mulieres irritare!) accidit, heic interferam, cujus copiam ita facio, quam lubês facio, cùm patéræ ex cranio humano factæ mentio iuxtà fiat: res tragœdialis ita nempe habet. Alboinus, Lôgobardorum Rex, postquam Cunimundum Regem Gepidarum, bello superasset, ejusque regnum prædâ & incendio depopulatus esset, abductâ Rosemundâ ejus filiâ: captivum Regem truncavit capite, & ex ejus cranio curavit sibi patêram efformari; è quâ per triumphum biberet; factumque est, ut sua sorte non contentus, trajecerit ex Pannoniâ in Italiam: eamque totam planitiem, quæ est ad Padum, devictis Italis occupaverit, Regiam quoque, Papiam nûc dictam, sibi stabiliverit Ticini: Veronæ aliquantò pòst, cùm solenne convivium cum regni Principibus instituisset, vicissim omnibus ex Gepidæ regis cranio propinavit, multa insolenter effotiens in victi ludibrium, præsentem etiam Rosimundâ, quam tunc uxorem duxerat propter insignes corporis animique dotes, quam etiam, ex eâdem cum ceteris paterà ut biberet, adegit; hâc immanitate exulcerata
& ir.

& irritata mulier , marito mortem procuravit ; primò per Helmelchildem nobilem ac strenuum juvenē : qui cū paricidium recusasset , ad Peredeum equitem nobilem se convertitis quoque paricidij negotium non accepit. Rosemundam ut aggressum facinus exequeretur , Peredeo se clam prostituit , qui rem se habere cum aliā puellā crediderat : cui mulier exclamans , inquit : aut Alboinum occides , aut ab eo trucidaberis adulter : Peredeus cū sibi perniciem videret paratā , nisi obsequeretur , cum Helmelchilde & Reginā , Regem aggressi , illum occidunt pomeridiano somno vacantem , sublatisque thesauris Regiis , & abductā secum Alvisindi , filiā Alboini ex priore uxore , Ravennam fugiunt ad Longinum , qui Italiæ præfectus erat à Tiberio , filio Constantini Imperatoris , at Longinus amore Rosemundæ captus , illi persuasit , ut Helmelchilde sublato , simul contraherent matrimonium : quod mulier , quæ dominatum ambibat , facile promisit , porrectoque marito in potu veneno , à Balneo redeunti , cū sensisset veneficium , exerto gladio mulierem adegit , ut , quod de potione supererat , biberet : ita mortuus est titerque merito exitio : Longinus verò

Alvisindem puellam, cum regijs thesauris transmisit Constantinopolin, & cum eâ Peredeum, quem prius effossis oculis visu privavit, ut luce indignum, qui Regem & Dominum suum trucidasset: hæc Martialis omninò est historia, quam ob cohætionem recensui prolixius: brevia ita habete versu:

*Ut bibit è cranio casi Rosemunde parëtis,
Immane ultra viri est sanguinolenta
scelus.*

Authori cadis nubit: cui mixta veneno,

Vina dat: & pœnas mox peritura luit!
hæ tristes inquam tragædiæ à Marte sunt, quæ tandem hilares illas diu sub Martis venerisque vexillis actas comædias subsequi solent: hinc & tot pulchro corpore feminae (animo licet deformes) cû martiali hæc finali tragædiâ suum clausurunt diem! sed callidi isti & astuti homines quorsum pertinent? aptius neutrorum referri poterunt, quàm huc ad Martem, quippe qui Mercurio junctus nimis quàm fit astutus; sed & fallax, nî draconis cauda procul abfuerit; sed & acutorum ungviu, si Saturni quadratus vel oppositio ex congruentibus locis consenserint: sed & gulosus, nimisque delicijs deditus, ubi idem Saturnus ad Lunâ vel venerem malè

M A R T I S.

malè se adplicârit: hinc licet literatis quâ-
doque subtilis ille Mars cum Mercurio
in signis potiss. igneis bene faveat, inge-
niumque optimâ limâ expoliat, cæteraq;
amen, quæ meui, delicatâ suâ spur-
cillie, quod politum fuerat, iterum con-
fiscare satagunt (unde ex commiseratione
quandoque loqui solemus: *Er hat
einen feinen Kopff / wann er nuhr kein praf-
fer und schwerer darbey wehre*) hinc tanta
per gulam corrumpuntur ingenia: gula
quippe ut ventrem, ita & ingenium in-
crassat, hebetat; hinc rarò ex crassis gulæ-
que deditis, vitiisque ac delitiis pingvibus
corporibus, subtile quid proficisci videas,
*ὅταν παχὴα γαστὴρ λεπτὸν ὑπὸ πτη νόον: obesus
venter subtilem haud pariat mentem:*

& corpus onustum

Hæsternis vitijis, animū quoq; pragravet!
imò ex martiali venereâq; hac ingluvie,
quæ ingenij tui Mercurium ad veritatis
eloquium semper aduescas? cum veridi-
cum tuum Mercurium semper cum Jove
oporteat esse sobrium? sobrietatem hæc,
atque ex sobrietate veritatem, ubi, juxta
gulam tuam, defendere, maximeque ve-
rum dicere voles: vix vereor, ut possis,
cum Martistui intemperantia, non virtu-
tum harum, sed vitiorum sit nutrix! è con-

trā, mi Martialis homo, ubi cum Martiali
tuo ita petieris:

Dic verum mihi Marce, dic amabo,

Nil est quod magis audiam libenter !

cum Juvenali forsā ita tibi respōdero :

*Quēi pote? vis dicam? NUGARIS! cūm
tibi calve*

*Pingvis aqvaliculus propenso sesquipedē
exstet!*

atque hæc, (benivoli L. L.) Martis nostri
sunt virtutes, hæc vitia, quorum nume-
rum me heic explēsse, non cogitetis: vix
feci initium! sed quia finem non video,
metuo, ne, si pergam, in duplex omnino
vel triplex veniam trivium! quare devij
erroris metu, valdē quā opportunam
heic video viam, redeundi in bivium!
prolixiori forsā sermone, sub Martem
hactenus retuli bonos ac malos; choleri-
cos nempe, capitaneos, milites, aulicos,
opifices circa ignem, potatores, rixato-
res, malitiosos, amatores, gulosos, quos
uno verbo adpellare decebat intemperā-
tes! *ex studiorum* nunc genere, meliori ta-
men omine, ad eund. nostrum Martem
referre mihi liceat nostros chymicos ac
Medicos, quorum nutrix item Martialis
intemperantia! experientia siquidē pro-
didit, ad summum practicos istos felici-
tatis

*Homines
martiales.*

tatis pervenisse culmen, quibus Mars in morborum, (quorum ij curæ destinari solent ac debent) domo, cum Venere potiss. ac Mercurio, præsentibus capite vel caudâ draconis, felix repertus fuit; sed in *nutritione* quid Mars expedit? forsan nil *Nutritio.* boni! nutritionem quippe vitamque ipsam multis abbreviavit Martialis iste vitarum osor, quibus infelix fuit in horoscopo aut domo mortis inventus: dicitur idem Mars in quintâ liberorû domo, non tam spurios (plurimis a. adferuntur tales, etiam si Martem in quintâ non habeant!) dare, quàm interficere istos cum legitimis: ceterum ad verum scopum ut redeâ, Martialia in corpore nostro sunt; *statura* *Statura.* longa (hinc & ipsa Martis effigies cum longâ authoritate inter arma & armatos depicta cernitur) cum capillis subrubeis, quandoq; etiam ob nimiam adustionem nigris, sed crispis, oculis cœruleis, interdû igneis (denen das Martialische Feuer zu den Augen heraus leuchtet vñnd vff dem Kopff brennet) cute & pectore nimîum quantum hirsutis; Martialis istiusmodi ac hirsutus fuit insignis ille Heros, cui non tam exteriora pectoris omnia, quàm & interiora ejusdem, circa cordis præc. substantiam, omninò adparuere hirsuta, quam hirsu-

tiem *autopsia* anatomica ita prodidit: nō
 nunquam tamen & longus iste Mars di-
 ctus, curtus fit aut gibbosus, si circa cardi-
 nes conspiret cum Saturno, capite aut
 caudā draconis, lēsis insuper luminari-
 bus, quæ mala fortuna, Paulum Eberum,
 gibbosum factum, aliosque mali corpo-
 ris habitus, pressit. Mars insuper cū fel-
 leus fit, ideò domicilium sibi struxit in
felle à microcosmi sede vel cystide, quæ cū
 nimis angusta fuerit, habitare insuper ipsi
 placuit in renibus, dorso, venis, pudendis:
 quin propter arietis & scorpionis do-
 mos, in lumbos præterea, atque arietale
 caput, exspatiari ipsi concessum est! ira-
 tus existens Mars hic, dominatur ex hu-
 moribus *bili*, quæ multos efferos, effræ-
 nes, iracundos, reddit: è facultatibus, ex-
 pultrici & irascibili: è saporibus, nimis
 felleo, nimis acerbo, nimis amaro: è co-
 loribus, subrubro citrino, qui & color est
 bilis, item rubro acq. igneo; Mars quippe
 igne gaudet incendioque: tali bilis igne,
 cū inflammetur Mars noster, ideò &
 ignem in corpore accendit sacrum, erisy-
 pelata, inflammationes, febres tertianas,
 continuas, ardentes, immò ipsam pestem
 (ad quam cū Saturno per aliquot ab hinc
 annos ansam plurimam dedit) exanthe-

*Partes.**Humor.**Facultas.**Sapor.**Color.**Morbi.*

mata

mata, carbunculos, apostemata fervida, maniam, phrenitidem, hemicraniam biliosam, icterum, coleram, exspuitiones cruentas dysenteriam (in cujus epidemię causis Mars ante omnia consulendus videtur) est & Mars noster author nephritidis, herniæ, doloris vel difficultatis partus, quæ mala ipsi tribuo potiss. ob scorpium, cui inferiores istiusmodi loci affecti subjacent. In hoc signo si lædatur à Saturno, utroque horum maleficorum existente retrogrado, infestatis simul luminaribus vel solâ etiam venere, afferuntur præ ceteris offensæ, quas ultimò dixi. Non possum, quin occasione horum morborum, calidorum & siccorum, sub marte in scorpio provenientium, dubium illud meum de qualitate signi martialis, scorpj sc. hæc proponam, num omninò hic sit frigidus & humidus, nullo modo calidus, ob herum suum martem, calidum, siccumque, calidos etiam siccosque morbos, in eod. suo scorpio excitantem; sed nolo contradicere experientiæ, quam ita relinqvo, cùm antiqua sit! sed non tam morbos prædictos adfert, quin ipsa etiam vulnera infligit Mars; unde rarò hominem absque cicatrice reperiās, cui Mars fuerit in horoscopo, cui facies subjacet,

*Casus
Vio-*

lenti.

adflactus non dicam nunc de istis, qui av-
 rōxupes fiunt, vel quibus violentæ ab aliis
 interūtur manus, in quo discrimine Mars
 in sinum gaudet, tacitoque etiam inter a-
 stra ferri videtur risu : id quod eò citius
 fieri novi, quando bini malefici ex horo-
 scopo potiss. & occidentali cardine sese
 ferunt: talis positus fuit Oratori *Politia-*
no, qui proprio tandem veneno, morti se
 venum dedit: talis violenta fortuna alij
 curdam collum ex lapsu ab eqvo fregit,
 cui Saturnus ac Mars cum aliis in leone in
 domo mortis fuere conjuncti: tale vio-
 lentum fatum, alium quendam proprijs
 laqueis strangulavit, alium gladio jugula-
 vit, quibus malefici, domini & vitæ &
 mortis, utraq; in angulis luminaria, par-
 tim ex horoscopo, partim ex domo mor-
 tis, violentè læserunt! sed desino exempla
 adferre, ne alijs forsan fatum ex cœlo fa-
 cere videar! Faciant ita alij, mihi meliora,
 quæ scio, intra præcordia illuxit Titan!
 unde non possum, quin invehar heic in
 Cardinalem Philosophum, qui etiam
 Christi, Salvatoris nostri mortem in cru-
 ce prævidere, vel (iniò nimis præposterè)
 postvidere voluit, cum Mars ipsi fuerit in
 domo mortis! judicate quæso, annon hæc
 blasphemia sit in Christi mortem? sed in
 omni-

*Cardanus
arguitur.*

omnibus pœnè aliis, tam excelsam juxta
 narium summitatem, hic gessit frontem,
 cujus propriæ, potiss. in curationibus ad-
 mirandis, laudes, placeant, cui & sui
 propria! præsens exemplum quod con-
 cernit; anne ipsi tam exactè de Christi
 nativitate constitit? vel quis jussit ipsum
 Christi redemptoris thema erigere? non
 nascebatur Christus, ut Mars ipsi mor-
 tem è cœlo adlaturus esset, quod multi ex
 Cardano forsan colligerent, sed ut ipse,
 corrupti nostri generis misertus, ex mi-
 sericordissimâ patris cœlestis voluntate,
 pro peccatis nostris, in abjectissimâ cruce
 mortem lubens ita subire veller! apage
 E, heic astra! apage homines! apage
 hominum rationes, quàm pulchrè
 in divinis hallucinantes! sed ne ultra
 crepidam eam; referre nunc lubet quod-
 nam in vegetabili, animali, minerali, *Vegetabi-*
 regnis, Mars habeat imperium? sub- *lia.*
 ditos nempe inibi alit, inter *plantas ac*
arbores; spinaceas in genere, pungen-
 tes, urentes, venenatas, omnesque alias,
 dictas ob causas collectione quoque dif-
 ficiles: hinc, non tamen in ridiculo sen-
 su, vulgatus versiculus:

*Difficiles lectu mihi Mars facit improbus
 herbas!*

Carduos in specie, ononidem, (quam, nescio an superstitiosè quidam sub Marte, in M. C. cum Jove conjuncto, collectam, pro amuleto contra omnem violentiam martialem externam gestant: alias ex signatura punctiōis, non tam in pleuridite quàm nephritide egregiam ononis præstat opem) urticam, (cujus semen sub Martis item, in medio cœli, positu in ariete, scorpio vel capricorno, collectum ac potatori in poculo exhibitum, rixosos paullò post excitat spiritus: das soltze man billich den Haderfaken geben / die inter pocula lust zu Zanken haben!) flammulam, cæpas, (quarum recenti succo si scalpella illinantur, venenatam q. vim contrahunt, unde & scarificata cutis cum carne putrefacta excidat. Pessimo hocœ fucō, scarificator quidam usus, ut haberet pestem, quam sanaret: sed succus & fucus paullò post ipsi defuere, quæis cœlum cervici re affixisset!) porrum, allium, raphanum, sinapi, piperiditem, nappelum, hyoscyanum, persicariam, draconitium, sangvinem draconis, asparagos, ob primam nempe Martis domum, arietem; experientia siquidem constat, ex seminatibus rasuris cornu arietis, nasci asparagos: item basilicon, ob alteram Martis domum

num, scorpionem, cum basilicon inter duos lapides contritum, scorpiones gignere fertur; porro elleborum euphorbium, laureolam, esulam (cujus extractum rectè paratum in hydropè optimum) scamnoneam, (hinc scammonium s. diagridium, forte illud officinarum purgans: mitius si cum spir. vin. extractum cum aq. beton. in pulverem altum præcipitetur: cui similem speciem, licet purioris substantiæ, flaviorisqve coloris, accepimus gotrgummi, seu *gomi de gotta*, id quod, ut dixi modò, species est scammonij: ceu coram vidi in literis ad D. D. Sanctoriũ ex India Venetias missis; unde breviter ap. illos, quib. lubet, cadant nunc omnes, quotquot hætenus de gummi illo indico opiniones quas recensere hic supersedeo varia in sensa, prolata fuerint: deceptor nuper quidam dixit, esse ex antimonio, quod omninò fuit contra meam fidem: sit tamen, paucà in docti, cum antimon. diaph. & tart. vitriol. vel cum Mercur. dulcis. in conserv. ros. vitriolata, opt. præf. in hydropè purgans: maneat tamen penes quemvis sua fides: ego libentius in medicinâ credo, quod oculis video, quàm quod ex ratione colligere sæpius incertâ oportet!)

ret!) sed pergo: Mars insuper, tanquam peculiariter sibi sacrâ, gaudet arbore Corno: (hinc *bona bello cornus*, ex quâ conficiantur lanceæ s. longiores illæ hastæ (die *Picken!*) quid si dicerem, gaudere & Martem spicis (Korneeren) lancearum signaturas referentibus? unde Poëtæ multas acceperunt comparationes: obiter heic addo, spicâs illas per signaturâ denotare vel viros, doctrinâ tacitâ abundantes, (de quibus dicitur, *stille Wasser gründen tieff/oder ein voll Fass flingt nicht lauth/*) quatenus nempe, granis onustæ, versus terram se inclinant spicæ: vel, quâ vacuæ in altum elatæ, indoctos, ubique tamen cum garrulâ suâ, ineptâ licet, doctrinâ, videri cupientes (die *assent halben vornen an der spize sein wollen/ deren priesse mit nichts versiegelt: quibus obtrudimus: viel Wort/ wenig thaten oder wenig glauben/ quorum facta, verba sunt, des gerbers Hundt/ ut ille ap. Menandrum agebat!*) adjiciam prædictis nunc vegetabilibus ea, quæ ad triplicitatem cholericâ spectant, cum cholera Marti sublit: sunt autem, nuclei persicorû, calamentha, veronica, tussilago, melissa, radices & folia rosarum, serpillum, urtica mortua, aparine cruciata, scobs eboris, lavendula, basilicon, thymus, cupressus, planta-

*Triplicitas
cholericâ.*

go-aqvatica, brassica marina, santalum
 rubrum, raphanus, symphytum nigrum,
 ligusticum, chamædrys, teucrium, enula
 campana, carduus bened. bellis fl. rubro,
 verbena fl. flavo, sabina, extremirates
 vitis, cœpæ, allium, angelica rubra, gen-
 tiana, herba paridis, vincetoxicum, aco-
 nitum, centaurea major, elleborus, ebu-
 lus, hypericon, millefolium, telephium,
 pulegium, brassica hortensis, pastinaca
 rubra, ranunculus, cantharides, bryonia,
 cotula foetida, pilosella, succisa, carduus
 ruber, asarum, filix, beta rubra, curcu-
 ma, momordica, rosmarinus, majorana,
 cortices capparum, abrotanum, pulegi-
 um sylv. marrubium, fl. ligustri, cinam.
 spica, helleb. alb. laurus, genista (cujus
 sal & leû certo tempore præparata, astra-
 lem præbent medicinam anti-hydropsi-
 cam, quam eandem & suppeditant cine-
 res genistæ cum summitatibus juniperin.
 combusti) Marti tandem consecro & an-
 timonium (quod sub Martis fortitudine
 præparatum mirabilia præstat in re med.
 Ad animalia martialia venio, inter quæ
 Mars regit eqvos (hi quippe pugnam
 martialem inter dimicandum fortius ju-
 rant, quib. si naturalis ipsorum fortitudo
 penaturam innotescere posset, ipsis for-
 san ex-

*Antimonij
 preparatio-
 nes vud. in
 curru tri-
 ūpb. antim.
 F. B. V. &
 alibi.*

*Leonina
tragædia.*

ſan vix fortius inveniremus animal!) le-
onis (pari vel majori virium robore pol-
lentes, quibus vel meritò crudelitatis in
in homines quoque exercitæ nota inuri-
tur: teſtâte id nuperâ tragædiâ pueri Baſi-
liëſis qui, tertiũ decimũ ætatis annũ agēs,
præteriti anni menſis decēbris tertio, Ba-
ſilæ, à Leonis, ex Africâ ad teutonum ſpe-
ctacula adducti, dentibus majoribus ca-
put adprehenſus, in cerebri uſque ſub-
ſtantiam permorſus, audaci nihilominus
adſtantium manu vivus adhuc ex ore leo-
nis extorſus, biduo poſt obiit: in cujus
themate, exercitiij ſaltem gratiâ erecto
(nec enim per neceſſitatem tragædiale
obitum ad cælum refero) inveni martem
in occaſu in ſuo item caſu, quadrato peſ-
ſimo Solem & Mercurium dominos
mortis, in ſigno beſtiali, ex angulis læ-
dentem: Saturnum item dominum ho-
roſcopi, Lunæ dominæ ſeptimæ conjun-
ctum, oppoſitione Jovem dominum al-
terum horoſcopi, in octavâ in detrimento
& caſu retrogradum, ferientem, immò,
quod peculiariter obſervandum, omnes
angulorum dominos, angulos non ipſos,
à maleficis vel per quadratum, vel per
oppoſitionem, vel conjunctionem, ad-
ſpectus omnes malos, inveni læſos: Dire-
ctio-

ctiones, miratu dignæ tres lethales inciderunt in unicum illum 13. ætatis annum, cui mors prævenit. Directio 1. Lunæ ad corpus Saturni. 2. Saturni ad quadratum Martis. 3. Martis ad quadratum Solis: non dico eam ob causam (ob quam concionator in concione c.) destinatum fuisse hunc juvenem, ut ex Leonis morfu moreretur, ita enim in sectam me intruderem! hoc tamen dico, omnia in natali figurâ conspirasse ad mortem violentam, sive nunc à Leone, vel aliunde, evenisset, quibus specialibus prædictioninus non lubenti animo me immiscere soleo, licet, ut verum heic fatear, prorsus non curem istas; nisi ita forsan curem, uti lassum quandoq; ingenium recreent! placebit forsan, si majoris veritatis historicæ ergò adponam duo epigrammata; alterum, Glaferi, sub depictâ tragediâ, ex Leonis morfu defunctum Juvenem, ita adloquentis:

Pingeret te docui, juvenum lectissime, nuper;

Nunc mortis tristem pingo rux Historiam!

Sed paradisiacis tu nunc letaris in hortis,

Cogimur obscuras heic habitare casas!

Alterum Grasserii in epitaphio, quod sub
de-

144 INTRODUCTION
defuncti lingvâ ita orditur:

*Qui legis erecta heic nostru monumenta,
sepulchris,*

*Disce etiam mortis provida Fata mea.
Horrendum Lybicus forma ad spectacula
ductus,*

*Me incatum atq; avidum comprimit
ore Leo!*

Pergerem heic statem ad alia Martis animalia, nisi unicum placeret, in Leonis gratiam adhuc addendum: mirari licet, modò dictum Leonem furibundum, furibundis ipsum plagis excipientibus viris Helvetiis, furibundo ore detentum, dimisisse juvenem! cùm, quæ jamjam dicenda erat, ex historiis alia pateat Leonis natura, cujus ductu in ipso crudelitatis actu, misericordem q. segerat, prostratam ante se humilitatem cernens: sic Leo iste Florentiæ aliquando puerum unguibus conclusum jam devoraturus, ejulandam deglutiendi pueri matrem, ad humilia genua exorando procidentem videns, dimisit statim, quem tenuit, innocuum! atque hæc Leonis est martialitas, cui etiam frænum injicere novit, juxta illud poetæ:

Corpora

*Corpora magnanimo satis est prostrasse
leoni,*

Pugna suū finē, cūm jacet hostis, habet!

Parcite, (benivoli) liberaliora mihi forsā de leonino heic Marte verba facienti: curtiori nunc pede per reliqua martialia transibo: tribuam ergò Marti in super camelos, (proprie labis ac culpæ vindices: hi n. proprii cum matribus perpetrati incestus conscij, dentibus sibi abscindere leguntur testes: multò atrociores in se exercuit vindictam, non testes, sed vitam ipsam sibi abscindens, iste Scytharum Regis equus, qui cum matre, ornamentis tectâ, incognitâ prius congregiens, incestus postea conscius, seipsum præcipitasse fertur: sic & equa ipsa, aurigam, qui filium equum, ad incestum adduxerat, lacerasse perhibetur à Plinio: quò vel solo exemplo refutare liceret, qui Lusitanicas equas, à ventis parere, persuadere voluerunt, tacendo, quòd contra naturæ hoc sit ordinem! Discite his, Sodomitici, ultra mare potiss. qui latratis, canes, exemplis, fieri sapientiores: vosque si sapitis, post incestum perpetratum camelos agite) porrò tigrides ex rapto viventes (quorū animalium pellibus cincti ab hostibus tuti creduntur) lupos rapaces; feles, adu-

8. nat. 42.

K

latores; vulpes, astutos; *hircos*, salaces; *dracones* venenatos; *serpentes*, callidos; *viperas*, astutas; *cantharides*, nocuas; *aquilas*, magnanimas; *falcones*, *accipitres*, *milvos*, *corvos*, *sturnos*, fures: *picæ*, tand. peculiari signaturâ ab antiquis Marti nostro sacrae sunt factæ! vultures, (hinc Martiale olim victoriæ omen, ex duodecim vulturum conspectu datum Romulo: vultur etiam martialem prædam, ex immolatione, tempore obsidionis Trojæ, Apollini factâ, abreptam, ad Græcorum navales classes, non sine martiali omine, detulit: mirari & hîc subit, quod nervi ex vulturis pedibus, sub Lunâ in scorpio exemti, podagricis ac chiragricis adalligati levamen [sicut & ranæ ac testudines] ferât! anne hoc fit ex similitudine, quia vultur martialis, etiam podagrâ [martiali, ob inflammationes & dolores, qui Martis sunt, morbo; quo tamen & Saturnus ob tarditatem & crassum tartarum gaudet, unde podagrâ morbum, Saturnino-martialem dicere possis] laborat!) huc reijcio *damas*, *anser*es & *grues*: (à quibus excubias [die schiltwachten] ortû traxisse putes: grues quippe omnia, ad excubias requisita, peragere videntur: clamant, tanquam quæsituri, *chi è là? wer da?* pedes lapidibus aliqui onerant,

*Excubiarū
signatura.*

rant, ut ex horum delapsu è somno excitentur: dux prævolando clamat, ut ordine sequantur cæteri milites, nunc triangulatim, nunc frontatim (hinc: frontieren) nunc lunatim (hinc: einen halben mohr machen) vel falcatim, nunc cuneatim (mit cinem tropp) vel volantes vel sedentes, pro diversa sc. aëris vel hostium, aquilarum, cum quibus bellum sæpius ineunt, facie! quin & anser, cum crocitabundo suo clamore, ga, ga, ga, nocturnas suas excubias s. vigilias prodit: damæ idem faciunt, qui super altissima montium cacumina stantes, acutissimo vicinum aërem sono ac tono replent: excubias quoque diu noctuque faciunt, ut à quorumcumque hostium, venatorum potiss. insidiis, securi fiant :) milites insuper sunt martiales galli gallinacei, à quibus duella prodiisse quis dixerit! gerunt isti suas galeas in capite, jubeas in collo, calcaria in pedibus: pugnant invicem acriter, è quo duello victor alter, elato incedit pede, [wie ein gewaltiger Monsieur] elatà clamat voce, triumpho signo: alter victus, humili pede secedendo, in humilem ad tempus se claudit angulum [verschlüssert sich] tanquam inf. mis è bello exiēs! prodest quin alio etiā nomine gallus in bello, ut meri-

diei, medię noctis vel summi manē, tempora indicet : hinc super militares currus circumvehitur : tribuunt Marti & *Cynocephalū*, qui ad Ægyptiorum horologia depictus fuit, eò quòd non tam circa æquinoctium, duodecies singulis (ridiculū!) horis minxerit, quàm & extra id, singulis itid. diei horis duodecies latrārit : atque ut reliqua animalia, rapacissima, audacissima, voracissima quæ sunt, Mars sibi vendicat; ita & *piscibus*, gulosi maximè qui sunt, tenet : inter quos marinos excellit *cete*, (in cujus visceribus nō absque miraculo per triduum latuit Jonas, tertio iterum die evomitur, in antitypum sepulturæ & resurrectionis Christi!) inter aquatiles cæteros, Marti debetur *Lucius*, minores pisces devorans : reliquos taceo! inter lapides; martiales sunt, *magnes*, ferrū, quod Marti sacrum est, trahēs, *hematites* (Mars n. ceu sanguine, ita & sanguineis lapidibus gaudet) *amethystus*, *jaspis*, *adamas* (cujus pulvis nū veneni instar sit, dubito: ex hoc quippe Paracelsus obiisse aiebāt discipuli, ne adamantis forsan virtutes mundo patefierent!) è metallis Mars regit *ferrum*, quo ipse & in ferreo utitur bello; ferrum hoc Mars noster est chymicus : cum quo maximè fixo, etiam *plumbum*

Pisces.

Lapides.

*Vide Bootū
de lapidd.
l. 2. p. 64.*

Ferrum.

bum & stannum, tanquam magis volatilia, tempore conjunctionis Saturni, Martis, Jovis, coagulari posse vidi; id quod inter alia etiam curæ magneticæ commodo cedit: debetur Marti & *minerale nitrum*, quod non tam pulveri pyrio, quam medicamentis contra inflammationes martiales inservit: eod. jure liceat addere martiale sulphur, quod simul & cum Sole participat! In chiromantiâ, mons Martis *Mons Martis* est in medio volæ manûs, situs nempe intra Veneris & Lunæ montes: usum nôrû Chiromantici. Sigillum Martis inservit *Sigillum*. Antiquis in bello antiquo: novi præstrenuos Capitaneos, qui idem Marti interfectum, in hodiernis bellis magnâ secum fortitudinis [absque superstitione] laude circumgerant. Transmutare si quis velit *Transmutatio*. Martem in Solem: aggrediatur id opus Alchymisticum sub Lunâ in leone, horâ Solis: in Lunam, sub Lunâ in cancris, horâ Lunæ: in Saturnum, sub Lunæ capricorno, horâ Saturni: Jovem, sub sagittario, horâ Jovis: Venerem, sub tauro, horâ Veneris: in Mercurium, sub Lunâ in virgine, horâ Mercurij! ita tamen, ut ipsius futuri per transmutatione metalli herus cœlestis, in fortibus suis existat signis! Sed relicto Marte, veniamus ad Solem.

INTRODUCTIO

S O L I S.

1^a. SOL.

A Martenunc ad lucidissimum vehor
Phœbum, universæ naturæ gaudiū:
ceuenim Sol ille microcosmi, cor no-
strum, in medio corporis trunci existens,
vivifico suo spiritu, reliqvas partes re-
creat; ita Sol cœlestis, mediam, instar
Planetarum regis, in cœlo sedem occu-
pans, universali mundi spiritu totam na-
turam vegetat, recreat, conservat: ex hoc
quippe, ut paucis omnia dicam, ipsa na-
tura omnes suas vires, tanquam è gazo-
phylacio, haurit! Sol hic annos nobis cō-
stituit, duodecim signa, 12. mensium spa-
tio; ceu Luna menses, integrum zodiacū,
intra mensem; percurrento: durāte hoc
cursu annuo, duo facit Sol, Kalendariariis
maximè nota, æquinoctia primū; ver-
nale, arietem: (quem, ut dodecatemoriis,
ita & mundo dedisse principium, autu-
mant insigniores!) autumnale, libram:
solstitia dein; æstivale, cācrum: hyemale,
capricornum, ingrediendo: multò tem-
peratior Marte hic Sol est, cūm tempera-
tē cā-

*Solis natu-
ra.*

tè calefaciat, temperatè siccet! qui qualitatatum effectus ex evidentibus rerum temporumque vicibus ac mutationibus satis se produnt: effectus dixi, nec enim, (quod obiter heic est, quod moneam:) existimandum puto: qualitates illas elementares ac relollaceas verè inesse cœli planetis: quæadmodum nec verè insunt Planetis terræ: hos utut utrinq; calidos vel frigidos adpelles: astralem tamen aliam, specificam, atque occultam in se vim alunt, quâ harmonicis, admirandos, subque rationis limam haud referendos effectus edant. Sâturnus ex leone vel alio signo venenato quando pestem inducit, frigidumne dicas? Sed sicco heic pede silentioq; multa prætereo, quæ, si proferrentur, non abs re forent. Redeo ad Solis mei actiones microcosmicas & macrocosmicas: in macrocosmo, vel ventos, vel pluvias excitat, prout vel in aëreis, vel humidis signis, cum cōsortibus suis currit: in microcosmo subditos alit temperamento temperato calidos & siccos: in formâ, statu, actionibus, magnificos, splendidos, severoscu ngrandiloquio, imperij sonum edente: hinc astrologi de regibus, regum vicariis, consiliariis, præfectis, aliisque Solaribus personis, judicia formare sciūt:

Temperamentum.

statura solaris est cum capite magno, oculis magnis, facie rotundâ subrubeâ, radiis, q. solaribus, resplendente, capillis cum flavedine aliquâ condecoratis ac extensis, voce cum raucedine aliquâ elatâ (quæ authoritatis solaris vox est!) Soli ejusque signo Leoni, in corpore nostro quod subest, primarium est, COR, Sol ille & Leo microcosmicus, è quo, ceu centro caloris, sanguis omnis cum spiritu vitali, vel etiam, si datur, naturali, intra sua vasa, arterias & venas (has enim à corde, integro pulsante, prodire, vel solius dextræ auriculæ, quæ caput est s. principium venæ cavæ, *autoψία* ad oculum monstrat, utut rationis oculis pauci hūc ortum videre velint!) ad corporis nutritionem (quæ vera demum per arteriosum fit sanguinem!) non secus, ac à Sole mundano calor ad mundi conservationem, exit! solaria tamen sunt & alia in corpore; cerebrum, nervi, (communione cum cordis vasis habentes!) ventriculus (ob domum Solis Leonem, cujus signaturam tenet) latus dextrum, oculus dexter; hunc quippe à Sole in viâ lacteâ, vel cum stellis nebulosis, cōstituto, ab alterutro maleficorum læso, lædi, diutinâ Astrologorum observatione constitit, cujus

Partes.

ejus & aliûs modi multa mihi domi sunt exempla! *è facultatibus* Sol gubernat, vitale^{Facultas} dictam (hanc à naturali non distingvo) s. pulsificam , s. facultatem, sanguinem arteriosum cum spiritibus vitalibus conficiendi, non ad solam vitam, sed ad nutritionem quoque ! *ex humoribus* item dictum modò sanguinem cordis, cum spiritibus ejusdem : *ex saporibus*, mixtos cum dulcedine: *ex coloribus*, aureum, ^{Sapor.} ^{Color.} subrubrum, purpureum : (ad quem solaria chymica ubi reducta fuerint , perfecta putes !) solares præter naturam in corpore sunt morbi cordis syncopales , ^{Morbi} syncope ipsa, palpitatio cordis, cardialgia, febres (quæ non fiût nisi calore præternaturali in corde accenso) epilepsia item, spasmus, catarrhi, capitis dolores ex caliditate : hinc & qui diu sub radiis Solis morantur, caput dolent; oculorum morbi, ophtalmia præsertim in oculo dextro, quem Sol regit : porrò pleuritis lateris dextri, intemperies epatis & ventriculi calida, pustulæ matricis, colica: hos quippe morbos ex Sole, morborum significatore, ratione signorum & adspectuum in sextam cœli domum, morbis dicatam, incidentium, prævidere, ac, si lubet, Astrologicè quoque curare licet. Curæ quæ serviunt,

~~Figura solis~~ *serviunt, Solaria sunt; è vegetabilibus; Heliotropium, (à Solis versione sic dictum) Flos Solis, qvi ut Solis figuram tenet, ita ad motum quoque Solis se inclinatur; idem faciunt & herbæ aliæ, unde Solares illas dicere, quis vetet? (ut obiter hoc dicam: herbæ tales, signaturas præbent, omnium horarum hominibus, ventumnotis, inconstantibus, qvi ad cuiusque animi motum se movere didicerunt,) proximum Solare etiam est Hypericon sic dictum q. ὑπὲρ ἑκόντες, super spectra dominium habeat, unde à Paracelso Sol terrestris dicitur, q. phantasmata nocturna fuget, ceu Sol nebulas: idem tribuitur verbenæ. Loti arboris & folia & fructus, Solis figuram præ se ferunt, sicut pisa cordata, signaturam cordis, propterea & ipsa Solarium nomine appellato, cum cor sub sole sit: præter hæc Sol tenet pœoni- am (cujus ut & sequentium quorundam flores Solem referunt) chelidoni- am, melissophyllon & cardiacam cum foliis melissæ, lithospermon s. mibum So- lis, à Sole quod nomen, à calculo signatu- ram accepit, rorem solis s. rorellam, her- bam Allelujah dictam, cujus extrema fo- lia cordis signo notantur, lilia, rosas, gentianam, hederam, mentham, citra- riam,*

riam, zedoariam, rorem marinum, (Orpheo *Solis Thymiana* dictum) anchoram (cujus radices binæ ut corculi alicujus signaturam tenent, ita & specificum contra napelli venenum præbent Alexipharmacum) laurum (*Soli sacrum*) vitem, hinc *Σίσυμφα* streptos uva Plinij, ubique cum Sole se circumagens) palmam, cedrum, fraxinum, crocum (Solare ac cordiale specificum, in quo admiratione dignum, quod solum per triennium crocum ferens, per sequentes 18. annos absque stercoreatione hordeum, deinceps iterum crocum ferre possit) nardum, mirobalanos, mala cydonia, citria (in quibus itidem cordis signum datur) garyophyllos, calamum aromaticum, thus, myrrham, mastichem, lignum aloës (summi odoris, ut etiam minutissima ligni particula parum accensa, non tam integrum hypocaustum odore repleat, quam & caput reficiat: Ligni huius antiquissimam aliquam vidi partem, quæ exactam montis Olivarum figuram retulit!) porro mel, saccharum (quibus binis pedibus si pharmacopolæ destituerentur, perpetuò claudicarēt;) ambram, moschum, zingiber (quod ventriculi Leonini signaturam refert: hinc conditum

*Vid. Lant.
consult. pro
Britannia.*

conditum tantum fit stomachicū, quod à proprietate confortat!) piper(quoditid. magnam cum ventriculo intus rugoso habet adfinitatem, hinc tria quandoque piperis, velut & mastichis, grana, manè integro ore deglutita, valdè levant dictum ventriculum!) cinamomum, (cujus tincturæ unica gutta vinum tingit, itidem pro stomachi confortatione:) Ast Solaria singula quis referat? Sol enim ceu plura illustrat, ita & pluragubernat! Inter animalia, aves, pisces, Sol primum imperium tenet in leonem (ob magnanimitatem: ceu enim Sol Planetarum, ita Leo ferarum Rex est, quare & hujus signum adscripserunt Soli pro domicilio!) arietem, Solisacrum: (unde & Astronomorū primi, exaltationi Solis ipsum dicârunt:) lyncem (cujus oculi Sole splendidiore: hinc lyncei dicuntur, qui acuti sunt visûs & Ingenij) taurum (animosum: quem propterea tanquam armentorum regem, Ægyptij ap. Helio-
 polin Soli sacrabant) lupum (qui Apollini & Latonæ sacrabatur) phœnicem, aquilam (avium reginas) pavonem (superbiam avem, Solem q. in caudæ, quam instar rotæ superbiendo expandit, pennis gestantem: licèt peculiare heic sit,

quod

quòd avis hæc nigros pedes inspiciens, terrore q. percussa, elatâ statim deprimat caudam, hinc in superbū dicimus, et wird den Schwanz bald streichen lassen! unde statim signabuntur superbi, qvi si & nigricantis suæ naturæ rancorem inspicerent, animi forsan elati pennas mox dmitterét: est & in medicinâ quid peculiaris, quodè stercore pavonis paratur, contra epilepsiam, qvo morbo etiam pavones, ut passeress, laborare dicuntur!) regit Sol & gallum (liberalem horarum dominum: cujus crista solis ut radios refert, ita cantus, Solis ortum, occasum, meridiem, excipit) accipitrem (lucis ap. Ægyptios symbolum) vulturem, corvū, cygnum, (qvem Soli sacrârunt quidam, cūm svaviter ante obitum canere dicatur: hinc & cygneas sanctorum, ante obitum quas canunt, cantiones vocant) inter animalcula cæteroquin sunt quædam, quorum oculi ad Solis motum moventur: fiet observatio, si talia vitris ad Solem positis, appropriato cibo repletis, ut ibi, tâqvam in naturalibus suis antris, hæreant, indantur: hæc & alia observare debebât Naturales nostri, multo forsan rectius acturi, si speciales, quàm merè generales, nil ferè aliud, quàm formā, materiā, privationem

*Vide Q. Ser.
cetam.*

nem

nem (egregium non-entis principium!) tempus, motum, locum, aliaque, nescio quæ, continentes, phycas, scriberent: multò forsan & rectius agerent, si in chymicâ item naturalium anatomia occupati essent, ita viderent, quod aliàs non vident; viderent, quantis sapissimè formarum aliarumque rerum tricis sese intricarent, quæ ut ut à chymico quandoque ipsis extricata ob oculos ponantur, videretamen nec possunt, nec volunt, quia cæci isti sunt Chymici, Medici, Anatomici: id quod ex eo fundamento fieri arbitror, quia tam multi (non omnes, sed aliquos puto) in magistrorum verba, quæ cane pejus & angue odisse debebamus, jurârunt: ignoscite patroni & amici magni, prolatę huic sermonis libertati, quam ut extra q. ordinem heic proferrem, jussit VERITAS! quædam item animalcula, noctu instar Solis cujusdam resplendent, qualia è scarabæorum nonnulla sunt genere (speciem aliquam Germani Johannaßäffer / Johannaßvögelslein / quòd circa Johan. Bapt. festum circumvolitent, appellant:) insignem etiam splendorem referunt cantharides (non omni forsan ex parte venenatæ, aliàs multi abhorrerent ab earund. exhibitione

tionem intra corpus ad ciendam urinam, quam tamen & extrà ad vesicæ regionem appositam movere ajunt, quem effectum alii videre non potuerunt!) quin & *vitulum marinum* meritò quis Solarem diceret, cum fulguri renitatur! Hæc omnia talia sunt, quæ semper majorem requirunt experientiæ fidem! *Vento ad la-* *Lapides*
pides Solares, in quibus Sol peculiari modo *Solares.*
operatur, quales sunt plurimi aureis punctis conspersi, partim cordi confortando dicati, cum cor sub Solis sit regimine, partim mirandis aliis virtutibus solaribus, alexipharmacorum instar, pol-
lentes: utpote chrysolithus; syncopes, asthmatis, phantasmatum, stultitiæ remedium: Aetites; epilepsiæ ac venenorum fuga: carbunculus, contra infectiones & carbunculos à proprietate præsidium: hyacinthus, rubinus, corallia, peculiarior cordis conservativa laudabilia, signaturarum quoque ratione, sanguinis adminicula, ea quæ corallia sola ex collo gestata analogicè præstant, quo modo & contra phantasmata facere dicuntur: huc refero lapides, iridem (iridis, figuram representantem) heliotropium (à sole item verso sic dictum) pyrophilum (ab amore ignis) pantau-
ram

ram Appollonij, aliâs pantochræ, pantheri, evanthi nominibus adpellatum; quib. miranda præstiterunt Antiqui, virtute à Sole adscitâ! dominium tand. Solis metallicum pollet in Auro, cordiali specifico, quod ap. Chymicos nomine Solis ut audit, ita reverà Solis terrestris vices inter medicamenta chymica aliaq; omnia obit: Sol hic, si sub Sole exaltato exaltetur, credito & virtutes medicinales exaltatum iri! inest & solaris aliqua sympathya minerali Sulphuri, in quo *Tinctores* varias quærent *Tincturas* ad Solem: sed locus heic nullus datur exspatiandi: Antiqui certas imagines Solares, Sole nempe in Leone vel ariete existente, lapidibus nonnullis Solaribus, rubino, adamanti vel lapidi sardio insculptas, contra venena, pestem, alios cardinales morbos, possederunt, quas vires hod. ipsi auro, sub certo Solis positu, non sine magnetica virtute infundi posse constat: est & Solis in chiromantiâ usus, qui montem suum sub Solari, annulari, studentico (ita vocant) digito, tenet: sed non licet omnia heic exsequi!

INTRO-

INTRODUCTIO

VENERIS.

EX SOLIS CURRU ad amabilem *V. VENUS.*
 transcendendo VENERIS RHEDAM,
 tanquam sponsus cum sponsâ, de Ve-
 neris naturâ & actionibus amicè collo-
 cuturus: ô ergo amicâ VENUS, quàm
 fida es SOLIS & MERCURII
 pedissequâ, à quibus nunquam separari
 cupiens, eâdem per integrum anni curri-
 culum cum ipsis provehendo portaris
 lecticâ! quàm fido individuoque, Solem,
 & Mercuriû tuos, stipas gressu motuque!
 hem quàm tepido tuo in sinu multoties
 ferri gaudet Mercurius? immò ipsi Phœ-
 bo adeò amica es, ut cû hespero & pros-
 phoro tuo, tam vesperi quàm manè i-
 psam phœbeum lectû illustrare ac orna-
 re perpetuum velis! sed quæ tibi natura
 est, ô VENUS? proh! tam calida, tam *Veneris na-*
 humida, tam moderata, ut quæ sub tuo *tura.*
 heic sint jugo, omnia de his amicis
 tecum qualitatibus participant! immò,
 nî tam calidus tibi esset sinus, tam servi-
 dus focus, tantam non alliceret copiam,

L

in sinu focoque tuis tam fervide foveti
gaudentium ! quo in fomento si unà te-
cum laboret Luna, ambæ editis mediam
quamdam harmoniam, quæ utramque
vestrûm naturam mixtîm clangat ! sed
quid facis, ô Venus ? quæ huic tam fa-
ves ? alteri quæ invidēs ? cui favēs, natu-
ram indis ad amandum tam habilem, ut
tota tuum q. in uno corpore habitum
contraxisse, totumque vivæ tuæ imaginis
faciem referre videatur : cui invidēs, na-
turam indis ad amandum ita inhabilem,
ut tota, tui loco, Saturni habitum illuc
introducisse videaris : ita nempe, tua, sicut
fortunæ, stat felicitas : quæ quæi stet ca-
datve, non tecum amplius, ô præclara
Venus ! videor enim indecori instar Satur-
ni tecum esse : sed cum Venereis tuis,
quæis interest, porrò nunc conferam :
licitus esto hic recessus ! audite, quæso,
quibus vel placebunt, vel displicebunt,
quæ referam : videtur primùm Venus no-
stra duplicem in *Temperamentis* sustinere
fortunam, dum nunc sanguineis, nunc
phlegmaticis, vel conjunctim sangui-
neo-phlegmaticis favet, quod forsan ex
naturâ Veneris partim calidâ, humidâ ;
partim frigidâ quadantenus, ob Lunæ
consensum, humidâque proveniet : du-
plex.

plex iterum fortuna Venerem heic no-
 stram regere cernitur, ceu Jovem rex-
 se vidimus; Veneræ siquid actiones cum
 jovialibus in multis conspirant, præter-
 eam quòd impensius à Venere accenda-
 tur amoris incendium, acutius emittatur
 telum, quòd pertinet omnia, quæ ad amo-
 rem conciliandum faciunt, de quibus
 non opus est disseram, cum non igno-
 rent haud pauci! adflatur tamen & heic
 Veneri mobilis iste fortunæ ventus, qui
 supra Jovem, fidelem Veneris patro-
 num, adflavit, immò qui omnibus Pla-
 netis mutabili rotâ advehi solet: illi quip-
 pe fortes, fortius agunt in indicandis
 actionibus: debiles debilius, in bonis vel
 malis: sic nempe Venus bene habens; *Actiones!*
 facit promptos ad exercendam bonita-
 tem, misericordiam, pacem, in quib. cum
 Jove concordat: pronos vicissim ad ele-
 gantias varias in vestitu, incessu, mori-
 bus, studiis, amore (cui Venus præsertim
 in Leone favet, ubi facit amatores, vel ut
 nostrates vocant *cochleatores*, & offe-
 ler! sed, quæ sit, quòd nò inter omnes omnis
 heic tibi placeat Venus, sed certa sal-
 tem? dic: certam tibi cum hac vel illâ vel
 alterâ, cum quâ unam forsitan habeas ge-
 nealogiam cœlestem, inesse sympathiam:

dicas item, sympathiam hanc à Jove
(quem eandem sæpiſſ. cum Venere, &
contrà Venerem cum illo, fortunam pati
antè dixi.) in conjugij forſan domo cum
Venere ubi reperiatur, provenire, unde
eligere Joviali ſanè judicio tibi poſſis;

*Hanc volo, quæ non vult, illam, quæ vult,
ego nolo,*

*Vincere vult animos non ſatiare Ve-
nus!*

*Oblatas ſperno illecebras, detrecto nega-
tas,*

Nec ſatiare animũ, nec cruciari volo.

*Callida ſed mediæ Veneris mihi venditet
artem*

Fæmina quæ jūgat, quod volo-nolo vocet!
Atque hæc mediæ ſympathiæ, Jovis Ve-
nerisqve filiæ, eſt elegantia! ſponder
eamd. in muſicâ, Venus in ſignis potiſſ.
igneis vela æreis cum Marre reperta, nec
elegantem tantũ muſicam, ſed & inde
ortum amorem juxta illud:

Si tibi formoſam vis conciliare puellam.

Tæge chelyn digitis mox favet illa tibi!
Virginibus nempe à naturâ ineſſe credo,
ut ad teſtudinis ſonum clam tripudiant;
hinc inter Academicas vix reperiās ullā
quæ non confiteatur: Wann ſie nur einen
Lausheſſlang höre/ſo ſpringe ihr das Herz im
Leibe

Zeibe! quod gaudiū, nō nisi à Venere, uno eodemque dono & musicam & amorem & calicem largiente: unde rarò invenias Musicum, qui non sit vel amator vel potator, quo nomine utrumque hoc dicere licebit:

Cantores amant humores:

&

Cantores amant amores.

Gaudet porrò Venus choreis, conviviis, nuptiis, muliebribus ornamentis, artificiiis, aliis aliarum rerum delitiis: atque hæc Veneris fortuna est! *è contrà* (quod Veneris esto infortunium!) malè habens nostra Venus, in signis nempe deformibus, delicatis, spurcis, à malâ fortunâ utrinq; depressa, facit prioribus contraria: ac quæ ibi fuere bona, honesta, decora, heic erunt improba, inhonesta, turpia! hinc surgent, spurcus amor Veneris, spurcus amandimos, habitus deformis ac meretricius, præf. ap. fæminas, quarum officialia nomina in IX. ut frictrix, meretrix, desinunt: hinc evadunt Medullinæ istæ, omnibus probris notæ: hinc cum *ὀχίσσῃ* frictrices & crissatrices illæ mulieres, quarum crissare est; ut cevere virorum: unde & cevetes molles ac obscæ-

apud Iuvenalem.

ni fuere adpellati! Surgent inde, impatientia laborum, quâ plerumque laborare solent puellæ, libentius in foro (forſan & thoro) quàm domo ejusve culinâ verſantes (Trefſcherin / die da nicht ſtill können ſitzen) prætereâ muliebris timiditas, muliebris item levitas, quam graphicè ita depingit Pœta quicumq; ſit; (Scaliger ante Auſonii vitam meminit Ciceronis: Læſius Orat. pro Gall. p. mihi 183. Eumolphi ſeu potius Porphyrij.)

Crede ratem ventis, animum ne crede puellis:

*Namque eſt fœmineâ tutior unda fide.
Fœmina nulla bona eſt; vel ſi qua contigit
ulla,*

*Nefcio, quo fato, res mala facta bona!
Nec tam levitas oritur, quàm prodigioſa
& incredibilis libido, quæ itidem quàm
graphicè depingitur hunc in modum a-
libi.*

*Luſſenat.
166*

*Tunc prurigo mora impatiens, tunc fœ-
mina ſimplex,*

*Et pariter toto reperitur clamor ab an-
tro,*

*Iam fas eſt? admitte viros, dormitat ad-
ulter?*

*Ille jubet ſumto juvenem properare
cucullo:*

Si nihil

*Nihil est, servis incurritur, abstuleris
spem:*

*Servorum veniet conductus aquarius;
hic si*

*Queritur, & desunt homines, mora nul-
la per ipsam,*

*Quò minus imposto clunem submittan
asello!*

Hæc inquam prodigiosa & incredibilis est amoris libido, à malificâ Venere prodiens, quam ultra-Alpinis maximè fœminis inesse ubi dixeris, haud falsum forsân dixeris; unde ob nefanda & hæc & ista & alia opprobria quandoque solitus sum dicere: Regionem istam esse paradysum terrestrem, quem inhabitet serpens decipiens Adamos, uno verbo, Diabolus! sed redeo ad strictam viam: surgent præterea ex Veneris infortunio, bina hæc: faminea sc. morum dispositio (quæ est ap. semi viros, semi-masculos, semi-fœminas bey den Jungfrawfnechten / Weibhânnen) & zelotypia, quam dum dicis, vitam cornuticam dicis, quam vivat, Italicus aliquis Becco. hæc de utrâque Veneris fortunâ, in communi viâ sufficiât: licet quoque ex Veneris in cœlo posito, plura judicare, de corporis nutritione, *Accidentia* formâ, staturâ: quæ singula melioris no- *corporis.*

tæ sunt, si ipsa Venus in horoscopo præf.
 inveniatur felix cum Jove aut Lumina-
 ribus, libera à maleficis: hinc felix æsti-
 matur vitæ status, pulcher ac verè fami-
 neus corporis habitus (hinc de pulchro
 juvene quandoque dicimus: Er ist eine
 rechte Jungfrau!) cum elegantiorum
 concinnitate, concinnâ eorumd. disposi-
 tione, cum oculis subnigris (Schwarz-
 braun) capillis subcrispis, cruribus ac su-
 ris subcrassis, mediocriter carneis (sein
 bräselecht)! Atq; hæc Medicum scire et-
 iam interest, dum modò (ut alea taceam)
 Veneris, famineis, delicatis personis
 (quarum delicias etiam absque rela-
 tione ex cœlesti figurâ cognoscere pote-
 rit) delicata quoque acq. nutrimentosa
 medicamēta præscribenda esse constite-
 rit: nec abs re heic foret astralis suscepta
 cura cum iis, qui per veneficiū vel aliun-
 de Veneris impotentiâ laborant: nec in-
 utile fuerit, amore laborantibus, amato-
 riumque, quem vocant, pulsum patienti-
 bus (quorum duo Galenus subministrat
 exempla, licèt distinctum ab aliis pulsum
 vix existimem!) contraria adhibere re-
 media sub contrario Veneris situ: nec
 impossibile fore puto, discordiam inter
 amantes, atque ex amore laborantes, sub
 discordi

discordi Planetarum amantium, adspetu excitari posse, sub quo etiam utriusque amantis emissus sanguis, chymico artificio vix vel ægrè unietur, in quo sanguine (ita puto) non minima curæ portio latet: unde licebit mihi forsitan dicere: occultis morbis occulta convenire remedia, astralibus astralia, magneticis magnetica! sed latiora isthæc sunt, quàm quæ dispendi heic qveant: non aviculæ, sed magni leonis pelle heic opus! *Redeo ad consuetum ordinem: Amorum ista domina* *Partes.*

Venus, *partes in microcosmo*, amoris item destinatas, sub se complectitur: epur nêpe & renes, à quibus (nec n. renes, soli sero expurgando dicatos esse credo) sanguis & conficitur & præparatur, ad seminis generationem; testes, horumque confectum semen, pudenda, matricem, adipés, nates, mammillas, quidnî adderem & cor? (non tam, quòd copiosos per arterias emulgentes & spermaticas, sanguinis spiritus, in generationis adminiculum, subministret; quàm quòd & ipsa Venus amantium corda obsidere dicatur: unde vulgi amor clamat: Venus hat mir mein Herz besessen: dicitur & Venus die völlige herxverwalterin!) atque ita se res habet cum Venere secundum naturam: quæ

Morbi.

ubi in morborum domo, vel alibi, juxta Astrologorum doctrinam, (quam heic meam non facio) morborum significatrix existens, male affecta fuerit. procreabuntur pulchra sanè prædictarū partium mala præter naturam: Gonorrhœa nempe, (quâ multi prorsus occubuerunt) Satyriasis, Priapismus, flux^{us} epaticus, lienteria, intemperies epatis & ventriculi frigida ex nimio Veneris usu, Venus imaginaria, impotentia coitus, ex eoque sterilitas (quam Venus retrograda in signis sterilibus quintæ liberorum, vel septimæ conjugij, à Saturno aut Marte ex signis quoque siccis læsa, introducere solet, cōsentientibus tamen & cæteris Planetis ad malum ex siccitate ortum) lues venerea (Italiæ ferè endemia; indicio, Venerem ibi ultra modum dominari!) amor insanus ex philtis, (die rasende Liebe) amor nimius (die herzbrechende Liebstranckheit) vomica ac fistula in pudendis, aliæ passionēs venereæ, quibus quandoque extirpandis astralem sapissimè curam adhibendam esse modò dixi: nescio an bene; sed forsan & bene! nunc quædam in sublunaria nonnulla Venus imperium teneat, breviori pertexam filo: lubet mihi in genere omnia illa sub Venerem revocare,

care, ad Venerem quæ præbent stimulos:
 hinc Venerea sunt; Satyria (quorum *Vegetabilia.*
 alter bulbus, ficcus, sterilis, saturninus;
 alter humidus, fœcundus, Veneris est)
 fabæ, (manifestam pudendi muliebris fi-
 guram tenentes: unde & à Scotis *Boon*
 dicitur) pisa vulgaris & cordata, boletus
 cervinus, aron, antirrhini cujusdam flo-
 res, Germ. *Kälbermeuler*, (quibus itid.
 utriusque sexûs pudendorum manifesta
 inhærent vestigia) fructus pini, & quer-
 cûs (glandes virorum referentes) cice-
 res, olivæ, uvarum acini (hinc Venus abs-
 que Baccho frigere dicitur, uvæ n. & aci-
 ni simul & Venerem & Bacchum notât)
 hieracium, cichorium, (quæ duo inanita,
 fistulam penis significant) carduus fullon-
 um, qui & labrum Veneris dicitur (ist
 die meiste zeit naß zwischen den Blättern)
 portulaca, quæ renes; nymphæa, quæ se-
 cundinas; leontopetalon, macis, cycla-
 minus, aristolochia rotunda, betula, sabi-
 na, mala punica (Poëtarum figmentis à
 Venere in Cypro primum sata) quæ sin-
 gula uterum signant! huc pertinent ca-
 pilli & umbilicus Veneris (expresso Ve-
 neris nomine ita dictæ herbæ) musci va-
 rij (crinium signaturis insigniti) violæ,
 rosæ, verbena, valeriana, coriandrum, pi-
 ra ac

Animalia.

ra ac poma dulcia, item poma amoris : ficus, moschus, ambra, ladanum, storax, fantalum, zingiber, piper (venereorum ciborum condimenta) & morchelli dicti (spongiarum terrestrium genus: vulgò Morcheln) quæ tria lautas veneri obferunt dapes: myrtus, hinc cum appendice etiam myrtus Veneris dicitur! Venus in super animalibus delectatur salacibus obque id Venereis dictis: *hirco* sc. qui etiam septimo ab ortu die coire cupit: *tauro*, quem præfectis testibus coivisse & generasse scripsit Aristoteles (sed ultra id, quod in vesicularum seminariarum penu habuit, nil potuit) *eqvo*, (libidinosisimo ad Venerem animali [Hengst] quòd visâ matre [Stude / Mutterpferd] statim hinniat: hinc & *eqvi libido Darium*, *Regem fecisse fertur!*) *elephanto*, (qui quotannis amoris morbo laborat: adeò, ut non tã vinculis coërcere ipsum, quàm [quod mirandum] verborum pharmaco curare oporteat incolas) *canibus*, (qui secundum connexi, nec lapidum plagis à se invicem abstant, quanquam & masculi ob glandium prurientium tumorem difficulter exire queant: similes forsan hoc in casu isti, qui à Venere abstinere noluit, ut ut vel integram Rempubl. [oin ganze Gemein

mo[n]] procrearet, hic fortem dubio pro-
 cul na[ct]us est Veneris positum!) *cuniculis*,
 (quos cum leporibus facu[ti]ssimos, duo-
 decies etiam intra annum concipere ac
 parere dicunt:) *catellis & catulis* (adula-
 toriis suis caudis, hominibus q. adblan-
 dientes) *ovibus, capris, passeribus & gallis*
 (quorum ultimoru[m] cerebella & testicu-
 li fortiter pellunt Venerem, signaturâ ab
 animalibus ipsis nimium quantum vene-
 reis, quorum partes fuerant, desumptâ: ex-
 stat hinc historia de Nobili, q[ui] cotidie tali
 cibo vescente, unde in extremo gradu
 venereus factus est!) *gaudet insuper Venus*
tanquam sibi sacris, corvo, palumbo (avium
 castissimâ, quæ vel prius discerpi. quàm
 impudicè vivere mavult) *columbâ* (quæ
 maris sui adeo est amans, ut semp[er] osculo
 ipsum, antequam admittat, excipiat, co-
 lumbo illi suo tam fida & obsequiosa, ut
 patiens, alis percussa, ad ova properet, a-
 lienum non admittat, conjugis etiam
 obitum lugens: unde signatura præbetur
 amoris conjugali) *turture* (unde turtur,
 in purificatione partûs obferebatur, ceu
 passer in purificatione lepræ!) *huc refero*
aquilam Ægyptiorum Venerem; hanc
 n. vel vigesies in die maris accursum pati
 ajunt: item *motacillam, cygnum, cui cum*
hirundine

hirundine maxima inest φιλοσοφία *Veneria*, ob miram educationem foetus: omitto aves alias, quas *Venerias* esse nemo non videt: hinc pictores, *Veneris* delicias delineaturi, pingunt venatorem cum avibus, lepore, vulpe, ovis & piscibus, ad *Veneris* figuram se inclinantem! inest enim & piscibus sua salacitas: de quorum salacissimo scaro fertur, quod

Vergil.

— mites inter pisces, clamore tremendo
Intonet, & solus pallētes ruminet herbas!
similis naturæ est sargus marinus, etiam
extra sexum suum amans, de quo Poëta:

Oppian.

Invadit sargos caprarum mira libido,
Qui madidissimas cupiunt tractare capellas,

Montanis gregibus quamvis tota agmina
ponti!

salax ite hæret natura in lucis & fundulis,
Hechten und Grundelen. lautissimum *Veneri* cibum præbentibus: item in *cancra*,
testudinibus; ead. naturam & *ostreis* suis tummo in gradu inesse sat norunt; ad mare qui habitant, quibus quotidiano ferè sunt usus: hinc obiter & *Venetos* à *Venere* accepisse nomen, autumant multi; nec immerito: delicias ubi inspexeris! [licet alias *Italo* sermone *Venetia* dicatur q. *venite quæ*, tanquam ad locum tutum!] obiter tamen

men heic addo : retinere sibi marinos il-
 los homines , peculiare suas *ostreas* deli-
 catissimas, ovorum magnitudine in pati-
 nis cum oleo, pipere & zingibere, adposi-
 tas, quas crudas, ad exteras regiones, (qui-
 bus sportulas saltem non invident,) de-
 portari certo edicto prohibent : sed bene
 faciunt, ne cum ostreis , simul Veneris
 mittant libidinem ! unde non possum ,
 quin appositè forsan heic addam , quid
 vel olim, non juvenis ille , sed senex Pœ-
 ta, de talium ostrearum [ostreorum ; nil
 interest] esu , indeque expullulantibus
 Veneris deliciis, senserit, quo in sensu tam
 graphicè depinxit istos ὀστρεοφάγους [o-
 strearum absorbtiores , non n. edunt , sed
 sorbent !] ut in solos istos direxisse jures,
 quæ ita cecinit :

Nullum crimen abest, facinusque libidi- tu Veneris
nis, ex quo

Paupertas Romana per It —

Et paullo post; --- Quid enim Venus e-
bria curat?

Ingvinis & capitis, quæ sunt discrimina
nescit:

Grandia quæ medijs jam noctibus Ostrea
mordet,

Cùm perfusa mero spumant unguenta fa-
lerno,

Cùm

*Con bibitur conchâ, cùm jam vertigine
tectum*

*Ambulat, & geminis exsurgit mensa lu-
cernis:*

*Inunc & dubita, quâ sorbeat aëra sannâ
Tullia, quid dicat nota Collatia Maura,
Maura pudicitiam veterem dum praterit
aram.*

*Noctibus heic ponunt lecticas, mitturiunt
hîc,*

*Effigiemquæ Dea lōgis Siphonibus implēt,
Inquæ vices eqvitant, & Lunâ teste mo-
ventur:*

*Inquæ domos abeunt: Tu calcas luce re-
versâ*

*Conjūgis urinam magnos visurus amicos!
heic quæ non dicuntur de fœnore ex lu-
xurie contracto? de ostreis illis grandi-
bus, ad Venetem miris modis instiganti-
bus? de vino Falerno ex conchis Italicis
bibito? de ebrietate mulierum? de lecti-
cis? adderet quis forsan & gondulas, qui-
bus puteanæ, putidæ & putridæ illæ me-
retrices, ad consueta loca per Veneris spu-
mas vehuntur? de Veneris laboribus sub
Lunâ, sub quâ nemo suorum facinorum
testem vel consciū habere cēsetur, exer-
citis? de maritis, uxorum suarum meri-
triciarum urinas, præteritis noctibus post
libidi-*

bidinē redditas, pedibus manē prætereū-
docalcantibus? Et quæ non alia hinc cō-
jici poterūt, quæ omnia à libidinosâ pro-
deunt Venere? Dixi nunc, (Patroni sin-
guli) qui sint homines Veneri, quæ ani-
malia, quæ plantæ, qui cibi *ostreati* s. deli-
cati, non tam Veneri dicati, quàm ad Ve-
nerem præbentes stimulum: sed unum,
permittite, addam; quæ sit quòd etiam
plures si non plurimi, ex Antⁱ quis nostris
sacra litârint Veneri, *absq³ alibus cibis?*
(dann die Alten haben wol solche *delicat* bis-
lein nicht gehabt!) dicendū me, astra, in-
terque ista VENEREM, occultum ipsis
amorem, occultâ amoris aurâ, inspirasse?
Tibullo, ominor, hæc mens fuit quando
cecinit:

ô valeant fruges: ne sint modò rurē puellæ, Tibull.

*Glans alat, & priscomore bibantur
aqua!*

*Glans aluit veteres, & passim semper a-
mârunt,*

*Quid nocuit, sulcos non habuisse satos?
Tum quibus adspirabat AMOR, prabe-
bat apertè*

*Mitis in umbrosâ gaudia valle VE-
NIS!*

sed sat verborum heic feci! videndū quid
inter lapides & metalla regat Venus? è la- *Lapides.*

M

pidibus, Venus in regnum suum adsciscit perlas (quarum integram partem, in mari repertam, olivarum montis ideam exactè repræsentantem, hodie cum miraculo q. monstrant in thesauro suo Veneri!) *corallia* (bina Veneris nostræ ornamenta, muliebribus item affectibus accommodatissima) *jaspidem viridem*, aliosque virides lapides, *smaragdum, berillum, corneolos!* è metallis regit *cuprum*, quod *Veneris* nomine insigniunt chymici: hinc & cuprea dicitur Venus! licebit tibi sub fortitudine Veneris, in tauro sc. vel librâ vel piscibus positæ, in bonis Jovis aliorumque aspectibus, ex cupro, ejusque vitriolo (quod vitriolum Veneris dicimus, nec vitriolo communi vilius est, quod in scripto germanico putat quidam empyricus,) certa præparare medicamenta! sed brevitatis studio hæc linquere oportet! Chiromanticus mons Veneris est in musculo sub pollice: forsan hinc ita pollice premimus, quos amamus? premimus ita, dando consensum? Antiquis sat noti fuere modi, imagines venereas, Venere in piscibus vel tauro existente, lapidibus quibusdam venereis, lazuli sc. & smaragdo, in sculpendi, quibus ad dulchritudinem, benevolentiam, amorē, usi

*Metallum
Veneris.*

Mons Veneris.

*Sigillum
Veneris.*

ut fuisse: ex Theophrasto, in propriâ Veneris cum propriâ imagine, propriis numeris, qui item ad reliqua requiruntur) etiam, litium recôciliationi amici- quæ de novo contractæ profuisse, non quod non aliunde, quàm à magneticâ vi occultâ ab astro impressâ, provenire putandum: sed Plato heic jubet quiescere! Interim si de transmutatione quid tibi placeat, placeatque cœli observatio: observes in transmutandâ Venere in Solem; Lunæ positum in Leone, horamque Solis in Lunam terrestrem, Lunæ cœlestis positum in cancris, horam Lunæ: in Saturnum; Lunam in aquario, horamque Saturni in Jovem; Lunæ signum in sagittario, horam Jovis in Mercurium, Lunæ positum in Virgine, horam a. Mercurij: tantum item brevi de transmutatione Cupri metallicâ juxta cœli positum.

Transmutatio.

INTRODUCTIO MERCURII.

Propero ad Mercurium versatilis naturæ planetam, inter Venerem & Lunam medium; hic itidem cum Sole ac

VI. MERCURIVS. ejusque po-

*fitus ac mo-
tus.*

*Dominus
ingenij.*

*Tempera-
mentum
varium.*

Venere, à quibus ceu fidus servus nunquam abesse cupit, (unde ridendus, qui aliquando dicebat; Mercurium mediâ nocte in medio cœli fuisse visum, & videri posse!) continuo circum volvitur anni motu: in græco dicitur Ἑρμῆς Hermes ab ἑρμηνεύω interpretor: habitus enim fuit Mercurius q. Deorum nuncius & interpres: libet hoc in præsentiarum accommodare ad ingenia, q. Mercurius interpres sit ingeniorum! nam non inconsultè ab astrologis ingeniorum ille constitutus est dominus; cùm ingenia ita sint volatilia, ceu Mercurius servus est volatilis, unde humeros simul ac pedes depingitur alatus, tenens tamen serpentem, inconstantia juxta ac scientia notâ! cùm igitur inter homines tot ferè sint capita, quot pilei, imò quot pili, Mercurius quoque noster pileosus & pilosus talis sit servus, ingeniorum certè mutabilitas aptius adscribi potuit nulli, quàm ipsi, quem omnium ferè, quæis jungitur, Planetarum naturam adsumere, inque eorundem intenta conspirare, experientiâ astrologicâ constat: hinc nullum certi temperamēti genus ipsi adscribere licet: licet a. ex Planetæ vel corpore, vel radio, vel signo, quibus junctus occupatur: hinc cum

cum Saturno melancholiam, cum Jove
 sanguinem, cum Marte choleram, cum
 phlegma, auget: unde mixtarum
 est Dominus, sicut & mixtorum
 saporum, mixtorum saporum, mixtorum
 summa: omnium horarum Do-
 minus est Mercurius ille, sicut & herme-
 ticus! magnam is nihilominus cum Lunâ
 inicit amicitiam, cum quâ si bene habiteret,
 beneficus inter rationem & sensus fit cõ-
 sensus: sicut n. Mercurius rationi & po-
 tentiis principibus s. superioribus: ita
 Luna sensibus, appetitui, potentiis infe-
 rioribus, præficitur ab astrologis: quos ita
 cautos fecit experientia, quæ docuit;
 Mercurium Lunâ fortiorem, significare
 prædominium rationis appetitum fræ-
 nantis: è contrâ Lunam Mercurio fortio-
 rem, palmâ præbere appetitui, rationem
 superanti! hinc talis quibus est positus,
 vel aliis bene, sibi malè: vel aliis malè, sibi
 bene consulunt! Mercurium, porrò do-
 cuit, conjunctione, sextili, trigono cum
 Lunâ, præsertim in trigonis, igneo vel æ-
 reo, conjunctum, vel etiam à Lunâ ex do-
 mo aut exaltatione receptum, felicia red-
 didisse ingenia, eaque eò feliciora, quò fe-
 licioribus adspectibus sese adplicaverint
 Jupiter & Venus! Felicem talem Mercu-

*Concordia
 vel discor-
 dia inter
 rationem
 ac sensum.*

*Ingenia
 mercuria-
 lia.*

*Nicasius
Brabantus
felix Mer-
curij.*

rium dubio procul sortitus est Nicasius ille Brabantus: qui tertio ætatis anno cæcus factus, auditu solo tantum in scientiis & artibus profecit, ut non solum artium magister, sed & Theologiæ Licentiatus ac sacerdos, immò postremâ vice Jurium etiam Doctor & extraordinarius Colonia, ubi varios libros edidit, Professor creatus fuerit? ô lucidum cæci hominis ingenium! proh! quantum alij, quos heic referre super sedeo, profecere, qui omnes felicissimum, ad ingenium, Mercurij nacti fuere positum, quem per domestica exempla monstrare possum! Licet econtrâ Mercurius detrimmentosus vel cadens, in piscibus potissimum, in quadrato vel oppositione Lunæ, stupidos, vagabundos inconstâtes (*Schwindelsjirn/ Windtöpff*) reddat, qui ut ut in studiis laborent, nil tamen proficiunt; nullâ propter id Mercurij statuâ digni, quæ ipsis post mortem forsan super fores erigatur! mos siquid ille *Athenis* fuit, ut qui bene de Republ. fuissent meriti, illis, non unica saltem, sed binæ vel ternæ *Mercurij statuæ* darentur, ubi solum caput (tanquam ingenij domicilium) è marmore resplenduit, reliquo corpore rudi: atque ita super bene meritorum fores fuere dispositæ *Mercuriales*

Ingenia vagabunda.

riales statuæ! has, inquam, & hodie (quas plures in Italiâ ac alibi cernere licet!) merentur priores nostri quicunque sint, laudati ingenij, Nicasij, mera Mercurij capita! non merentur posteriores isti trunci, stupidi, ignavi, ignorantia fratres, majorum saltem suorum facta, quibus sua ingeniorum sues addere nesciunt, crepidâtes, (audite pompas, bombos! das hat mein Altvatter/mein Vatter gethan! was hast aber du Enckel/ du Sohn gethan? adde bonum recto!) quos vel ideò, tanquam ignavum pecus, dictis lapideis Mercurij truncis, ab Atheniensibus primum olim erectis, comparat Poëta, cum ignavo Cecropide loquens:

----- at Tu

Non nisi Cecropides: truncoq, simillimus Inſenal.

Hermæ:

Nullo quippe alio vincis discrimine: quàm

quod

Mercurij caput est, tu vides Imago!

Mercurio ingeniorum universa-

genti parca! quoad certa igi-

ta, Mercurium cum Marte vel

terra, non procul abest a capite

draconis, vel etiam Mercuriū

Marte ceptum, felicissimos fe-

licissimos, multis mihi exemplis cō-

*Studia mer-
curialia.*

stat: ad Chymiam laboresque circa ignē,
vel omnes illi inclinant, quibus Mercurius cum Marte aut Venere, vel etiā quibus major Planetarum pars in trigonis igneo, aëreo ve, fuerit: ita iterum ex thematibus novi. Jurisprudentiæ delectantur studio, quibus Mercurius cum Jove aut Marte fuerit in sagittario vel piscibus, tanquam signis jovialibus ac religiosis: (sic jovialia ad jus faciētia ab Antiquis fuere adpellata!) si licet quid addere, dicam, ad Theologicum quoque adspirare studium, quibus Mercurius, Saturnum ac Jovem junctos, vel corpore vel radio, bene adspexerit: sic in B. Lutheri nostri Genesi reperta fuit conjunctio Saturni & Jovis in scorpio: novialios excellentes Theologos, in quorum thematibus, dictam hanc Saturni Jovisque conjunctionem, cum bono Mercurij testimonio, reperij: nolo tamen vel Theologiam, vel alia studia ex astris omnino trahere, cum peculiaria hæc sint Dei dona, quibus si sacrum illud Flamen non bene adspiret, omnis ingenij perit labor: dico saltem id, quod, *Deum per media quandoque astra agere*, experientia fida collegit; unde vel solo hoc nomine nemini forsan viam facilem ostendero ad offendiculum, quod
malum

sapientiam à me prohibesset Deus! Philosophi,
 qui ex temperamentis (aliquo modo) deducunt ingenia , temperamenta
 à cœlo suam quoque temperiem (saltem aliquam) trahere mihi credent,
 pollicentur simul hoc forsitan in negotio mihi
 pollicem ! Non ergò dicam nunc porro de cæteris artibus, vel liberalibus, vel
 illiberalibus, ad quas (Astrologorum judicio) incitamenta præbere solet Mercurius : nisi forsitan dicere velim : Mercurium (& Venerem) in tauro facere Poetas : in capricorno mathematicos : in geminis (cui signo Noriberga subjacet) mercatores & negotiatores alios, quibus lucrosa ista saliva Mercurialis in faucibus hæret ; lucrum quippe instar edulij lautioris cum salivâ deglutiunt : unde & Plautus (initio Amphitruonis) Mercurium à mercibus deducit : hinc mercuriales sunt & peregrinatores , non tam lucrum ex mercaturis, quàm studiis capturi : ultra jam non progredior : quod dixi indicasse saltem, non deduxisse sufficiat : microcosmi partes quod attinet, (utut in temperamenti incertus fuerit , tamen) certam tenet hæc lingua , Mercurius, quam balbutientem (lispelendi schnarrendi) reddit, si juxta Solem combustus, à Saturni

*Ingenium
 quatenus ex
 cælo.*

*Partes microcosmi
 mercuriales.*

conjunctione quadrato vel oppositione, detrimentum capiat: tenet item pulmones, tanquam ad vocem edendam necessarios: rursus cerebrum, (est n. Mercurius ingeniorum in cerebro habitantium praeses, unde de litterato dicimus: *Er hat ein gutes Hirn*, vel per synecdoch. totius, *Er hat ein Stattlichen Kopff!*) in cujus integrâ substantiâ, non in ventriculis, excrementorum receptaculis, spiritus animales, ad ingenij actiones edendas necessarii, generantur: tenet præter id nervos, motui mercuriali dicatos: si lubet, addas & cætera sensuum organa: item fel, ossa, crura: dicta omnia læduntur, Mercurio Domino Horoscopi, sextæ vel octavæ, læso à maleficis in signis convenientibus, accedentibus potiss. quadrato vel oppositione Lunæ: unde accedunt deliria varia, mania, lethargus, (epilepsia, apoplexia) catarrhi, gravedo à tussi, lingvæ impedimenta varia, raucedo, balbuties, immurmuratio; item obstructions pulmonum, fellis: vomitus varij, (præcipuè phlegmatici sputi, cui præest Mercurius, in vomitu a. & lingvâ suam facere officiū oportet, hinc vomere est *über die Zügwerfen*:) his tutior medebitur cura, quando Mercurius extra infelicem illum fuerit positum,

Morbi.

positum, quo mala modo dicta indicavit:
 quam felicitatem experientiæ reservatam
 volo: ex vegetabilibus Mercurio tribu-
 tur; mercurialis, Mercurij q. nomine di-
 cta herba, chamæmelú (in clysterib. am-
 bæ laudatissimæ) nyctimeron, (herba
 sub conjunctione Mercurij ac Lunæ col-
 lecta, ad ignes non tam microcosmicos,
 quam macrocosmicos technicos extin-
 guendos utilis) bellides (ad arthritidem)
 trifoliorum genera, (in quibus recondi-
 ta est serpentum fuga, hinc ob trifolij co-
 piam ab Insulâ Malthâ recessit serpens:)
 quare & herba allelujah huc pertinet;
 serpentaria, pulmonaria, majorana, ani-
 sum, anethû, fumaria, pimpinella, petro-
 selinû, pentaphyllon, aliæq; minutiorum
 foliorum et florum diversorumque co-
 lorum herbæ: ad Mercurium quoq; spe-
 ctant fabæ, (flatulentæ: flatus autem sunt
 Mercuriales) cubebæ, juniperus, (Mer-
 curialem medicinam præbens asthmati,
 tussi, hydropi, colicæ, podagræ, scabi-
 ei, &c.) corylus (sciuri Mercurialis amor)
 sambucus (cujus ol. est antipodagricum)
 juglans (cujus juli, die Nußbaumfäslin /
 Mercuriali vi vermes pellunt: cortex ra-
 dicis cum nucе viridi vomitum ciet: suc-
 cus, Mercurii faucibus utilis.) Porro quia

Mercu-

Vegetabilia

Animalia
Mercuria-
na-
Canes.

Mercurius sagaces reddit homines, idēq;
 & sagacia animalia, hujus imperio subdi-
 mus: *Canes* nempe (in quibus, si in ullis
 aliis, rationis certē aliqua mica emicat;
 alioqui tot artium simiæ non fierent; an-
 non enim mirandum est, istos per aliquot
 milliaria sequi odorata vestigia hero-
 rum, eosque peregrē adventantes odora-
 re, à procul item adferre studio recon-
 dita, alia facere, ob quæ non immeri-
 tō laudari sunt à tot Doctis!) *vulpes*, *si-*
miæ (quæ varias hominum actiones,
 subitō quoq; apprehensas, simulant, pul-
 suum quoque rationem invenerunt, un-
 de cum psittaco & elephante docilem ac-
 cepere naturam: cui prorsus contraria
 invasit asinos & arietes: hinc felicia, in-
 felicia, ingenia signaturas capient!) por-
 rō *mustelas*, *cervos* (qui sagittis percussi
 ad dipramnum properant) *capreas sylve-*
stres (quæ cum rubo ideo debilem ju-
 vant visum) *ursos* (qui visu labefactati a-
 pium alveos conturbant, ut ex earum
 punctiōe leventur) *elephantes* (& vocis
 & sermonis intellectu pollentes: unde
 Oppianus:

Cervi.

Ursi.

Elephātes.

Fama est inter se sermocinari elephantos,
Distinctasq; susurrare atq; emittere voces.
Constat id exemplo istius elephanti, qui
propē

propè *Cochin*, novæ orientalis Indiæ urbem, ex Liburnicæ ad marinum portum deductione fessus, præfecto suo, in gratiam Lusitani Regis fortius ut traheret, blandis verbis instanti; respondit: *Hoo hoo!* q. Malabarum linguâ dicturus: *Volo, volo!* elucet porrò elephantorum ingenium Mercuriale ex eo, quòd & ad bellum & ad pacé se disponere nòrunt, hinc 24. ex istis pro Indorum Rege excubias agunt! nòrunt & vulneratis sibi aloës lachrymas s. succum pro medicinâ instillare) *capreolos* (velocis & agilis naturæ, de lignis enim ad ligna, de locis in loca, hinc illinc saliant) *hippopotamos*, *Hippopotamus.*
(qui venæsectionum docuere, arundinum acuminibus sibi plethoricis venas incidendo) *murmenta* (sagacitatem Mercurialem in eo monstrantia, dum plaustra q. ex seipsis faciendo, tergis incubât, victualibusq; intra pedes impositis onerata, à reliquis còsoribus in tabernas suas trahuntur) *sciuros*, (qui Nautarum instar, *Sciuri.*
arborum corticibus vel asserculis insidendo, erectis in altum caudarû remis velisq; à vento moti, flumina secant, quo naturali artificio viso, naves primùm excogitatae fuerunt: hinc in aliquot antiquorum nautarum monumétis nil nisi sciuri, na-
vi

Feles.

vi insidentis, effigiem insculptam in quibusd. Italiae templis vidi) *Feles*, (qui pilâ q. palmariâ multoties invicê ludunt oculos item laesos valerianæ herbæ adfrictu sanant, unde & valerianâ tecum gestâ, felles, quò velis, ducere possis; tam intimo n. in hanc herbam feruntur amore, vt in hortis domesticis crescenti, adfricando iuxtaque dormiendo ferè vicini sint semper: nec herbam eamd. exsiccaturus, reponas, ubi licitus feli sit aditus, aliàs virtus penè omnis istius naribus extraheatur, stipitesque omninò felinâ, odorem vix perdente, conspurcabuntur urinâ!)

Bombyces.

Bombyces (qui sericum filum artificiosè contexunt, unde maximâ in copiâ per Italiam, arborum, quas Moroni vocant, (sunt mori albæ: weisse Maulbeerbäum) instar salicum nostratum ibi ad vias crescentium, foliis nutriti sustentantur: apud nos verò vitium foliis ali queunt: hinc forsan *nendi*; sicut à scarabæis *glomerandi*; ab araneis, *texendi* & *venandi*; artes omnes Mercuriales ortum traxêre!) ob naturam item hermaphroditicam, quam aliquoties hîc, Patavii semel, in anatomia certò deprehendi, sub Mercurii dominium refero lepores: quibus addo hyænam, alia, sexum mutare valentia:

Lepores.

Mer-

Mercurius enim & ipse hermaphroditicus, inq; utramq; manum, pugnam, paratus est miles : non tam in cœlo, ut ex hermaphroditicis seu variis hominum, quæis tales inde adducuntur, actionibus Mercurialibus patet : quàm in minerali terrâ : quam hermaphrodesin variæ circa Mercuriû in chymiâ laborationes produnt. Inter aves, Mercuriales sunt illæ, quibus natura q. ingenium indidit simulandi vel vocem artificialem, musicalem, canoram, vel alias quasdam hominum brutorumve actiones agendi : tale artificium inest psittacis, mœo avi, picis, humanæ linguæ, risionis, vocis, simiis (unde

Aves Mercuriales.

Pica loquax varias modulatur gutturo voces,

Scurrili strepitu quidquid & audit ait !
alterum illum mœum, vel mævium hominem esse jures, si, non visâ ave, risus & cachinnos audias: Rudolphus Imperator binas ejusmodi aves, ex Turciâ aliquando missas, mirabili & insigni dono accepit ! tertius ille psittacus, multa item loquitur, multa ridet, nil edit impuri, separatq; à cortice nuces : videas & naturalem huic q. inesse adversus canes antipathiam) inest insuper Mercurialis natura monedulis, sturnis, graculis, carduelibus,

bus, picis, alaudis, philomelis s. lusciniis (cantus suavitate, quâ etiam insomnem noctis laborem, ovorum incubationi impensum, solantur, omnes aves superantibus: unde fabula de lusciniâ & asino!) porro ficedulis, merulis, turdis, calandribus: quibus ob motus frequentiam adenseo cornices: nam q. sibi ipsis placendo,

Sapius hæc sicis secum spatiantur arenis!
Unde Peripateticos, cornices quis diceret:) Piscium polypo, rectius polypodi, versicolori, Mercuriale sanè & astutum est ingenium, hic enim saxum simulans, quidquid incautum subrepat, cassibus suis ceu cirris irretitum, devorat: solertes hincq; Mercuriales sunt, Pastinaca marina & mugil: illa occultos radios in transeuntes figit: hic caudâ cibum (dett Fischen zum bossen vnd schabernack) ex hamo excutiendo furatur. Hermaphroditicæ iterum, atque eo ipso Mercurialis naturæ est Trochus, ex seipso & marem & fœminam faciens. Sed inter quos lapides versatur Mercurius noster? Breviter. Inter eos, quibus natura vel ars, variam formam, varios colores, ac præcipuè croceum cum viridi mixtum indidit: quorum nomina & virtutes quærantur apud

Boe-

Pisces.
Ælian. 1.
Histor. animal.

Lapides.

Boëthium in de gemmis. Ad Mercurium hic referre lubet lapidem ceratitem, s. monocerotis cornu fossile, quale nuper Friburgi Brisgoiæ & Lohræ in copiâ vidi: invenitur etiâ hinc inde in variis regionum locis, illis ubi margæ species cum lapidescente aqvâ subterraneâ lactis instar per cavernas fluit: hinc variis sub lignorum, cornuum, fructuum, radicum, formis effoditur, prout materia dicta, corpora ejusmodi subterranea penetrando, transmutare potens fuerit: hinc non tam ob formarum, quàm effectuum in medicinâ varietatem, fossile illud monocerotis cornu, (non tam plebeis, quàm principibus etiâ viris, à Deceptoribus pro vëro unicôrnu sæpius oblatum) fugaciatque fallaci nostro Mercurio acceptum fero: Vires à multis exploratæ sunt contra venenatas auras, quæ & Mercurio læso subsunt: item cōtra venena, pestem, toxica, febres malignas, epilepsiam, alia. Mercuriales etiâ puto illos lapides, quibus variæ ab artifice naturâ formæ, certum quid in naturâ referentes, reperiuntur inditæ: sic propè Islebiam in monte repertus fertur lapis, cum Lutheri Islebiæ nati effigie, quæ naturaliter, lapidi increverat: repertos & alios

N

vidi,

*Vid. Boëth.
2. gemm.
243.*

vidi, quibus genuinæ halecum, item herbarum certarum formæ inerant: (ubi forsan fieri potuit, ut herbæ inter saxa crescentes, saxis adhuc mollibus q. signaturas suas impresserint, ac cum tempore creverint in durius; id quod dubio procul in limosis ac lapidescentibus locis locū habere potest, ubi occulta rei forma ex relicto occulto semine cum coagulato tandem corpore lapidoso emergat. Saxa crustosa & scissilia die Schifferstein / Mercurialis huj⁹ sunt naturæ, ut varias istiusmodi formas in genituræ suæ loco facile accipiant; hinc visuntur quandoq; cum impressis naturalium arborum, ericarum, piscium, præf. percarum & luciorum, figuris q. naturalibus, quas nec pictor penicillo aptius delineatas repræsentare queat: propè Florentiam, Herbiolin, Islebiam, in fluminibus veterumque piscinarum locis tales effictos naturæq; penicillo pictos lapillos reperire licet: quid si pisces ita repertos, minerali terrâ obrutos mineraliq; aliquo liqvore, vel alio coagulante vapore in lapides cōcretos dicas? cū & minerales fontes ac aquæ sint, quæ injecta corpora, etiam panem, in lapidem, ferrum, cuprum, mutant! multos hujus generis lapides reperire.

fire licet in Puteolis (*Puzzolo*) propè
 Neapolin : etiam propè Bononiam, ut ibi
 videre contigit : sic & in nonnullis locis
 maritimis reperiuntur mollia naturâ cor-
 pora, quæ ex salino maris coagulo durissi-
 mum accepere corpus : quæ coagulatione
 simile quid habet cum coagulatione
 Mercurii : atque hæc mirabilia nostris vi-
 dentur oculis, quæ vel naturæ, agenti,
 vel Chymix ex naturæ æmulatione labo-
 ranti, mirabilia non sunt : tenet porro
 Mercurius porphyrium lapidem, topa-
 cium, achatem, item vitra lapidescentia
 varii generis. E mineralibus ac metallis
 Mercurius sibi vult homonymum Mer-
 curium vivum, mediam q. sortem inter
 mineralia ac metalla adeptum, hinc cum
 Untzeto liceat appellare liquore mine-
 ralem, ex metallicâ viscidâ sulphureâq;
 terrâ exactè temperatum mixtumq;
 spirituosum & in igne volatilem, exte-
 riùs frigidum, interiùs calidum, pondero-
 sum, colore argenteum, omnibusq; me-
 tallis familiarissimum, cum iisd. intimè
 adhæreat, ea resolvat, & ad singulorum
 naturam se accommodet : hinc Mercu-
 rium hunc videas, prothei instar, in va-
 rias formas, varios formarum effectus,
 mutabilem : jam enim avolat in auras,

*Vid. Im-
 perat. Ned-
 pols excus.
 de Histor.
 rerum na-
 surall. ser-
 mone Itra-
 lico.*

*Mercurius
 Vivus : cu-
 jus natura
 Et præpa-
 ratio mul-
 tiplex va-
 deatur apud
 Untzer in
 anat. spag.
 Mercur. ap.
 Lib. 6. Et
 chymicos
 scriptores
 alios.*

jam manet in aurâ & auro, jam alio modo retinetur: jam volatilis fit, jam fixus: jam spiritus, jam oleum, jam lapis: jam hujus, jam illius coloris: jam vivit, jam mortuus est: jam mortuus, revivificatur, jam nunquam ad vitam redit: jam per sputum agit, jam non: jam alvum movet, jam vomitum, jam urinam, jam sudores: jam destruit, jam conservat: jam hoc, jam illud agit: quam mutabilitatem satis

An Mercurius metallis inest.

*Vid. un-
verz. I. A-
nat. Merc.
15. L. u-
remberg. in
scris. con-
tra Salam.
an vitrio-
lum? came-
par. in de
atram.*

experiuntur Chymistæ! licet eundem etiam Mercurium, sicut & vitriolum, in omnibus metallis occulto modo reperire (audii phantastam an sapientem qui diceret: ex quovis etiam ligno, ex quovis lapide, ex quovis stercore, se elicere posse Mercurium: qui si aquam intellexit, habet enim aqua signaturam Mercurii, ex analogiâ saltem quid dixit) sed Sapientis est, inquirere, qui sapienti ore dicit: in Mercurio latet, quod quærunt sapientes! unum addo: Mercurium uno modo jam potes coagulare, jam eod. modo, sed alio tempore, non potes! causam quæris? in astris latet, quæ tu quandoque ignoras! funde Mercuriû sub certo suo astro, sub conjunctione puto Saturni & Mercurii (hinc forsan fit: quod Mercurius vivus in plumbum fusum modicâ prius intru-

sâ

in foveâ, injectus, in momento q. coaguletur!) vel funde etiam sub conjunctione Martis & Mercurii, sic dubio procul citius coagulabitur! sed iterum sapientis erit, latius heic inquirere: quem non pudebit, *quotidie discere*, aliàs non erit sapiens! Chiromantici montem sub digito auriculari, amatorio (Eiebsfinger) vel minimo, tribuunt Mercurio, indeq; peculiariora formant judicia, quæ jam non moror! Antiqui imaginibus Mercurii per artificium, horâ nempe Mercurii, ipso in geminis aut virgine, domibus suis, existente, in certis Mercurii lapidibus, exsculptis, usi sunt, ad acquirenda varia variarum scientiarum & artium bona: hodie Mercurialia talia sigilla imprimi possent Mercurio terrestri coagulato, tâqvâ proprio metallo, in quod chymicæ artis auxilio facilè verti potest; Mercurio tamen cœlesti in dignitatibus bonisq; aspectibus, coagulationis præsidis Saturni, Jovis, Lunæ & Veneris constituto; unde forsan Mercuriales actiones promovere, Mercuriales item morbos, facilius curare licitum esset: non ita nuper in illustri quodâ loco vidi tale Mercurii sigillum, Mercurio fixo, optimam Solis Ungarici probam sustinenti (hat die probegehalten)

Mons Mercurii.

Sigillum Mercurii.

Transmutatio.

impressum : quin adseverare possum ; personam gestantem in mercurialibus fuisse felicissimam , cui ad tantam , etiam in morbis curandis felicitatem , ante cœlestis hujus remedij acquisitionem , tanquam ad Corinthum , nō contigerat aditus ! quid putatis hec , qui nares forsan stringitis ? anne astrale hoc quid esse dicetis ? Quoad transmutationem , Mercurius certè tam aptam in varias se transmutandi formas naturam habet , quàm vix Protheus quisquam : unde Mercurius noster vivus , observato quoq ; cœli regimine , multò faciliorem obtinet trāsitum in & ad alia metalla , quàm neutrum horum in alterū . Mercurium autem si figere cupias in Solē , ante oculos prius habeas Lunam in leone , horam Solis ; in Lunam , signum Lunæ cancrosum , horam Lunarem : in Saturnum , Lunæ aquarium , horam Saturni : in Martem , Lunæ arietem , horam Martis : in Jovem , Lunæ pisces , horam Jovis : nō neglectis interim transmutandorum terrestrium planetarū fortitudinibus , quas ob herorum suorum cœlestium fortes positus , adipiscantur ; sed propositam mihi video telam , ultra quam non trahendum filum !

IN-

INTRODUCTIO

LUNÆ.

Vltima nunc Luna est, quæ ut cœlestibus Planetis posuit terminum, ita & nunc sermonem, ruditer hæcenus de iisdem susceptum, decurtabit: hæc ultimum inter Planetas accepit locum, ut sit q. superiorum, à Sole potiss. provenientium, influentiarum receptaculum, unde q. prægnans facta, conceptum suum fortum, in vicinum sublunarem mundum, majorem & minorem, edat, viresq; rebus insitas, alacrius excitet: hinc juxta præcipuorum Astronomorum mentem, nec proprio suo, sed alieno, à Sole (for- san & aliunde) communicato, gaudet lumine, quod secundum diversas ad Solem positiones, quadraturas maximè, diversum est: hinc nova, semiplena crescens s. falcata, plena, semiplena decrescens s. cornuta fit Luna: quæ omnia menstruo peraguntur spatio, quo consuetum suum per dodecatemoria curriculum absolvit: multa heic, ubi multa licerent, miranda proferre possem de uniuersali & particulari Lunæ in omnia sibi subiecta influxu

*VII. LV.
NA ejus
locus ac
motus.*

*Lunatio-
nes.*

(hic enim tam certus est, quàm certus Sol ipse, certa Luna ipsa!) faciam autem quod curta jubebit minerva: non multa nunc dicam, nec enim tam multum est dicendi propositum, de Lunationum judiciis: hoc tamen dicam: Lunam cum Saturno facere ad frigus, pruinas, uredinem, nebulas crassas, pluvias: cum Jove, ad serenitatem: cum Marte adventos, nebulas rubras: cum Sole, nunc hoc, nunc illud, pro variâ phasæ: cum Venere & Mercurio in humidis potiss. ad imbres: nec præteribo heic, quod ad medicinam forsan faciet: quantum à Solis conjunctione diem, indicium plerumque præbere futuræ criseos menstruæ: de quo & Galenus & Plinius, & Poëta, de Lunâ sic canens:

*Indicium
lunationis
mensuræ.
Gal. 3. dieb.
decr. Plin.
l. 2. c. 46.
Virgil.*

*Sin ortu in quarto (namque incertissimus
Author)*

*Pura nec obtusis per cælum cornibus ibit,
Totus & ille dies, & quæ nascentur ab illo
Exactum ad mensem, pluviam ventuq; ca-
rebunt.*

Idem ulterius:

*Cynthia si cornu, quod se sustollit in altum,
In curvâ specie velut annuat, ad fore cælo
Sæva procellosi prædicet flabra aquilonis,
Rursus*

*Rursus ed veniet pluvius Nothus, hanc ubi
partem*

*Ponè supinari conspexeris, inq̃, reclinem
Spontè habitum: verùm si lumen tertius
ortus*

*Proferat, atque Deæ convolvat circulus
orbs:*

*Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum latè pelagus canescere cernas.*

Idem alibi:

*Non unum deprensa diem tibi signa lo-
quuntur,*

*Sed quæ signa novo dederit nox tertia mo-
tu*

*Quartave, sustollat medios dum Cynthia
vultus,*

Durabunt cælo: medio quæ edixerit ore

*Ignis in plenos: hinc in dispendia rur-
sus*

Altera provisa signantur tempora Luna.

Illa dehinc, donec germani Luminis ignis

Accedat phæbo, mensis postrema notabūt.

*Ubi vel ex ipsis poëtæ verbis: Si lumen
tertius ortus proferat: item; quæ signa no-
vo dederit nox tertia motu quartave: oriri
videtur scrupulus: num, quæ dicta sunt,
ex tertio vel quarto à conjunctione die,
haurienda sint? quem eximo statim di-
cendo: Lunam ista facere, cùm venerit ad*

*Theophrast
in libell.
de Tran-
quillitat.
signis cum
Lucano scri-
mit cor-
tium.*

primum sextilem, ratione primæ visionis: sive nunc tertio, sive quarto, *prodiverso* sc. *Luna Motu*, id evenit die, nil interesse: idem dicendum argumentum de diebus criticis. Ventorum (quos à Mercurio ac Lunâ inpr. regi non ineptè colligas) causas, causas item fluxûs refluxûsque maris, nemo forsan physicus exactè ex suis principiis hauriet, nisi cœlum ex eoqve Lunarem præc. cum reliquis stellis erraticis & fixis, configurationem conjungat: cautiores hâc in parte sunt naucleri Astronomi per mare practici, qui si ad nil aliud, ad Lunæ saltem motum, oculos mentemqve vertunt oportet tamen in fluxu isto refluxuq; subsit quid aliud, quod si scire possem, auro argentoqve redimerem (quid alii dicant, scio, quod idem est, ac nescio!) mare enim Venetum singulis 24. horis, bis ad longioris viri altitudinem crescere, bis decrecere vidi: manè & primâ nocte crevit: à meridie, ubi aliquot plateas, mari vacuas, cœno saltem repletas, cernere licuit, & mediâ nocte, statis suis sex semper horis, decrevit: heic, inquam, subesse quid suspicor, quod non omninò à Lunâ sit, aliàs fixum illud accretionis & decretionis tempus non observaretur, quod

pre

*Judicium
crisont.*

*Causa Gen-
torum, af-
fluxus ac re-
fluxus ma-
ris.*

pro diverso forſan, nunc celeriori, nunc tardiori, Lunæ motu, mutaretur : mare (ridiculam hanc à nonnullis cauſam dictam audias) intra id tempus, ſi in antra recurrit, quid quæſo ante hunc incurſum replevit, dicesne fuiſſe ibi vacuum? immo quis vel quid certo tempore in antra ire intrò jubet? cur non aliud ridiculum proſers : dari nempe poſt mare alium mundum, meris ebriofis ſtultis repletum, qui certis horis mari ſe inebriente, certis item iterum evomant? vereor itaque ne adſit heic ſumma iterum *apposita* *Turris*, *imbécillitas mētis*! Tu cauſas tibi placentes elige ex ſubtilioribus Phyſicis, iis-que, qui de acidularum ac thermarium fontibus ſubtiliùs ſcripſere; nūl dicam de eclipſibus, quæ varios morbos, juxta varios ſuos ſignificatores (ſolet enim quivis Planeta, appropriatum heic ſuum adferre) adferunt : ſed quid de aliis electionibus ac criſibus medicinam ſpectantibus dicam? ibi phlebotomandi, purgandi, ſcariſicandi, ablaſtandi, ad ſcholam deducendi, nubendi, peregrinandi, ſerendi, ſecandi; heic verò morbos dijudicandi, tempora intendo : uno verbo, ſi poſſem, dicerem, hæc omnia regi à Lunâ, atq; ex ejusdem vel facilitate gaudere, vel infe-

lici-

licitate dolere: Lunam autē heic qui negligit, Solem ipsum negligit! brevi nūc pede per singula curram: multoties mihi constitit, diversorum temperamentorum hominibus sanis, variè, alteri malè, *Venasectio.* alteri bene, cessisse *venasectionem, scarificationem, purgationem*, uno eodemque tempore institutas! causas suspicatus sum subesse saltem sub Lunæ signis, quæ in medicinā faciendā temperiebus debebant esse cōtraria: hinc fit, ut cholerico, nō adeò profit *sanguinis missio*, sub igneis, ac phlegmatico: nec phlegmatico sub aqueis, ac cholerico: vicissim sanguineo nō adeò profit sub aëreis ac melancholico: nec melancholico sub terreis, ac sanguineo! semper enim contrarium te heic esse oportet: Ideò sic collige cholerico prodesse *venasectionē* sub signis phlegmaticis; cancro (scorpio) piscibus: phlegmatico sub cholericis; Ariete, Leone, Sagittario: sanguineo sub melancholicis; tauro, virgine, capricorno: melancholico sub sanguineis; geminis, librâ, aquario: quamvis in genere terrorem heic incutiant multis, gemini, (ob brachia) Leo (ob cor) scorpius, (forsan ob malignitatem Martis:) terrere quoque debet Luna, ne membrum secetur, *cujus signum ipsa*
occu-

occupet; ne sc. caput, si arietem, ne col-
 lum, si taurum; ne brachia, si geminos;
 ne pectus, (in empyematis curâ) si leo-
 nem aut cancrum; ne pedes, si sagitta-
 rium aut pisces, teneat luna: ubi iterum
 glucet contrarieras, toties à meris Do-
 gmaticis decantata, quâ ubi non amplius
 fruerentur, præ sensuum forsan contra-
 rietate disrumperentur! terrere iterum
 debet Luna læsa à Saturno vel Marte: ad
 venæ-sectionem è contrâ incitare debet
 prædicta Luna, si vel Sola teneat imperi-
 um in signis bonis, ariete, librâ, aqvario,
 cancro, piscibus; vel bene applicetur bo-
 nis, Jovi sc. aut Veneri: dividunt & qua-
 draturas Lunares pro ratione Ætatum,
 ita ut prima quadratura juvet venæ-se-
 ctionem (juvare eodem quoque ordine
 fæminarum menstrua putatur:) in ju-
 venescentibus; secunda, in juvenibus
 confirmatis; tertia in virilibus; quarta
 in senilibus: sed intellecta hæc velim ex-
 tra necessitatis telum: necessitas enim cu-
 ræ ferrum frangit, nec cœlum ubique in-
 spicit: non minoris, immò majoris vir-
 tutis Luna est in *purgantibus*: deprehendi
 multoties in meipso & aliis, idem specie *Purgatio.*
 purgans, diversis temporibus repetitum,
 jam retentum, jam per vomitum reddi-
 tum

tum fuisse : causâ vomitus , quia sur-
tionis tempore, ruminantium s. vomen-
tium signorum aliquod , arietem puta,
(taurum) capricornum vel leonem (qui
ob ventriculi signaturam etiam nauseam
heic movet) Luna tum percutiebat: de-
prehendi item debilem purgantium o-
perationem, Lunâ vel debili nimis, à ma-
leficis impeditâ, vel à Jove (confortan-
tium præside) nimis confortatâ, unde, ut
obiter hoc dicam, Galenicorum multa
purgantia naturæ q. adsimulantur, secus
ac fit cum chymicis, quæ naturâ quando-
quæ confortatâ fortius operantur fer-
mentando : felici autem ac facili purgans
elabitur antro, si Luna in signis aqueis vel
aëreorum duobus ultimis constituta, ab
expultricis facultatis præside, Marte,
Sole quoque aut Venere, fideliter juve-
tur, quod auxilium ipsi præstant eorum-
dem sextiles aut trigoni; observatur &
heic contrarietas specialis, dum, Lunâ in
cancro existente, Veneris nutu, fortius
purgatur bilis per electuarium; nutu So-
lis aut Martis, phlegma; nutu Jovis, me-
lancholia : in scorpione verò, bilis tutius pel-
litur per potionē, si adnuat Venus; phle-
gma, si Sol ac Mars; melancholia, si Jupi-
ter : in piscibus, juvatur excretio bilis per
pilulas

*Curatio per
contrarie-
tatem a-
stralem.*

pilulas, si consentiat Venus; phlegma, si
 Sol ac Mars; melancholia, si Jupiter! scias
 enim Saturno deberi melancholiam; Jo-
 vi [Soli ac Veneri,] sanguinem; Marti
 bilem; Lunæ pituitam: hinc, ut galenica
 etiam contrarietas eò melius foveatur,
 sub Saturno emunda sanguinem; sub Jo-
 ve melancholiam; sub Marte, pituitam;
 sub Lunâ aut Venere, bilem: sunt quippe
 Saturno, sanguis; Jovi, melancholia;
 Marti pituita; Lunæ ac Veneri, bilis, sin-
 guli microcosmici humores contrarij!
 In scarificatione, venę-sectionis vicariâ, *Scarificatiō*
 (unde quæ antè dixi & heic locum obti- *tio.*
 nent) cauteriorum item inustione, aliis si- *Ustio,*
 milibus; observetur, ut Luna extra mem-
 bri scalpendi aut urendi signum currat,
 sic adfluxûs copia minuetur: rectius pro-
 cedetur, si Luna in signo, membro tan-
 gendo contrario, cucurrerit! contrarie-
 tas item signorû valet in balneis, quæ tu- *Balnea*
 tiora sunt, Lunâ per signa ignea, felicesq;
 Solis ac Martis, siccorum planetarum
 radios, currente: si quis tamen partem
 aliquam studio humectare cupiat, feli-
 cius id fiet in balneo, sub Lunâ vel in si-
 gnis humidis, vel partis curandæ signo,
 crescente, instituto: sic ad emaciata crura,
 emaciatos pedes, copiosior, meâ men-
 eqvid.

Conceptio.

mente, adtrahetur sanguis, Lunâ, in bono Jovis radio, ad plenilunium properante in piscibus humidis, quibus pedes subjacent: simile de cæteris esto judicium, ubi licet signa partium non semper sint humida, Luna tamen crescens, eadem occupans, humores inibi auget: juvatur & conceptio à Lunâ in signis terreis, fixis, cum Saturno, [qui retentrici facultati, immò & primo (juxta quosdam) conceptionis mensi, præest,] existente, in felicibus Solis (hominem cum homine generantis) aut Veneris (prægnantium cum Lunâ matris) aut Jovis (seminis generationi dicati præsidis) aspectibus: hinc enim semen eò foecundius elaboratur, eò alacrius à matrice excipitur, eò tenacius figitur ac fortius gestatur: quin crederem, observato cœlesti ejusmodi positu, uno sæpe sæpius conceptionem actu felici successu perfici posse: & quidnî? annon enim cœlum & homo generant hominem? Sed taceo, quia consentit Philosophus! tacere tamen nolo, consentire & hâc mihi in parte *Galenum*, qui in de diebus decretoriis tertio apertè sentit: universas res à Lunâ mutari, illud a. non perinde omnibus constare, sed iis, qui ejusmodi accuratè observaverint, in confesso esse: ad hanc

*Loc. Gal. 3.
decr. descr.*

ad hæc *seminis conceptionem, imprægnationem, auctiorem* & (quod majus est) omne actionis initiũ magnas alterationes juxta Lunæ motum *in septimanos circuitus* (ubi criticos quoq; notat dies) obtinere: quæ namque (ipsa Galeni hæc mens est) quotidie omnibus, quæ subsistunt, incidunt, horum causam *Luna* habere observata est, maximeque tetragonis & diametris stationibus ea immutans: nam si *Luna* in tauro existente, *semen concipiatur*, vel partus, vel omnino alterius cujusdam (concludo ego: E. & morborum: unde Crisium causam ex Galeno juxta Lunæ motum deduco) principium contigerit, magnas ejus mutationes faciet, quãdo signiferum percurrentes, in leonem, scorpium & sagittarium venerit! colligite hinc, æqui rerum censores, quid Galenus de astrologiâ aliâs in genere, heic in specie, senserit, secius nempe ac melius, ac multi ipsius sectatores, quos certè, quia alioquin in Præceptoris verba jurare solent, & hæc in parte Galenum Patrem imitari, nec tam immatura, de astrologicâ quoq; medicinâ, judicia ferre, decebat! unde (Itali cujusdam mente) explodendi sunt, qui, ut ignorantiam suam aliquo modo videantur obtegere, Astrologiam ipsam

non solum Medico necessariam esse negant, sed mendacem illam falsamque esse impudenti ore proclamare non erubescunt. Sanè (sic uberius ille fert iudicium) si iidem illi divinam hanc (tunc Diabolicam diceret?) scientiam cum Galeno sæpius experimentis comprobassent, non solum veram illam esse & ipsi invenissent, sed utilem etiam & Medico maximè necessariam: quippe quæ tum salutare, tum infestos ægroti dies indicet, & quem finem tandem ægritudo sortitura sit, vel ad mortem vel ad salutem manifestis argumentis edoceat: quam eandem in sententiam alius quidam Astrologo-Medicus abit, dum in Astrologicæ Medicinæ approbatione, inter alia de Crisium investigandarum methodo agēs, ad propriam experientiam confugiendo inquit: experimento sæpe comperi, morbos iudicium distulisse, donec Luna motu suo pervenisset ad quadratum vel oppositum stellæ, cum quâ fuerat, cum primùm ægritudo inciperet, aut idem omnino punctum attigisset, quod frequenter contingit die 8. 15. 17. 20. 21. 22. & cæteris indifferenter, ut non mirum sit, Hippocratem (a cuius communi doctrinâ & Asclepiades & Corn. Celsus inter antiquiores, missis jam

jam recentioribus, dissentiunt) sæpe decimum septimum, vigesimum & alios, qui his correspondent, tanquam decretorios observasse: sed causam agnoscere non potuit, quòd suo tempore Planetarum motus non bene comperti essent: hæc est igitur Astrologorum sententia, Lunam in principio ægritudinis cum malefico aliquo Planetâ coëuntem, aut in ejus quadrato aut opposito existentē maximas alterationes producere, cū ad hostiles alios aspectus provenerit, sive decretorio sive non decretorio die id cōtigerit: hinc fieri potest, ut Luna, in primâ accessione Marti conjuncta, ad tetragonos postea ejusdem radios progressa, miras tragædias excitet, sæpius & mortem ipsam adferat, si beneficorum radij ipsam non foverint! sed nostri jam non est officij, ut dictam doctrinam mordicū heic defendamus: pauca saltem addam, quorum cognitio Medicum ornare queat; nempe, ut exactiorem tēperamentorum cognitionem ex cœlestibus causis eruat: morbos astrales eorumq; curam ex thematicis quoq; indaget: ex Lunæ ad principium morbi positu, non tam nudas crises, quàm & salutis ac mortis signa deducat: ex materiebus medicinalibus, cœlesti

Abstemiij.

influxu plenius, verū astraliū remedium, certis lunaribus diebus adhibendorū, apparatus faciat, sicq; medicinā aliquā astrologica exerceat : sed pergā in inceptā Lunæ historiā : *Abstemijs* bene multos fieri, etiā causā aliquā in Lunā, tēpore ablaetationis, subesse suspicor : cum n. Luna appetitus sit domina, videtur etiā in infante jam ablaetato appetitus ille juxta signi lunaris naturam ad hęc vel illa inclinare: hinc multi præ aliis, leguminum, radicū, fructuum, fiunt appetentes , Lunā ablaetationis tempore, cum Saturno in signis terreis potiss. capricorno vel tauro, (qui terrestris, varias ex terrā plantas devorat) hærente: multi præ aliis, piscium ac cancrorum esu delectantur, Lunā, ablaetationis tempore , in piscibus vel cancris forsan existente : multi tam Σαρκοφάγος, *carnivoraces* fiunt, Lunā , ablaetationis iterum tempore, cum Marte in leone (animale, prædā carniū animalium gaudente) circumvagante: multi tam delicatuli fiunt, ut quotid. ferè sacharo, melle, yino, aliisque delitiis dulcibus, recreari satagant, Lunā forsan , ablaetationis itidem tempore, cum Venere in virgine vel geminis versari gaudente: quid si jam abstemiij fierent, ab illis, quorum contraria

signa

signa occupârit Luna, effera q. à Saturno vel Marte facta: observant, vel, ubi non *Ablactatio.* faciant, observare debent, & nutrices & obstetrices, ut plenilunij tempore, quo à Sole magis distat Luna, à mammillis infantes arcendo, ad alium adsuefaciant cibum; nec ablactent, si Luna, cum Venere forsan, domos Veneris, taurum vel libram, vel exaltationem Veneream, pisces, possideat: tantum enim abest, ut hic infantes mammillis, ob sterco etiam anserinum, vaccinum, suillum, vel aliud impositum, infensi fiant, ut potius digitis depuratas papillas, pleno iterum ori intrudent: atq; hæc scire, cur pudeat Medicum? cujus curæ etiam infantes subjacent? si nil juvant, nil nocent! Ad scholam item multò citius adsuescent pueri, si sub felici Mercurii ac Lunæ, ingeniorum præsidium, configuratione, primâ illi vice deducantur, quàm secus sub effrænato sc. Marte, vel pigro Saturno, vel delicatâ Venere, vel magnifico nimis Sole: hinc n. naturâ tamen primitus ingentâ repullulante, è scholis evagantur Martiales milites (Kriegsgurgeln) Saturnini asini (grobe eingeschnitzte Ploß) Venerei amatores (Gassenjuncfern / Jungfrauen Serviteurs) Solares domini (die gewaltige

De spon-
sione.

Messieurs seyn wollen!) Ad sponsam spon-
sæque lectum liberior futuro sponso pa-
tebit aditus, si janua Veneris aperiatur,
splendentibus felicibus Luna ac Veneris
radiis in domo præsertim conjugii: ad
sponsum verò sponsæ (dann bisweilen hat-
ten die Jungfrauen gerne Männer / so ihre
bestellte Kupplerin haben) irradiantibus
prosperis Martis ac Solis radiis: Luna
quippe ac Venus præsumt conjugii vi-
rorum, petentium fœminas: Sol verò ac
Mars, fœminarum, volentium viros:
(quin stellas nubendi temporibus favere,
in communi jactatur proverbio, quo di-
citur: Er hat einen guten (oder bösen) Stern
gehabt zu heyrathen!) sed ubi nūc feritur,
ubi metitur? etiam ferendi ac metendi
hæc tempora subsunt Lunæ, irrigatio-
nis dominæ, coadjutæ à Saturno, cul-
turarum præside: hinc Saturnus plan-
tat, Luna rigat, dat incrementum
Jupiter: de re naturali, loquor natura-
liter! semen igitur tuum quodammo-
do siccius, terræ concredas, si Luna
crescens in humido, cancro vel pisce; Sa-
turnus fixationis herus, in fixo capricor-
no vel tauro vel virgine (plantandi cupi-
dâ) occupentur signis: melius procedet
hoc culturæ opus, si felici simul facie ad-
pareant

Seminaris
ac planta-
tio sub Lu-
nâ: ad quâ
etiam re-
ferre licet
transplan-
tationem
morborum,
magni in
astrali me-
dicinâ pon-
deris.

pareant Jupiter & Venus! semina autem naturæ nimis humidæ, in terram injiciantur tempore decreſcētis, sub ſignis item ſiccioribus: ſicut ſiccæ, tempore creſcentis, sub ſignis humidioribus; heic iterum adparet contrarietas in ſignis obſervanda: quam quia plures nunc vident, cur non & medicinam aſtologicam amant, quæ ex contrarietate, non ex ſolâ ſimilitudine curat? in ſeminatione tamen generaliter inter ſigna nocere quandoque videntur gemini, leo, ſcorpius, ſagittarius: quæ ſi omninò negligi debeant, eligantur vel alia ex eodem trigono; vel ubi retinere velis, exſpectes donec felicem juxta nanciſcaris adſpectum (Jovis vel alterius) ſeminaturæ alioquin tuæ convenientem: quanquam ſub modò dictis nocentibus ſignis, plenilunii tempore, amputatas vites à volucris, aliisq; infectis haud infeſtatum iri, dicant! atque hæc ſcire, cur pudeat medicum Botanicum? cujus curæ ſubjacent ſemina cum plantis? patiaturne agricolam ruſticum hæc in parte ſe feliciorē? qui & novit, quando ſemina terræ ſint mandanda? quando olera intrudenda? quando arbores plantandæ? quando vites amputandæ? quando ligna ſecanda? quibus nec vermes

Amputatio.

Botanicus non debet ſuperari a ruſtico.

vermes nec cariem nocitum iri novit, ubi Luna sicca decrescentis tempore resecta fuerint: vel (melius) ubi Saturnus ex signo sicco Lunam infra horizontem positam respexerit: durabiliora enim inde quæ conficiuntur, erunt opera: quòd si verò plantam aut arborem aut gramen superficietenus amputata, citò recrescetia mavelis, amputes sub primam Lunæ, in aëreis vel humidis signis existētis, quadraturam, accedente conjunctione Jovis aut Veneris: observari, sin placeat, idem poterit positus in tondendis vel capillis humanis, vel lanis ovillis, vel plumis anserinis circa ventrem deplumandis; *Lunâ* insuper in pilosis signis (siccis ut pl. unde ob similitudinem fuliginum siccarum parùm tamen pingviũ, quale pingve ol. etiam ex crinibus destillari potest, eò citius recrescunt pili:) *tauro*, sc. *capricorno*, *ariete*, *leone*, *virgine*, (quæ crinita est Venus, antiquitatis decore) vel etiam *librâ*, vagante: adspiciente fœcundo barbato Jove: Antiqui n. barbam adscripserunt Jovi (unde Jupiter barbatus) sicuti Veneri crines, Mercurio ungues: id quod ex hoc incerti auctoris monosticho colligo:

Ungues

*Tonsio ac
depluma-
tio.*

Ungues Mercurio: barbam Iove: Cypride crines!

Id quod per jocum ita repellere placuit:

Mercurius furti (possem etiam mutare:

Cythara: dann die Lautenisten vnd Enthusiasten sollen billich lange spitze Nägel haben.)

———— *probat ungueis semper acutos,*

Articulisq₃ aciem non sinit imminui.

Barba Iovi, crines Veneri decor: Ergò necesse est

Vt nollent demi, quo sibi uterq₃ placet:

Mavors imberbes & calvos Luna adamásti,

Non prohibent comi tum caput atq₃ genas!

Sol & Saturnus nihil obstant unguibus: Ergò

Non placitum Divis tolle monostichium.

Sed ut dixi, jocus hic est! Cur enim & A-

gricolæ non sinunt crescere prata, cum

flores, herbæ, gramina, ipsis haud sint de-

decori? Sed demetunt, ut gramen in ma-

jori recrescat copiâ. Sic & habet cum Io-

vis Barbâ, quam ubi singulis noviluniis

(præf. sub prioribus dictis signis) deton-

deri cures, subcrescet barbara barba bar-

batior. Neque cedit hoc in Iovis alio-

rumq; dedecus: cederet autem si non ton-

deretur pecus, sed degluberetur (wie

Clauß Narrens gestümpfte lächerliche

Pferdsmäuler:) Ita reddo jocum joco!

Tempora herbis colligendis dicata, ge-

*Collectio
herbarum.*

neratim item à Lunâ defumuntur. Medicinæ studiosus, Herbarium vivum collecturus, colligat herbas sereno tempore, non manè, ubi ros adhuc inhæret, sed circa medium solem seu meridiem, Lunâ decreſcente, in ſignis igneis, conſentiente Saturno & Marte in ſignis ſiccis, ſic facilius exſiccabuntur, nec rancidæ ſient herbæ, quæ nec primâ vice fortius ſunt premendæ, ne ſuccus omnis exeat, relicto capite mortuo, ſed papyro modicè ſaltè includendæ, poſtea ſiccioſculæ (ſem Welſe) prelo committendæ, ſic nativû cum formâ colorem retinebunt. Medicinales autem herbæ, in ſanitatis gratiam reſervandæ, eo potiffimû tempore colligantur, ubi Luna fuerit fortiffima, nec lumine, nec felici iſtius Planetæ, cuius Imperio herba colligenda ſubjaceat, adſpectu dærens: paucis multa: Saturninæ [præſente tamen ſingulis Planetis felici Lunâ] legantur, Saturno in capricorno, a-quario, vel librâ exiſtente, potiff. ante Solis ortum, Saturnus enim gaudet umbris: Ioviales, ſub Iove in ſagittario, Piſcibus, vel cancris; martiales, ſub Marte, in ariete, Scorpio, vel Capricorno: Solares, ſub Sole in Leone vel ariete: Venereæ ſub Venere in Tauro, librâ, vel piſcibus: Mercur-

Mercuriales sub Mercúrio in geminis, vel virgine: **Lunares** sed Lunâ in Cancris vel Tauro: ubi ultima semper signa Planetarum Exaltationes; prima, domos, in quibus dignissima ipsorû est fortitudo, & fortissima dignitas, fortissima item operatio, notant. Ac ne putes, Lunam in istis, vel aliis (quæ cæteris sc. Planetis adscribi solent) nihil agere: scias: Mandatum hoc ipsam accepisse à se superioribus: ut superiorum quoque facultates, officia, vires, tanquam Fecialis (*wie ein Tröf oder Herold*) sublunari mundo vicinior, vicinis Regnis, vegetabili, animali, minerali, denuntiet, obferat, præbeat. Atque hinc orta est astralis illa, admirandæ harmoniæ Musica, imperscrutabilis sympathia ac antipathia, unde Hermeticum illud, quod & initio dixi: superius sicut inferius, & inferius sicut superius: unde ut humores in microcosmo ad superiorum motum ac mutationem moventur aut mutantur; ita & plantæ, ad istorum vel ortum vel occasum, oriuntur vel occidunt: quod alio in sensu est: nunc potentiores, nunc impotentiores sunt plantæ inferiores, pro diverso planetarum superiorum regimine. Credent hoc mihi cæci à natura facti, qui nunquam viderunt, audi-

*Generale
Luna in
sublunari
imperium.*

verunt tamen Lunam esse! Credent & ratione forsan cœci facti, quibus vel tandem aliquando experientia Astrologica in Medicina aperiet oculos! Sed sat sit, de prima electionum lunarium variarum parte dixisse: restat pars altera *de Crisibus*, de quibus ubi pauca verba fecero, descendam ad conclusionem Planetarum nostrorum cœlestium. Res in iudicio cresium medicarum se habere videtur, sicut in foro practico: Quemadmodum enim ex iis, quæ inter actorem, reum, testes & iudicem aguntur, tandem cadit iudicium: ita & heic ex actore, facultate corporis: ex Reo, morbo ejusq; materia: ex testibus, signis cresium: ex iudice, Medico, vota undequaque colligente, fertur crisis seu iudicium, num reus, morbus sc. Ægrotanti futurus sit capitalis, nec ne? (obs ihm den Kopff werde gelten / ob er die Haar müsse lassen / oder ob ihm das Leben solle geschenkt sein!) Immò cum pugna heic sit inter naturam & morbum, bellum oritur, in quo aut Tyrannum morbum, ægotam corporis civitatem occupantē, vincere, aut à civitatis Rege, naturā, vinci, adeoq; victoriam vel penes Tyrannū, vel penes regem deponi necesse est. Victoralis ille triumphus brevi quandoq;

occu-

Crisis morborū a Lunā dirigitur.

Comparatio cum iudicio forensi.

Bellum natura & morbi.

occupatione, ab alterutrâ parte, hoste, morbo, aut defensore, naturâ, reportatur, quæ palma nunc intra triduum, nunc septendium, nunc aliquantò longius in tempus datur, in Bellis morborum acutis, (morbos *acutos* dictos intelligo) quandoque & ex sat longâ occupatione, neutra pars ob utriusq; fortitudinem, aut vincere aut vinci potest, vel utut altera fortior, alteram imbecilliolem, vermiculantem quasi depresserit, regionem tamen ipsius relinquere prius non cupit, quàm hostem penitus pessum dederit: (ceui hodie, prohi dolor! in Germaniæ nostræ afflictæ Bello diutino evenit, cuius & multos & longos hæcenus vidimus dies criticos, neutribi tamen vel ad salutem vel ad mortem tendentibus, sed semper instar transeuntium tempestatum transeuntibus, ac cum novo fulmine redeuntibus: videbimus, spero, mox ultimum criticum, in quo materia morbi bellici, per omnes, quotquot restant, tormentorum vomitus reddenda, sicque pax laxa pristinae suæ sanitati restituenda fuerit!) sic nempe fit & in bellis morborum longis (intelligo morbos longos dictos, quorum sat longa est victoria critica: sed unde hæc quæso eveniunt? An ex humo-

270 INTRODUCTION

rum, temperierum, locorum, ~~etatum~~
 natura, conditione, situ, statu? Dicant
 heic alii, quidquid velint, quibus utut
 obstinato cōtradicens studio obesse no-
 lim, præstari tamen ista exactius à Solis
 Lunæque motibus posse, quia experior,
 idèd credo! Non longus ero (nec enim
 longi foret usus) in *longis longorum morbo-*
rum criticis, quibus Solis vel alterius cu-
 jusdam Planetæ, morbum creantis, mo-
 tus, crisin inferre solent: id quod fit in
 arthriticis, paralyticis, nephriticis, hy-
 dropicis, quartanariis, aliis: licet obser-
 varim, etiā quartanæ (præclarum quens
 dam ICtum nō ita dudum ad astra feren-
 tis) crises, ad singulos Lunæ, respectu
 principii istius morbi æstimatos, quadra-
 tos, exasperatas fuisse, ob semper coinci-
 dentes malos Saturni ac Martis ad Lunā
 criticam positus, cum quibus etiam Lu-
 nam ipsam, ultima Critici hora, qua obiit
 prædictus noster Quartanarius, in domo
 mortis reperii: id quod illis consideran-
 dum relinquo, qui Lunæ motum à lon-
 gorum etiam morborum crilibus omni-
 bus omnind arcere cupiunt: vix enim al-
 legatæ meæ experientiæ cōtradicare po-
 terunt! *Acutorum* autem morborum criti-
 cos à Luna regi, plusquā in confesso nunc
 in

*Morborum
 longorum
 crises Sole.*

*Crises lon-
 ga etiā ex-
 periuntur
 motum Lu-
 nae.*

*Acutorum
 crises à Lu-
 na.*

in Astrologica medicina esse puto, qua in
 remultos è Galenicorum turba manum
 mihi dare video: atque ita dare oportet,
 modò *Galenum*, in de diebus decretoriis,
 defendere velint, qui, quantum Lunæ in
 decernēdis crisibus tribuerit, vel ex solis
 his ipsiusmet Galeni verbis colligere li-
 cet, quib. ait: porrò illud denuò repeten-
 dum est, quod nos quoque observantes
 (audite *Galenum nostrum*, diligentem
 Astrologiæ indagatorem, quem imitemi-
 ni omnes, quibus placet!) verissimum
 esse comperimus, ab Ægyptiis Astrono-
 mis inventum: Lunam non modò ægris,
 sed etiam sanis, dies, quales tandem futu-
 ri sint, posse prænunciare. Si enim ad
 Planetas temperatos, (Iovem, Solem, Ve-
 nerem) steterit, faustos ac bonos dies
 producere: sin ad intemperatos (Satur-
 num vel Martem) graves molestosque.
 Hoc, quid quæso aliud est, quàm Lunam
 nunc facere crises bonas, si ipsius quadra-
 ti in bonos planetarum (morbos etiam
 suos proprios producentium) adspectus,
 inciderint: malos, si in eorundem malos.
 Ita nempe brevis & genuina stat senten-
 tia! *Dies criticos provenire ex quadratis Luna,*
 qui, quò citius, ex velociori sc. Lunæ mo-
 tu, eveniant, eò citiores fieri crises: quò

*Loc. Galeni
 3. decret.*

*Quadratis
 Luna decen-
 nunt crisi-
 sin.*

132 INTRODUCTION

tardius, eò tardiores: fieri item bonas vel malas, pro bona vel mala, iuxta Lunę quadraturas, configuratione, quę si vel planetas vel signa morbis contraria tenuerit, morbos levare: sin similia, exasperari. Amo nempe iterum heic contrarietatem Galenicam, quam per brevia exempla monstrabo: Ioviales morbi ex sanguinis vitio vel plethora oriundi, inflammationes, pleuritides, anginę, alii, augebuntur, si Iupiter sanguinis pręses crisium tempore (juxta Lunę sc. quadratos, à quibus crises oriuntur) tenuerit signa sanguinea, calida, ex Trigono aëreo vel igneo: levabuntur è contrā, si tum temporis in signis contrariis, melancholicis, siccis, ex Trigono terreo, fuerit: morbi Veneriei, fistulę, œdemata, lienterię, alii, levabuntur, Venere in signis naturę istorum morborum contrariis, cum bono Solis, Iovis, Martis testimonio, existente: exasperabuntur, si signa & aspectus fiant ex similibus. Morbi Saturni melancholici, icterus niger, melancholia hypochondriaca, quartana, alii: item Martiales cholericici, febres, erisypelata, phrenitis, alii, vel leviores vel graviores fient, ubi vel Saturnus vel Mars, in signis & aspectib. vel contrariis vel similibus, criticorum Lunę quadra-

*Crisis bona
vel mala ex
astris quo-
modo judi-
canda?*

quadratorum tempore steterint : unde colliges, Saturnum frigidum in signis frigidis per crises euntem non aded nociturum morbis martialib. calidis : nec Martem calidum, in signis calidis, per easdem crises permigrantem, aded nociturum morbis Saturninis frigidis : uno verbo: oportebit heic considerare naturas planetarū, signorum, adspectuum, vel contrarias, vel similes, indeq; de bonitate vel malitia crisis formare iudicium, quod penes quosvis esto liberum. Hoc mihi heic videor sapere, de causis & eventibus dierum criticorum, certius argumentum desumi non posse, quàm unde nunc desumere cogitem. Causas istas tam certas forsan mihi dare nequeunt, qui ex sola humorum natura logizant ac nomizant: quis enim humoribus absolutè dictiscertum præscriberet motum? certum motus diem? adferunt quandoque quod præscribat, sed prorsus non ad rhombum, ided proscriptione dignum! Nempe heic bilis hoc facit: calor hoc facit: frigus hoc facit: & quid aliud, non aliud facit? Sed cur quæso humores isti, qualitates istæ, non semper idem, eodem modo faciunt, quod dicuntur facere? Dixero heic forsan aliquid, quod occultè non fuerit do-

nihilo! Sed rectè dicantur priora facere, quod facere videntur: sunt enim præditationes de dici, non de esse: non res, sed nomina sunt, quæ nec ad rationalé vel phœbi vel Vulcani alicuius lucé posita, cum rebus suis videntur, sed cum vocibus in auras avolârunt. Hinc multoties (liceat libero uti sermone) multi, proprii sui mali confesores, apud tot Ægrotos in ignominiam incurrunt, quando quid eventurum dicunt, quod ita non evenit, sed vel aliter vel prorsus non evenit! Rectius agit Astrologo-Medicus, rectius Chymicus, qui uterq;, ratione nō destitutus, in rem præsenté, in experienciâ ipsam it: hinc maiore sapius apud ægros fidem meretur, maiorem laudem reportat. Disseras ægrotò de crisi- bus, quantum velis, nil efficies: cura ipsum! Et cur quæso, medicamenta tantoties differs, crisi- bus tuæ gratiâ, cum tamen, an ita, ut putas, eventura sit, nescias? Cælum heic si inspexeris, poteris non tam de die, quàm de horâ crisi- bus, atque hoc ipso de medica- menti exhibédi tempore, multò esse cer- tior! Sed non audeo plura dicere, ne in ignominiam & tantum non plagas incur- ram, video enim Moysen ante fores cum cornibus! Sed ut certus quoque sis in tuis crisi-

*Prædictio
crisi- cer-
tur est ex
mensura Luna:
ideo causa-
res esse de-
bent in pro-
gnosi, qui
cælum ne-
gligunt.*

crisibus, en brevem & certam normam.
 Ad quæsitam horam invasionis morbi
 (horâ ignoratâ exquiratur dies, vel diei
 tempus, ante vel post meridiem) in cuius
 cognitionem, manifesta ægroti alteratio
 primùm facta, te deducet, quæratur lo-
 cus Lunæ in Ephemeridibus, secundùm
 artem: si lubet, ad dictam horam, eri-
 gatur Thema, ut videatur positus cœlestis
 tempore principij morbi, inde enim &
 quædã de futuris crisib. judicare poteris:
 Sin hoc nec libeat, nec liceat (multa au-
 tem in bonis licent, quæ non lubent) in
 circulum saltem scribe duodecim signa
 cœlestia, gradibus suis distincta, in eisq;
 Lunæ positum, signi sc. gradum, quem
 in principio ægritudinis obtinuit, nota;
 inde per integrum circulum numerando,
 invenes in singulorum tertiorum signo-
 rum gradibus principali Lunæ loco cor-
 respondentibus incipientes tuos qua-
 tuor primos quadratos ad quos singulos,
 quo die, quâ diei horâ, Luna pervenerit,
 singuli quoque constituentur, tui dies
 critici: dies Indicativos, indicabunt
 Semiquadrati ad singulos 45. gradus
 incipientes: intercidentes verò inter-
 cident in sextilium principia, duorum
 semper signorum, à primo morbi tempo-
 re,

*Modus in-
 vestigandi
 crises.*

re, s. primo Lunæ signo & gradu, facto numero. Ex his omnibus, juxta inventum simul Planetarum, beneficorum vel maleficorum, positum, vel benè vel malè de crīsis, earumq; symptomatibus s. accidentibus, ferri poterit judicium. Practicus isthæc omnia, diversorū omninò morborum accidentia, in uno duobus vel tribus circulis, parietibus suis adfixis, domi tanquam in calendario observare sat felici successu poterit: sed melius hæc possunt monstrari, quàm dici: quæ ubi monstrentur, magis facilia adparent, quàm, ubi dicantur, difficilia forsan! Exemplo, quod nuper ad manus fuit, rem ipsam declarabo parumper: Incepit studiosus quidam laborare febrī, anni huius 1626. mensis Iun. diei decimi octavi, horâ duodecimâ, seu horâ nullâ astrologicâ, id est, in principio diei astronomici. Luna tùm temporis occupavit 29. gradum Leonis, quod signū febrile, calidum & siccū, quia Mars febrilis, calidus & siccus, simul occupavit, malum statim de peiore crisi mihi præbuit omen: hoc nempe eventus:

I. Indicat. Primus Indicativus factus 22. Iunij, circa 4. matutinam (Galenicus has horas nunquam dicere poterit, nisi cœlū observaverit!) ubi Luna cucurrit ad primum se-

mi.

*Exemplum
criseos &
Prologici.*

miquadratum, 14. sc. Libræ, attingendo
 quadratum Solis, sed absque maleficorū
 radiis: adfuit hīc insignis lassitudo. In-
 tercedens incidit in 23. Iunij circa horam 10. ante meridiem; ubi Luna venit ad pri-
 mum sextilem 29. sc. Libræ, absque in-
 dicatione, caruit enim malis radiis. Pri-
 mus criticus factus 25. Iun. circa hor. 8. p.m. ubi Luna festinavit ad primum qua-
 dratum 29. sc. Scorpii, in quadrato Mar-
 tis: mala hæc fuit crisis, quam ita malam
 adfuturam ibi in principio statim morbi
 ominabar, ob conjunctionem; hīc verò
 in primo sc. critico ob quadratū, ut dixi
 Martis; passus est patiens ab horâ octava
 vespertina angustias per omne noctis
 tempus. Secundus Indicativus factus 29. Iun. circa 7. matut. ubi Luna venit
 ad secundum semiquadratum 14. sc. Can-
 pricorni, in opposit. Solis & quadrat. Io-
 vis tum existens: Natura heic parū ad-
 juta, multa ac varia per alvum, item per
 os sternutando excrevit: unde statim
 conclusi, febrem non redituram, sicut nec
 rediit: si rediisset; Æger noster sequen-
 tes excepisset positus in criticis, quos di-
 lucidationis gratiâ prorsus addam, do-
 nec per integrum circulum cucurrero.
 Omittam Intercidentes sextiles, cum pa-
 rum

238 INTRODUCTION

cum faciant in crisi- bus. Secundus itaque
1. Criticus criticus (hæc saltem exempli quasi alieni
 gratia addo, cum patiens noster primus
 sit restitutus) incidit in 2. Iulij circa hor. 2.
 p. m. Luna ad secundum quadratum 29.
 sc. Aquarij, in oppositionem Martis &
 Veneris, currente: malo equidẽ ob Mar-
 tem omine, sed nõ rediit paroxysmus, ob
2. Indica-
ntis. anticipantem bonam crisin. Tertius In-
 dicativus incidit in 5. Iulij circa hor. 5. p.
 m. ubi Luna venit ad 14. Arietis in qua-
 drat. Solis & Mercurii, item opposit.
 Iovis. Tertius criticus incidit in 8. Iulij
3. Criticus. circ. h. 8. p. m. Luna ad 29. Tauri in qua-
 drat. Martis & Veneris. Quartus indi-
4. Indicās. cativus 12. Iulij circ. h. 4. a. m. Luna ad 14.
 Cancr. in conjunct. Solis & quadrat. Io-
 vis. Quartus tand. criticus incidit in 15.
5. Criticus. Iulij circa h. 8. p. m. ubi Luna rediit ad suũ
 morbi principium 29. sc. Leonis in con-
 junct. Solis & Martis. Eodem nunc planẽ
 ordine, in omnibus morborum Acutorũ
 exemplis, quæcunque etiam illa fuerint,
 pergi potest in semiquadratis Indicantib.
 sextilibus intercidentibus, quadratis cri-
 ticis: numerando semper à principio Lu-
 næ morboſo, & judicando, usq; ad finem
 morbi. Audit hinc videtque non nemo,
 nisi.

*Conclusio
 de crisi- bus.*

nisi qui nolit, (quæ cuiq; sua permittitur voluntas) quantum Luna in dijudicandis morborum temporibus possit, quantum Astrologia in Medicinâ criticâ valeat, quantum Astrologo-Medicus (qualis esse debet Chymicus) alteri ex solis humoribus aliisve judicanti, in iudicio medico prævaleat: ibi major certè in criticis diebus, dierum horis, in morborum, per dies horasq; mutationibus, elucet certitudo, quàm heic: maior isthinc penes ægrotos conciliatur amor, fides, existimatio, quàm hinc: nolo tamen, ut laus ista in alterius cedat vituperium, cùm non cuivis liceat, nec cuivis etiam placeat, adire Corinthum! Quod si autem quis contra decorem me quid dixisse heic putarit: is cogitet, me non jurasse in Præceptorum verba, jurasse autè in veritatem, quæ ut angulos non quærat, (hinc non tacere, sed maiori cum licentiâ proferre debemus, quæ nobis sunt in animo) ita nec metuat pœnas: nec licet nunc mihi, veritatem, per ambagiosam rationem ostendere, cùm ipsa per experimentum, Sole clarius luceat: qui splendor ita multorum, quos & ratio & experientia captivos duxere, oculos obcæcavit, ceu ex profundissimis carceribus egredientes, cæcantes

tientes reddidit lux Solis: ac ceu contra Solem heic calcitraret, qui Solē innocentē argueret, ita & ibi in veritatē injurius esset, qui veritatis innocentiam carperet. Sed veritas ipsa jubet heic os claudere, quæ cū utroque modo sub Lunā sit, cupit sub finem & alterum de Luna sermonem. Eloquere ergo porrò mea lingua, quid in Microcosmicis temperamentis, actionibus, nutritionibus, morbis, quid in aliis, vegetabilibus, animalib. mineralibus, Luna possit, quid non possit? quo facto claude rivos: ita fiet! Mirari statim subit, Lunam eandem, ut in conceptu, ita in partu esse: unde Trismegistica orta regula, quæ posuit: locum Lunæ in partu congruere cum loco ejusdem in cōceptu, & locum in conceptu, cum loco in partu, hinc vel sola subit cogitatio: Lunam forsitan in homine plus posse, quā quod verbis exprimi queat! Ipsa etenim, ut naturā, frigida & humida est, unde & cœleste suum domicilium in frigido humidoque cancro: cœlestem exaltationem in frigido tauro, elegit: ita in homine temperamentum efficit frigidum ac humidum, phlegmaticum nempe: idq; eò citius, si Lunæ in signo frigido humidoque existenti cōsentiant & cætera ad temperamentorum judi-

*Progressus
ad Lunam
valens.*

*Trinitas
Hermæ.*

*Tempera-
mentum
Lunare.*

judicium necessaria: Horoscopus sc. (frigidus in Lunaticis & humidus) cum congeneribus dominis & genituræ & horoscopi, planetis eorumque vel ad horoscopum vel ad luminaria, horumq; alterum nunc potiss. Lunam nostram, æquali lineâ directis: si item quadraturæ, ut Lunæ, ita & anni, cum stellis quoque fixis insignioribus, horoscopus stipantibus consentiant: horum omnium exactâ trutinâ, qui bene utitur, vix errare poterit in temperamenti æquipondio, quod si æquale acceperit, æquale habebit temperamenti genus: sin minus, inæquale: quod idem est, ac si dicerem, Eucrasias ac Dyscrasias, quæ stent vel cadant penes cujusque judicium: unde colligo: Physicum temperamenta cogniturum, debere esse Astrologû: sin minus, retrò dixerim: nec cogniturum temperamenta Physicû! Heus Physice, in exemplum breve tecum ibo: quid si cholericus & melancholicus, unâ eademq; decumbât febri, similibus crucientur symptomatibus: breviter: in omnibus idem sint, idem agant? dic mihi, quisnam sit melancholicus? quis cholericus? resolutio tua forsan erit: Nescio! econtrâ ex thematibus cœlestib. ego tibi dixero: hunc melancholicum, hunc

Quæ pertineant ad collectionem temperamenti.

Physicum nō debet abhorre ab Astrologiâ.

Quomodo quis multorum agrotantium temperamenta naturalia cognoscere queat.

Q

cholericum esse! vicissim: quæ sit, quodd (suppositâ una eademq; ægrorū binorū ita tibi adparente constitutione) eisdem propinatis medicamentis, hunc cures, alterum non cures? iterum hæres? causam habe: propinas huic temperamento quid simile, alteri dissimile, quod utrinq; tibi videbatur simile! iterum vides, quid etiam in praxi medica hoc in loco valeat Astrologia, sagacissima temperamento- rum indagatrix? sed redeo ad ordinem: dixi Lunaria temperamenta esse frigida & humida, addo jam: esse etiam vagabunda, scæminea, ob Lunam scæminarum dominam, movendi cupidam: unde à Luna capitur signatura motus: ipsa enim intra mensem attingit scopum, quem Saturnus intra triginta, Iupiter intra duodecim annos: Mars intra septennium: Sol, Venus, Mercurius, intra annum saltem attingunt. Ex naturâ istâ actiones emergunt Lunares: libenter sc. versari circum loca humida, libenter piscari, peregrinari, venari, coquere, nere, nubere: hinc Lunares adpellabis omnes illos, quos munia hæc sponte quasi obire videbis: Lunares adpella puellas agiles artificiosissima Veneris Lunæq; opera pertexentes, in quibus expeditiores esse solent, si agi-

*Motus Lu-
na.*

*Actiones
Lunares.*

si agilem, juxta Lunam, juxta Venerem, etiam Martem vel Iovem nactæ fuerint, quæ deinceps ingenio plusquā virili pol-
 lere solent: unde Lunares appella fœmi- *Luna fœ-*
 nas, ex tot fœcundis cōjugiis, tot fœcun- *cunditas.*
 dos liberos, fœcundæ paternæ naturæ, ex
 fœcundo accepto semine, fœcūdos æmu-
 los, procreantes: quod beneficium à Lu-
 nâ fœcunditatis matre (benedictionem
 jam dum Pastor corā altari dixit, quā sic-
 ubi noviter desponsati indignos se fece-
 rint, benedictio ad ipsum pastorem redi-
 re, indeq; & is tot procreare liberos dici-
 tur!) provenisse putabis, quod eò feli-
 ciori cum successu fiet; ubi Luna vel cō-
 jugii domina in signis fœcundis, vel in
 fœcundis aliorum conjugii significatorū
 Iovis potiss. ac Veneris aspectibus, juxta
 maiorum item planetarum in fœcundis
 signis positum, in septimā, quæ conjugio
 dicata domus est, reperta fuerit: immō
 quoties ex adspectu quandoque fœcun-
 datam in septima Lunam videris, toties
 multoties & personam, cuius hic fuerit
 positus, desponsatū iri colliges: hinc ori-
 tur illa conjugii pluralitas, duplicitas, tri-
 plicitas, quadruplicitas, sicut per exem-
 pla testantur historiæ, quas colliget,
 qui volet: non possum, quin bigam ex

Q 2

244 INTRODUCTION

istis huc adducā, unde de reliquis omnibus par fiet iudicium Astrologicum. Non infelix certè, nec infœcunda extitit Luna apud quinque illos Nobiles, qui ante ducentos nunc annos, in arce Aentringen/ Tübingæ vicinâ, centum liberos ex uxoribus progenuere: tres quippe Halsingii, Ioannes, Marquardus, Georgius; iste 20. ille 19. hic 21. reliqui bini, Rudolph von Ehingen/ Hugo à Gilsingen/ ille 19. hic 21. ex uxorib. singuli suis procrearunt liberos, quorum numerus additus constituit centenarium: multò felicior, fœcundior, vivacior, apud Nobilissam illam à Dalburg/ extitit Luna, cuius fœcunda Arbor, in sextam usque Lineam descendentem protrusit surculos, quos omnes ordine expullulantes vidit nostra Dalburgia, unde apud Teutones accepit memoriam, quam à fœmina item Lunari, fat fœcunda, sibi quasi in solatium, ita recitatum accepi nuper:

(Arbor 1.)

(Rami. 1.)

Ein Mutter zu ihrer Tochter sprach/

(2.)

(3.)

Sag deiner Tochter/ ihr Tochter gemacht

(4.)

Erschall/ daß ihr Tochter rein

(5.)

Kleins Kindlein in der Wiegen weyn.

Qui

Qui rythmi in tale redacti sunt distichō:

Mater ait Nata, dic Nata, Filia Nata

Vt moneat Nata plangere Filiolam!

Fœcunda eadē arbōs erigi posset fœcundo Schütterlino, qui in quinta (penē sexta, si paucos supervixisset dies) lineā descendente prognatos à se vidit natos. Atque hæc Lunę fœcunditatē in hominibus aperiunt: è contrā sterilitatē ipsi inducere solet Saturnus sterilis & siccus ex signis adspectibusq; sterilibus, consentientibus tamen quæ consentire debent. Idē quoq; Saturnus retrogradus, Lunæ aut Veneri circa septimā vel sextā potiùs, in signis deformibus, sese applicans, majorē sæpius erga viduas, quàm virgines; ancillas, quā filias, amorem excitat: hinc fit, quòd pulcher quandoq; ac dives juvenis, non cum pulchrā juniore sed seniori deformi ac paupere vidua; non cum pulchra virgine sed deformi ac paupere ancilla, rem habeat! (Astrologicis ita profero verbis: ubi *rem habere* idem est ac consuetudinem & amicitiam alere.) Hæc obiter! Quoad staturam ac formam: Lunares, plerumq; procerioris sunt corporis, glabræ cutis, albidioris faciei, candidiorum crinium, longioris ac comtioris barbæ: atque hæc simul notæ sunt phlegmatis, quo juxta

*Statura
Lunaris.*

Nutritio.

sputi copiam abundare solent Lunares phlegmatici. Quoad nutritionem: diu istam præstare solet Luna, felicissimè in horo scopo, vitæ domo, posita, ubi bonos bonorum approbo, malos malorum relego aspectus: licèt è contrà Soli ipsa, nò procul absentibus maleficis, juncta, vel brevis vitæ, vel valetudinarios faciat homines: liceat unicùm utriusq; dare exemplum: multos novi, quibus unicus, vel similis huic, positus: Lunæ scil. dominæ horoscopi, cum Saturno, domino mortis, propè cuspidem horoscopi conjunctio, accedentibus Martis ac Solis ad alterutrum horum quadrato vel oppositione, (tempus manifestante erectione) nutritionem decurtavit; nutritione autè qui caret, vel vitâ ipsa jam caret, vel brevi carebit, cùm vivere sit nutriri, & nutriri vivere, juxta Philosophum! Aliter se res habet cum iis qui diu absq; cibo & potu vivunt, licèt peculiari ac occulta quasi sui nutritione non destituti, id quod heic nò decido. Exemplum valetudinarii proponitur in casu, ubi nato novi-Lunari (muliercularū etiā judicio pro imbecilli judicato, unde ajunt: *Es ist ein newlieches Kind*) Luna (Soli scil. conjuncta, heic enim facit novilunia) circa horoscopum vel

*Quid. Fortū.
Licet. tra-
har. de in,
qui deu
absque ali-
mentis vi-
vunt.*

vel alios cardines] in quibus Luna forsan propriâ in domo habitans adhuc gaudet instar ranæ in capistro) à malefico, malefici genituræ horoscopi aut mortis domini, aspectu infestata, beneficorû juxtâ, Iovis vel Veneris radiis, illustrata fuerit: hinc enim Luna licet supprimatur, non tamen omninò opprimitur: idem valetudinariis variisque infortunii status, ex plurium Planetarum subter Horizonté, intra potiss. vel circa sextam morborum infortuniiq; (cui XII. carcerû opposita, ex qua simul judicium ferri poterit) domum, peregrinatione indicatur & judicatur, domino genituræ vel horosc. simul existente debili. Sed ne extra limites vagari incipiam (vix enim me contineo ob materiæ jucunditatē) paucis adhuc prælibatis redibo ad partes, partiumq; morbos, quibus Luna in Microcosmo præest. Luminaria, ut in Cœlo, ita & in corpore nostro, primas tenent: cor inter omnia membra principatum tenere non nemo confitetur, inde enim vitam & verâ nutritionē (quâ à solo epate esse vix credo) caloris beneficio haurimus: principatum quoque in hoc principe corde obtinuit Sol, Planetarum princeps: Vicariatum à corde accepit cerebrum, hoc enim instar

*Progressus
ad macro-
cosmica
Lunaria.*

*Cerebrum
Lunare.*

cancellarii, expedit munia, à rege corde
imposita: unde intjmus ille inter cor &
cerebrum, tanquam inter regem & consi-
liarium, cōsensus, propter communicata
actionum consilia, actionum instrumen-
ta: consensus idem in cœlo est inter Solē
& Lunam, quæ à Sole accipit radios, ut
non tam noctem, cui præest, illuminare,
quàm & cæteras sibi communicatas vir-
tutes toti mundo inferre queat: hinc E,
& in microcosmo gubernando vicariam
suam distribuere vicem, ut alter ille Sol,
cordis: altera illa Luna, cerebri dominiq
præesset. Cor instar Solis, ut est calidum:
ita cerebrum, instar Lunæ, humidū: ibi
vita in calido: hîc motus in humido con-
sistit: Equus (crasso liceat uti exemplo)
sine calore, à corde accepto, currum non
traheret, rotam currûs sine axungiâ hu-
midâ non moveret: sic cor sine calore suo
corporis currum non trahit, rotas corpo-
ris, musculos, sine spinæ aut nervorū irri-
gatione, sine animalis istius spiritus, in ce-
rebro præparati, axungiâ, nō movet: dico
a. hîc obiter, *Cor movere*, tanquam princi-
pale; nam, nî venas arteriasque ad ce-
brum nervosque deferret, nî calorem
per spiritus mitteret, nî spiritus vitales
subtiles, cerebro, instar seminis, ad futu-
ram

ram spirituum animalium generationē, per motū (qui item cerebro nō est proprius, sed ab arteriis à corde communicatus!) subministraret, nec corpus quoq; moveretur. (Apage heic trabem ex luscis multorum oculis!) sicut ergo, inquam cor in microcosmo servit cerebro (sensum motumq; per spiritus imperando) cerebrum vicissim cordi, refrigerium quasi præbendo (forſan plus hec in tergo, quàm fronte gerunt!) ita & in macrocosmo Sol Lunæ, Luna Soli inservit: Sol vitæ, Luna motui, præſunt. Tanta est in utroque mundo harmonia! tanta sympathia! Solem supra cordis quoq; affectibus præſſe dixi: pariter heic dico: Lunam præſſe morbis cerebri: hinc Lunares appello: Epilepsiā (Lunaticum item morbum in sacris dictum, indicio, trahere aliquid simile à Lunā: cū juxta Lunæ motū vel veniat vel abeat, licet, sed raro, & Solis motū, annuatim redeundo, observet: observatum insuper, multos novilunares natos factos fuisse epilepticos: quæ & Poætæ mens est, dum canit:

*Morbi
nares.*

*Est subiti species morbi, cui nomen ab illo,
Quod fieri nobis suffragia justa recusat,
Sæpe etenim membris acri languore caducis
Concilium populi labes horrenda diremit.*

Serenam

*Ipse Deus memorat dubia per tempora LVNAE
Conceptum talis quem sæpè ruina profudit.)*

Porro paralyfin, apoplexiam, catar-
rhos suffocativos, dolores capitis ex
causâ potiss. frigidâ. Sed cum Luna
juxta cerebrum etiam aliis dominetur
microcosmicis partibus, oculo scil. &
lateri sinistris, (prout Sol dextris) pul-
monibus, ventriculo, intestinis, epati,
pudendis præc. fœmineis, vesicæ: fa-
cultatibus item gustandi & appetendi:
hinc & alia sunt Lunaria talium partium
mala: læsiones sc. oculi sinistri (quas
multoties evenisse, proprio itid. periculo
expertus sum, Lunâ in galaxiâ vel sub stel-
lis nebulosis, à Marte vel Saturno, quorû
isti itidem sinistrum, huic dextrum, ad-
scribunt, velut aures, ita oculos, læsâ: ubi
similiter ratione signorum quoq; læsio-
nes fiunt vel ab humoribus, vel ab igne
vel ferro, vel aliis incidentib. veluti ex-
emplis constat) asthma insuper, colica,
fluxus epaticus, hydrops, apostemata fri-
gida, cancer, (qui vel præpter caneros
tanquam remedium specificû, item can-
eros cœlestes, hospitio domestico Lunam
excipientes, sub Lunam referendus erat
morbus) obstructions mesenterij, uteri,
lienis, febris alba virginum (die Jung-
frawo

frans franchheit / das weisse Geber) pu-
dendorum vitia alia, menstrua potissimū,
quæ secundum Lunæ quoq; motum va-
riari ipsæ nōrunt mulieres, immò juven-
culis sub primam, virginibus nubilibus
sub secundam, fœminis adultioribus sub
tertiā, senilibus sub quartā, Lunæ
quadraturas, fluxum istum menstruum,
pro diversa tamen naturarum conditio-
ne, erumpere solere, observatum esse scio.

*Menstrua
Lunaria.*

Quin ipse Galenus noster Lunarem hanc
menstruorum evacuationē ad cœlestem
illam causam retulit, dum scripsit: Luna
igitur fructus auget increpsatq;, animan-
tia implet; adhæc *Menstruorum statum tem-
pus mulieribus conservat: item comitialium cir-
cuitus custodit*, inde, quodd Solis plus vel
minus participat; omnia siquidem quæ
facere nata est, ubi falcis figuram repræ-
sentat, languida fiunt, valida omnia, cum
plena fuerit; quapropter & fruges in-
terea adaugēt, maturatq; celerrimē: mor-
tua corpora *putrefacit*, somnōq; sopitis,
sub eius lumine, vel aliter diutius immo-
rantibus, *pallorē et capitis gravitatē conciliat*.
Audite iterū Galenum, astrologicæ me-
dicinæ assertorem, ô Galenici! Annon
enim menstruales fluxus (& secundum &
præter naturam) consuetos vel incon-
sue-

Gal. 3. de crit.

suetos , an non epilepsiam , capitis do-
 lores , putredines , alia , hîc ad Lunæ
 motum , tanquam cœlestem causam ,
 refert? Immo possunt ferè singula mem-
 bra, membrorumq; defectus ad Lunam
 per singula XII. Zodiaci signa digreden-
 tem, planetarum insuper se, superiorum
 viribus fotam, referri! hinc tot tantæq;
 à Lunâ veniunt mutationes, quibus no-
 tandis vix ulla pagina sufficeret! Hinc
 miso astrologorum multi, soli etiam L u-
 NÆ credunt, quod cæteris credere no-
 lunt: hinc forsan & factum, ut (ob facul-
 tatum communisq; operæ communio-
 nem) unum specie subjectum vel indi-
 viduum, variis planetis olim attributum
 fuerit: quanquam & una eademq; res,
 ob diversas partes constituentes, diversas
 operationes, in tot vel tot planetarū ap-
 propriata dominia distribui queat, unde
 nec mirabimini, qui multa mirari soletis,
 quodd aliquoties *idem quid* sub distinctos
 planetas, nunc recensitos, retulerim: feci
 ob causam, quàm modò dixi: facere idem
 & ultra poterunt, qui ultiores forsan
 naturæ scrutatores esse cupient! Curam
 astralem quod attinet, eam, si ullibi, hîc
 locum habere puto: cùm omniū calculo
 certissimus sit Lunæ motus, certissimus
 pos-

cura a-
 stralis.

positus, certissimus influxus, omnia certissima, nisi quodd ingenia nostra, cū ipsa Lunā mutabilia, nolint esse certa: quod tam certum est, quàm certum, *esse Lunam!* Quidni E. in morbis Lunaticis potiss. curandis (possunt enim plures huc trahi) Lunæ observemus motum, positum, influxum? quidni herbas appropriatas sub certa Luna collectas, in medicinā heic adhibeamus? quidni & in mineralibus, ad optimā medicinam trahendis, Lunam Solemque trahamus in auxilium? Sed plura hīc dicere Apollo vetat! concludam cum vegetabilibus, animalibus, mineralibus, sub Lunæ dominio existentibus, in quorum recensione expediam me brevi. Sol ut heliotropium, sic Luna selenotro-
pium, ad Lunæ motum quod vertitur, regit: regit & palmam, juxta Lunares ortus emittentem ramos: huc refero herbarum plurimas, partim cum Luna ipsa, partim cum lunaribus morbis similitudinem habentes: quales sunt; *Lunaria*, aspleni species, signaturam morbi lunaris, cancri referens, idēd & ob nomen, (non fortuitō impositum, cum ad Lunam se moveat, exactissimamque Lunæ semiplenæ formam pulchra sanē facie referat) & ob morbum, sub Lunam meritō refe-

*Vegetabilia
Lunaria.*

referenda: quin specificā esse hanc herbam in curando cancro, testatur experientia, quæ, vel solius istius simplicis usu tam contumacem morbum curatū fuisse, prodidit, opus saltem, ut debito cum cæteris lunarib. tempore collecta in medicinam trahatur. Porro pœonia (quæ capitis signaturam refert: cuius item radix mense Majo sub Luna plena collecta pro amuleto suspensa, podagricis ac calculosis, lunæ subjectis, prodesse fertur: est aliàs & pœonia epileptica ob signaturā herba) Asarū (cuius folia, ut Lunā, ita & aures, quarū sinistra Lunæ subjecta est, figurant, ided in aurium, aliisq; Lunaticis quartanariis potiss. morbis præstantissima herba) *Papaver* capitis figuram referēs: quod & Germanis, indicio q. ex Luna desumpto, dicitur *Monmagen*: est & *Papaver spumeum* instar Lunæ plenum!) caltha, nymphæa, (secundinalis herba, foliis q. lunatis) arthemisia rubra, (menstruorum signatura, unde & lunaribus menstruis egregiam præstat opem) perficaria, (cuius foliis cornicularis q. Lunæ imago impressa.) dentaria (cuius squamæ cum Lunâ quid simile habent, unde & squamata dicitur.) scrophularia, uvularia, plantago, dracontium, hiriundi-

rundinaria, pulmonaria maculosa (cum maculis lunaribus comparanda.) hieraciū, cichorium, (quæ tanquā pudendis similia, & in incantationibus astrale auxilium præstant) solanum, hyoscyamus (plenilunium q. signans, lunari item dentiu dolori, ratione signaturæ, conferens.) fragaria (cuius bacce in spiritu vini macerata, in leprâ, morbo lunari prorsunt.) verbascum, anagallis, consolida, nasturtium commune & Indicum, (Lunam foliis & floribus corniculatis signans:) prassica, portulaca, dracunculus esculentus, beccabunga, cochlearia, fabaria (erisypelatica & herniosa herba.) sedum; quæ ferè omnes herbæ Lunæ figuram quandantenus repræsentant, Lunaribus item morbis curandis accommodatissimæ: rapunculus iterum, hermodactylus, cum signaturis cancri, in cuius curâ adhiberi debent: Cuscuta, ficia, thapsia, halicacab. (*Judentstschē* / cuius bacce instar pomorū amoris, Lunam plenam repræsentare videntur) Adiantum, rosæ, balauſtia, violæ, cum Lunaribus s. cœruleis floribus, cyclaminus (cuius bulbus uterum Lunarem cum circinnis refert, idè in amatoriis proficiuus juxta Theophr.) Tragorchis (referens fœtorem hircinum, bō,

&c.

esselet ideò naturæ hirci salacis æmula
 lunari luxurie conferens) porrū (quod
 scrotum signans, similiter ad amorem lu-
 narem facit: unde in proverbio: etiam
 porrum excitat Venerem:) grana item
 florum tilia (quæ fœtum utero adnatum
 signantia, Lunaria sunt cum arbore ipsa)
 coluthæa (vesicæ lunari proficua: hu-
 ius folia cum sena videntur habere com-
 munitatem: unde in maiori quantitate
 exhibita etiam purgant:) bryonia (instar
 Lunæ alicuius vel ventris hydropici, hu-
 morib. plena, ideò & hydropicis & hyste-
 ricis appropriatissima radix) musci varii,
 ulmus (cum suis foliorū folliculis herniæ
 lunari conferens) cucumeres, cucurbitæ,
 quæ sub plenilunio maximè in hortis gli-
 scūt ob captū incrementū, ac more Echi-
 norū matiorū implentur amore horum
 capiuntur muli, ut feles peponum) viscus
 & poma quercina, juglandiū viridiū inte-
 gra substantia, capitis cerebriq; cū mem-
 branis signatura: hinc & nuclei (quorū in-
 tersecantes cortices, falcē cerebri mello-
 riā, nuclei ipsi cū tangentib. membranis,
 cerebrum cum meningibus examussim
 referunt) cum spiritu vini macerati, ca-
 piti Lunari, confortantis instar, in dolo-
 ribus capitis pestilentialibus, imponun-
 tur.

tur, ad Lunam item refero, specificum capitale purgans, agaricum, quasi cum cerebro confinitatem nactum; item folia senæ purgantia, quæ item ratione similitudinis, Lunaria sunt: plurima insuper consolidantia (Lunæ quippe est nascentes quoque herbas consolidare) inter quæ, Lunæ tanquam appropriatū placere puto agaricum saxatile seu fissile, (videtur Dioscoridis galactites esse) quod in Lunæ gratiam, *lac Luna*, *Monmilch*/ quoque dicitur, Lunarium fæminarum faciei decorandæ, oculis clarificandis, mammillis lacte replendis, papillis rugosis equandis, menstruis sistendis, cum fructu Lunæ digno conferens. Lunaris videtur & esse cassia cum cannâ, Lunarem effectum utrinque edens: extracta quippe humores, Lunæ subditos, præsertim in Lunaribus mulieribus, dulcia amantibus, leniter extrahit: sed & ipsa canna pulveri sata ob analogiam cum intestinis & fistulis, in dysenteria, quæ & ipsa ob fluxionem inter Lunares morbos referenda, & fistulis curandis & alibi prodesse videtur. Placet sub finem in medicamentorum gratiam addere castoreum, non tam ob laudem, quam in muliebribus affectibus meretur, quàm ob animal, è quo excinditur, Lu-

R

nare, castorem. Ad Lunam tandem è vegetabilibus aliisq; omnia, ad Lunæ mutationes, in auctione sc. & imminutione, mutabilia, referenda sunt, quæ recensere supersedeo, jam dum enim satis magnum numerum adduxisse videor. Nō possum, quin unum hoc saltem addam: peculiariter cum Lunâ sympathiā ut habent Olivæ & agnus castus: ita antipathiam cum ead. Lunâ alere cæpas Martias, quæ crescentē Lunā in viribus minuuntur, decrescente augentur: simili, quo crescente fisco, decrescit Respubl. decrescente illo, crescit: hæc crescente liene, decrescit corpus, decrescente illo, crescit hoc: id quod sectatores in doctrinā de liene usurpant. Hæc de vegetabilibus, in quæ tantum est Lunæ imperium, ut satius fuerit mirari illud, quā dicere! ex animalibus plura sunt, quæ naturæ quasi instinctu Lunæ motum imitari videntur, vel alio in casu Lunam referunt: ut feles, (quibus oculi ad Lunæ mutationem mutantur) porcæ, capræ, agni (Lunares in castitate est enim & Luna castitatis mater, ceu Iupiter ejusdem pater!) cervæ, canes (quorum plurimi quasi Lunam amando adlatrare cernuntur, plurimi item aquis Lunaribus delectantur, unde canes aquatiles vel aquatici Wasserhund / dicuntur) item

*Animalia
Lunaria.*

Item Cynocephalus (ad verbum *Hunds-
kopff*) chamaeleon, Panthera, (cuius mac-
culæ instar Lunæ mutantur, hinc homi-
nes mutabiles cum signaturâ Pantheras
dicas) formicæ, quæ Lunaribus quasi syde-
ris vires sentiendo interlunio quiescunt
integris etiam plenilunii noctibus ope-
rantur. Huc pertinent omnia animalia
domestica, aliaq; ad cicurritatem redacta,
Luna quippe curæ præest domesticæ, rei-
que omni ad hanc exornandam necessa-
riæ, unde œconomia Mater adpellari me-
rebitur. Huc referenda insuper puto ani-
malia, partim ἀμφίβια ζῷα amphibiarum vi-
tæ vel amphibiorum (ut vulgò dicuntur)
partim æquivocæ generationis, partim
mixti coitus; ex istorum numero sunt, ca-
stores, terris aquisque degentes (unde
sumimus nostrum castoreum, in uteri
passionibus adeò laudatum, ut vel solo
odoratu suffocationem matricis sistat) ta-
ceo antihysterica artificiosa, ex castoreo
& lunaribus medicamentis aliis confecta.
Amphibiarum quoque sunt ranæ, quibus ac-
cenferi debent, quæ piscibus insidias
struunt animalia, e.g. Cati, quos jucundo
spectaculo ad aquarum ripas sedere, pro-
ximosq; sibi, non tam pisces, quàm mu-
res aquaticos (*Wassermäuse*) capere cer-
nas; ex medio numero sunt mures, partim

ex proprio semine, partim ex terræ putredine orti: (hi item sub Lunæ radiis ex antris suis furandi animo exspatiari gaudent, unde mures furum nocturnorum tibi præbebunt signaturas) hinc vespa, quæ gignuntur ex equis, è quib. in aquis putrescentibus, & cancri generari dicuntur: apes, ex vaccis vel tauris, scarabæi ex asinis, serpentes ex spinali hominis medullâ, quæ quasi in homine adhuc vivo serpentis signaturam gerit: cur E. non times, ô homo, cum serpentem in dorso tuo alas? spina eadem in Anatomico opere, in aquam injecta, signaturam virgæ scopalis, cum longo manubrio, refert: cur E. iterum non times, ô homo, qui longam virgam, quâ ob flagitia tua cedendus sis, intra te alis? Miræ istiusmodi metastaseos exempla videmus in corporibus, in quibus vivis & mortuis, varia reperiuntur, animalcula: cur E. iterum non times, ô homo, qui & vivus & mortuus serpentes circa spinam, & intestina serpentum instar intra te convoluta gignis & pascis? sic & muscilioes generantur ex vino: papilioes ex aquarum spumis & vermibus: isti navibus magnâ in copiâ circumvolare solent, qui quâ facilitate oriuntur, eadem & occidunt: vix enim præter alas, quid aliud alere

alere videntur: ubi per jocum referre lubet: parasse nos aliquando splendidum ex his papilionibus acetarium: cùm enim in navi vix aliud præter cruda olera haberemus, eaque jamjam cum oleo aceto & sale parassemus, en inutiles istos vermes navales multis myriadibus in acetarium illud incidentes: ibi oleum & opera perdita erant, nec palato satisfactum unde vix abest, quin proverbialiter dixerò, Acetarium inter papiliones in navi nos parasse, i. e. tempus perdidisse, nec ventrem repleisse. Cupitisne & ultimorum ex vermibus oriundorum papilionum exemplum? en habetote. In vitro aliquando ad Solis radios reservavi vermem in ligno quercino putrido repertum (ein Eychenen Holzwurm) quæ acceptis pennis paulò post avolantem vidi! Atqui mirandum hoc est, papiliones istos iterum verti in vermes, è quib. primum ortum traxerant: mirari & hoc licet in bombicibus (Eychenwürmen) quòd ex mortuo uno putrescente, tanta juniorum copia demum proveniat! atque hæc viva est generationis & corruptionis imago: vermium autem quia mentionem feci, non possum, quin Medicinæ gratiâ heic addam: oleum ex quercinis istis vermibus per Retortam destillatum, cui vitrio-

licam naturam, ob vitriolatam *quercus* arborem, in vitriolum quoque reducibilem, inesse puto, insigniter conferre in tinnitu aurium! *Sed pergo:* ex ultimis, mixti sc. coitus, animalibus sunt, bufo & coturnix, vipera aquatilis & anguilla (quæ propterea & capite tanquam ob venenū suspecto, spoliata, inter cibos apponitur) simile dicitur de serpente & lucio pisce. Eiusmodi secreta multa adhuc foveantur in naturæ gremio, quæ nos latent: non laterent forsan, si specialis naturæ cursum observaremus vel observare possemus: ex hac autem materiâ nil ultra hæc refero, ne sermo nimis excrescat. Sub Lunam præterea referuntur ex animalibus, quorum quædam prosunt: ut castoreū: (quod licet sub vegetabilium finem antè retulerim, propriè tamen huc spectat) adipēs item animalium domesticorum, gallinæ (quarum ovorum albūmina etiam Lunarīa sunt) anseris, anatis: quædam ob- sunt: quæ etiam ad veneficia faciunt: ut sanguis menstruus, è quo plurima veneficæ artis beneficio an maleficio, *philtre* amatoria parantur, in quibus componendis, cum Luna observetur, licitum quinet & erit, ô Miso-Astrologi, in curâ recurrere ad cælum contrarium! Modum qui nescit, discat: oportet enim nos quod-
tidie

philtre.

tidie discere! Est & hyæna hermaphroditica, incantamentis lunaribus obnoxia! Inter animalcula porrò, aves, pisces, sub lunari dominio sunt: scarabæus, qui bicornis, egregium artificium observat, dum pilulam sub terram, novilunii tempore defossam, per mensem lunarem relinquit, redeunte demum novâ Luna, ex erutâ pilula, in aquas devolutâ, novos scarabæos producit: quis E. scarabæum, talia observantem (tauri quoque, lunaris exaltationis signi, signaturam in arte memoriæ obtinentem) lunarem non diceret? quis glomerandi artem hinc inventam fuisse non cogitaret? Aquatiles porrò & paludosi anseres, anates (quos vel ideò lunares dicas, cum meritò obstreperis & garrulis mulieribus, *deren drey einen Jahrmarkt machē* / vel hæc istis, comparari possint) merguli, hirundines, passeris, ardeæ, Lunæ subsunt. Sic & inter vera aquatilia ad lunam referri debent pisces, in genere cum Lunæ notis squamati, crasso insuper nimis phlegmate lunari abundantes, in luto quoq; viventes, inter quos itidem multos videas, qui sub nocte ad Lunæ motum & oculos & corpus moveant: hæc omnia certæ suæ speciei tribuere scito. In specie sunt: cate (qui piscium grandissimus certo sæpius

*Aquatilia
Lunaria.*

Lunæ tempore procellas in mari excitat) carpiones, capitones, anguillæ (è quibus oleum, quod inter assandum exstillat, aurium doloribus valdè accommodum est, cum anguillæ etiā acuto sint auditu præditæ) his adde aliquot, quos lutosos esse nosti! cancri item (quibus Luna peculiariter gaudet, unde & in cancris domum suam cœlestem obtinuit; sunt idèd peculiare Lunæ menses, in quibus cancrorū esus ab antiquis edicto huius Knüttelhardi prohibitus fuit;

Mensibus in quibus R. tu non comedito cancer!
 Lautiorem aliàs præbent escā plenilunii, quàm novilunii tempore capti, cum ibi carnosiores, hîc macilenti magis sint, quæ variatio oritur, à Lunâ!) cōchylia, ostrea, testudines s. cochleæ (quæ longis potissimum auriculis præditæ, cum & acutissimi sint sensus, lunarem signaturam præbent recuperandi auditus: hinc ex depuratis illis & cū succini oleo maceratis, infigne per retortam vitream contra tinnitum destillatur oleū, quod lunare jure merito dicere queas) torpedines quoq; Echeneides, ranæ, sub Lunæ radiis musicam suam indefesso ore continuantes, quæ à Luna quid didicisse videntur. Ad conchilia cū pertineāt murices, etiam hos lunares appellabo, cum multa fœminea opera antiquitus

quitus ex istis parata fuerint: istorum enim sanguine tinxerunt lanas colore purpureo, unde Horatius;

Lana Tarentino violas imitata veneno!

Iuvenalis item, stulta carnis humanæ effecta refutaturus ait:

*ô curva in terris anima, & cœlestium inanes
Quid juvat? --- & paulò post*

Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo:

Hæc calabrum coxit vitiato Murice vellus:

Hæc baccam concha rasisse, & stringere venas

Ferventis massæ crudo de pulvere iussit.

Peccat & hæc peccat, vitio tamen utitur!

Ea quæ meritò huc referre volui, cum plurium lunarium rerum ibi fiat mentio, *Casia* nempe seu cinamomi, (de quo eandem in sententiam Virgilius:

Nec casia liquidi corrumpitur usus olivi.)

tum *tinctura purpurascens*: tum *chymici laboris* cum auro: tum *perlarum depuratarum*, è quib. manile (ut sic dicam) fœminæ nostræ parant manibus ornamento,

————— *colloq. monile*

Baccatum gemmis ———

Sed pergo ad lapides, inter quos Luna tenet lapidem lunarem dictum, Lunæ & motum & formam mutatam referentem: *Perlas*, quas & in Ostreis quibusdam Venetis repertas miratus sum: non crescunt hæ in mari instar corallorū, sed in ostreis

*Lapides lunæ
maris.*

tamen marinis, quarum conchæ, matrem
 Perlarum constituentes, certum colorē
 mutatæ, produnt intus perfectarum per-
 larum tempus, id quod exactè discernere
 nōrunt nāgæ vel alii perlarum collecto-
 res, à quibus, velut & à Materialistis (quos
 vocant) plura quandoque, quàm è libris
 discere possumus: dicuntur quidem vul-
 go ex aquæ stillicidiis in conchis generari
 Perlæ! Sed quid hoc aliud est, quam ne-
 scire causam? Dic mihi, quomodo gene-
 rentur? generantur Perlæ in Ostrearum
 corporibus: quomodo E. aquæ stillicidia
 eò veniunt? Quòd si tu cancerum, prædu-
 ris istis oculis medicinalibus carentem
 apprehenderis, in eoque vel ex trecent-
 torum aut ter millenorū aquæ conchio-
 rum instillatione, levissimam saltem mi-
 nimam lapidis, quem oculum canceri dici-
 mus, emicantem feceris, tum credam tibi
 demum, posse & perlas ex aquarum stilli-
 cidis generari! hoc ubi nō feceris, & quia
 nec facere poteris: non credam! licet ali-
 ter res cedat in perlis, quàm in oculis can-
 cri! sed forsan & putes perlas in conchis
 reperiri, sicut pisa vel ciceres in suis fol-
 liculis s. capsulis? non ita sunt in conchis,
 sed hærent intra ostreas! vides forsan &
 Lapidem ex aquarum stillicidiis generari,
 cuius generationis exemplum heic loco-
 rum

*Digressio de
 perlis.*

rum non procul à Tubingâ nostrâ habemus? Ergone putes & generari sic perlas? non sic! insitus est ostreis peculiaris quidam (ita autumo) spiritus fixus, peculiaris insita vis figendi, quâ perlas coagulât! credet mihi forsan hoc Chymicus, cui nō tam de coagulatione extrinseca, quàm de intrinseca coagulandi vi constiterit. For-
 san E. idem heic fit, quod in materia aliorum lapidum, in animalibus generatorū, ut in lapide Bezoar, cuius fundamentum esse credo contrajervam, cuius reliquias in discusso lapide pretioso cernere licet: dicendūne herbam hanc fundamentalem pretiosiorē & efficaciorē esse lapide ipso? dicendūne lapidem ipsum ex herba istius aliorumq; alimentorum residuo generari? dicendūne & inesse quid perlis, quod ab ostrearum alimento sit reliquū? sed heic tacendi locus est, quia naturam ignoramus, utut Naturales esse velimus! Lunaria sunt & corallia, in maris fundo instar arborū crescentia, quæ cum hamis peculiarib. piscando extrahuntur, extracta è mari adhuc præmolliā, paullo post indurescunt. Mirabimini forsan, posse & corallia & perlas in vitris chymicis crescere! credite, qui nondum vidistis; mihi nuper quasi aliud agenti fortè fortuna ita creverunt & perlæ & corallia!

addo

*Cōsule Cor-
 tes. in Mia
 scell. Medd.*

Corallia;

*Hinc chy-
 micorum
 arborescen-
 tia & ar-
 gentea.*

*Coralliani-
gra.*

addo unum de colore: non memini apud
Physicos me quid vidisse de coralliis ni-
gris: sed præter vulgaria, illa rubra, minus
vulgaria alba, rarissima hodie etiam dan-
tur nigra! rarum apud magnates nostros
donum! nec dubito, inesse nigris illis co-
rallis tincturâ occultâ contra melancho-
liâ: addo aliud corallia cùm lunaria sint,
epilepsia item morbus lunaris, magnam
quoq; corallis inesse vim antepilepticam,
quæ si ullibi, in tinctura & oleo corallorû
consistat: corallia insup cû manifestissimâ
sanguinis, venarumq; sanguine repletarû
signaturam habeant, mirabile quid alere,
q̃ ad recreandos sanguinis spiritus valeat:
adeò ut vel cruda de solo collo gestata, vel
præparata, in magisterio usurpata, egre-
giè non tam purificent sanguinè, quàm &
cōtra spectra ac phantasmata faciant. Sed
sufficiat q̃ obiter dixi. Tenet porrò Luna
lapides, cristallos, berillum, marcasitâ ar-
genteam: tandem & è metallis ead. Luna
nostra regit *Argentum*, q̃, tanquâ *chymicorû*
Lunaris. Luna, mirando lumine, reliquorû medi-
camentorû noctem illuminat: hæret n.
& in hoc aliqua epilepsia, tanq̃ in specifi-
co antepileptico cura! repetitû heic volo,
quod suprà indigitabâ: debere chymicos
sub certis astris elaborare certa sua metal-
la: debere fundere, coagulare, vel aliud
quid,

quid, q̄ utile vitum fuerit, agere, ut morbis specificis, specifica astra lia invenire queant remedia: id quod & heic in Luna locū habebit: nec erunt hæc de nihilo, cū jam dum pateat, quid vulgaria decocta, fyrupi, enemata, pilulæ in morbis extirpandis possint, quid nō possint? è contrā, quid, quotidie graviores redditi morbi, quotid. novi requirant? sed de his sat esto!

In gratiam transmutationis Luna metallica in Solē, observare, si lubeat, poteris, Lunam cœlestem in Leone, horā a. Solis. In Saturnum, Luna capricornū vel aquariū, horam q̄, Saturni: in Iovē, Luna signū sagittarū, horam Iovis: in martē, Luna scorpion, horam Martis: in Venerem, Luna librā, horam Veneris: in Mercurium, Luna geminos, horam Mercurii: sed non licet ire foras.

Transmutatio.

Mons Lunæ chironanticus, est in musculo, pollicis contrario. Sigilla Lunæ ap. Antiqq. valuerunt ad itinera & morbos Lunares. Fodienda autem sunt talia sigilla Lunaria, Lunā in domo suā cancrofā, vel exaltatione taurinā, forti existente postea, monente Theophrasto, singula (id quod de omnibus planetarum sigillis intelligendum) suis debiti coloris pannis insuta, de collo gestanda. Atque sigilla hæc, ut semper mihi sub Planetis fuere ultima, ita & nunc eorū demmet coloribus, ceu certi coloris cerā, Discursui huic SIGILLUM SUPPRIMO.

Mons Luna.

Sigillum Luna.

Colores & usum vide apud. Theophrast.

Optaf.

Optassem equidem, ut eâdem limâ sigillorum materias, Saturninâ plumbeâ: Iovialem stanneâ: Martialem ferreâ: Solarẽ aureâ: Venereo-cupreâ: Mercurialem, in Mercurio vivo vagabundam: Lunarem, argenteam: expolire penitus licuisset: sed video asperâ priori rauci clangoris limâ satis raspatas vobis aures: tinnitu ergo laborabitis forsân et nausẽ, ex elleborinâ hac materie contractâ: absq; tinnitu & nausẽ ubi eritis; audietis, si placebit, & alterius, sed asperẽ raspatis lima terrestribus clangorẽ: gustabitis, modò nausẽabundi non eritis, raspatas metallicas terrestrium planetarum scobes. Colligite interim, si vultis excussas nunc scobes priores, quas, pultes facturi, terite prius & molite: ego enim nec agilis fui tritor, nec subtilis molitor: sed asperus raspator: jamq; jam suspensò ad securim ligno serrator abibo domum!

Asq; hac ita sunt (Benivoli Favitores) quæ pristina ingenioli mei avicula, tenui cantu proferre voluit: Luscinia forsân ubi audierit canentem, dicet, cecinisse, vel rauco gutture miserum rudisse Asinum! - Id quod ipsi Iudicium permittit obscura mea avis, quæ non cecinit, ut ab alaudâ vel ingeniosissimâ lusciniâ audiretur: sed pro more suo, in altum levavit caput, ut inter miseram hanc cantiunculâ, de ulteriore Ingenij cibo sibi prospiceret, quem ubi spontè in largâ Eruditorum sylvâ invenire non posset, ostiatim saltem; adhuc huius vel illius Ingenij magni fores cantillando, sibi expromi exponiq; peteret, exactiorem judi-

cij

eij Panem! Vos omnium ordinum, quotquot
 estis Patroni, quotquot favitores, qui audiistis, au-
 ditis, audietis hanc cantilenam, liberè quaso ju-
 dicatè, quid in B molli, quid B duro, quid boni,
 quid mali, heic cantum fiet: Si cantus forsan in
 la mi, misero clamore heic exiisse vobis visus
 fuerit: componite quaso, vel compositorum mone-
 te, ut alio tempore in SOL RE, alacriori tono,
 exeat: Mihi certè, qui avicula hunc sonum di-
 rexi, difficile fuit, & componere & regere Musi-
 cam, cum pauca viderim tonorum vestigia, qui-
 bus tutò insistere potuerim, unde forsan & rectius
 egissem, si, cum Vulpeculâ cantum me vestigia
 tanta detertere passus, omninò tacuissem. Sed
 factum est: immò omne quod feci, ad Vulcani
 latus, quod vacuum feriari quandoq, vidi, feci.
 Opifices ad ignem stantes, ut ferrum vel aliud,
 eò alacriori cudant malleo, agiliori exerceant li-
 mâ, canendo sapièssimè tempus laboremq, solantur
 & levant: Sic ad Vulcani ignem, qui laboriosus
 pronuper steti, non quidem instar opificis cecini,
 (sacrum enim heic oportet esse silentium:)
 futurum tamen hunc, quem nunc, quibus auri-
 bus, quibus animis, nescio, excepistis, cantum, si-
 lente juxta fornases ore ruditer prameditatus
 sum. Duri quandoq, fuerunt carbones, duri fu-
 mi, duri spiritus, quæ omnia cum jocundâ hâc
 molliq, materie, emollire placuit. Non invid-
 bitis ergo, qui duris mollia, amaris dulcia, inju-
 cundis jucunda forsan miscui. Suscepta hac
 omnia

*omnia in temporis, studiij, ingenij, ap. asperum
Vulcanum, recreandorum gratiam! Neminem,
quod sciam, studio offendere volui, sed quod volui
voluit veritas: hac si non omnes juvabit, re-
creabit forsitan ob materię, circa quam versata
fuit, novitatem jucunditatem: difficultatem
pulchritudinem: solent quippe nobis quę nova
sunt, simul jocunda: quę difficilia, pulcra esse:
Veritas ista quibus placebit, inimica, spero, lu-
diciā domum relegabit: Veritas, ubi consen-
tientem reperierit neminem, ipsa secum sola, instar
anguilla in luto, harebit: consentient ipsi forsitan,
quę vel experientiæ soli facient fidem: medi-
cina enim non semper patitur rationes;
quę ubi penetralia sua vel tandem nobis aperi-
rent, aperirent simul januam forsitan ad per-
fectionem! sed non licet in mundo reperire
hoc summum bonum!*

Ita cantillavit alauda:

*quę cum suo — tirili tirititlire tractim
repetiit nidum; postquam*

ita cecinit, ita dixit:

valetē & favete!

ô B O N I !

*Cum Erratis & Indice, benevolus Dēctor,
agat, ut velit.*

F I N I S.